भाग ६

नेपाल सरकार

कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

प्रतिनिधि सभाको संवत् २०८३ साल असोज ६ गते बसेको बैठकले सामुद्रिक जैविक विविधताको संरक्षण र दिगो प्रयोगसम्बन्धी सम्झौता (Agreement under the United Nations Convention on the Law of the Sea on the Conservation and Sustainable Use of Marine Biological Diversity of Areas beyond National Jurisdiction) अनुमोदन गर्ने सम्बन्धी प्रस्तावलाई सर्वसम्मतिले स्वीकृत गरेकोले सो महासन्धिको प्रमाणिक प्रति नेपाल सन्धि ऐन, २०४७ को दफा १२ को प्रयोजनको लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

(प्रमाणिक अङ्ग्रेजी प्रति)

AGREEMENT UNDER THE UNITED NATIONS CONVENTION ON THE LAW OF THE SEA ON THE CONSERVATION AND SUSTAINABLE USE OF MARINE BIOLOGICAL DIVERSITY OF AREAS BEYOND NATIONAL JURISDICTION

UNITED NATIONS 2023

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

AGREEMENT UNDER THE UNITED NATIONS CONVENTION ON THE LAW OF THE SEA ON THE CONSERVATION AND SUSTAINABLE USE OF MARINE BIOLOGICAL DIVERSITY OF AREAS BEYOND NATIONAL JURISDICTION

PREAMBLE

The Parties to this Agreement,

Recalling the relevant provisions of the United Nations Convention on the Law of the Sea of 10 December 1982, including the obligation to protect and preserve the marine environment,

Stressing the need to respect the balance of rights, obligations and interests set out in the Convention,

Recognizing the need to address, in a coherent and cooperative manner, biological diversity loss and degradation of ecosystems of the ocean, due, in particular, to climate change impacts on marine ecosystems, such as warming and ocean deoxygenation, as well as ocean acidification, pollution, including plastic pollution, and unsustainable use,

Conscious of the need for the comprehensive global regime under the Convention to better address the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction,

Recognizing the importance of contributing to the realization of a just and equitable international economic order which takes into account the interests and needs of humankind as a whole and, in particular, the special interests and needs of developing States, whether coastal or landlocked,

Recognizing also that support for developing States Parties through capacity-building and the development and transfer of marine technology are essential elements for the attainment of the objectives of the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction,

Recalling the United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

Affirming that nothing in this Agreement shall be construed as diminishing or extinguishing the existing rights of Indigenous Peoples, including as set out in the United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples, or of, as appropriate, local communities,

Recognizing the obligation set out in the Convention to assess, as far as practicable, the potential effects on the marine environment of activities under a State's jurisdiction or control when the State has reasonable grounds for believing that such activities may cause substantial pollution of or significant and harmful changes to the marine environment,

Mindful of the obligation set out in the Convention to take all measures necessary to ensure that pollution arising from incidents or activities does not spread beyond the areas where sovereign rights are exercised in accordance with the Convention,

Desiring to act as stewards of the ocean in areas beyond national jurisdiction on behalf of present and future generations by protecting, caring for and ensuring responsible use of the marine environment, maintaining the integrity of ocean ecosystems and conserving the inherent value of biological diversity of areas beyond national jurisdiction,

Acknowledging that the generation of, access to and utilization of digital sequence information on marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction, together with the fair and equitable sharing of benefits arising from its utilization, contribute to research and innovation and to the general objective of this Agreement,

Respecting the sovereignty, territorial integrity and political independence of all

States,

Recalling that the legal status of non-parties to the Convention or any other related

agreements is governed by the rules of the law of treaties,

Recalling also that, as set out in the Convention, States are responsible for the fulfilment of their international obligations concerning the protection and preservation of the marine environment and may be liable in accordance with international law,

Committed to achieving sustainable development,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

Aspiring to achieve universal participation,
Have agreed as follows:

PART I
GENERAL PROVISIONS

Article 1
Use of terms

For the purposes of this Agreement:

1. "Area-based management tool" means a tool, including a marine protected area, for a geographically defined area through which one or several sectors or activities are managed with the aim of achieving particular conservation and sustainable use objectives in accordance with this Agreement.
2. "Areas beyond national jurisdiction" means the high seas and the Area.
3. "Biotechnology" means any technological application that uses biological systems, living organisms, or derivatives thereof, to make or modify products or processes for specific use.
4. "Collection in situ", in relation to marine genetic resources, means the collection or sampling of marine genetic resources in areas beyond national jurisdiction.
5. "Convention" means the United Nations Convention on the Law of the Sea of 10 December 1982.
6. "Cumulative impacts" means the combined and incremental impacts resulting from different activities, including known past and present and reasonably foreseeable activities, or from the repetition of similar activities over time, and the consequences of climate change, ocean acidification and related impacts.
7. "Environmental impact assessment" means a process to identify and evaluate the potential impacts of an activity to inform decision-making.
8. "Marine genetic resources" means any material of marine plant, animal, microbial or other origin containing functional units of heredity of actual or potential value.
9. "Marine protected area" means a geographically defined marine area that is designated and managed to achieve specific long-term biological diversity conservation objectives and may

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

allow, where appropriate, sustainable use provided it is consistent with the conservation objectives.

10. "Marine technology" includes, inter alia, information and data, provided in a user-friendly format, on marine sciences and related marine operations and services; manuals, guidelines, criteria, standards and reference materials; sampling and methodology equipment; observation facilities and equipment for in situ and laboratory observations, analysis and experimentation; computer and computer software, including models and modelling techniques; related biotechnology; and expertise, knowledge, skills, technical, scientific and legal know-how and analytical methods related to the conservation and sustainable use of marine biological diversity.
11. "Party" means a State or regional economic integration organization that has consented to be bound by this Agreement and for which this Agreement is in force.
12. "Regional economic integration organization" means an organization constituted by sovereign States of a given region to which its member States have transferred competence in respect of matters governed by this Agreement and which has been duly authorized, in accordance with its internal procedures, to sign, ratify, approve, accept or accede to this Agreement.
13. "Sustainable use" means the use of components of biological diversity in a way and at a rate that does not lead to a long-term decline of biological diversity, thereby maintaining its potential to meet the needs and aspirations of present and future generations.
14. "Utilization of marine genetic resources" means to conduct research and development on the genetic and/or biochemical composition of marine genetic resources, including through the application of biotechnology, as defined in paragraph 3 above.

Article 2
General objective

The objective of this Agreement is to ensure the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction, for the present and in the long term, through effective implementation of the relevant provisions of

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

the Convention and further international cooperation and coordination.

Article 3
Scope of application

This Agreement applies to areas beyond national jurisdiction.

Article 4
Exceptions

This Agreement does not apply to any warship, military aircraft or naval auxiliary. Except for Part II, this Agreement does not apply to other vessels or aircraft owned or operated by a Party and used, for the time being, only on government non-commercial service. However, each Party shall ensure, by the adoption of appropriate measures not impairing the operations or operational capabilities of such vessels or aircraft owned or operated by it, that such vessels or aircraft act in a manner consistent, so far as is reasonable and practicable, with this Agreement.

Article 5
Relationship between this Agreement and the Convention and relevant legal instruments and frameworks and relevant global, regional, subregional and sectoral bodies

1. This Agreement shall be interpreted and applied in the context of and in a manner consistent with the Convention. Nothing in this Agreement shall prejudice the rights, jurisdiction and duties of States under the Convention, including in respect of the exclusive economic zone and the continental shelf within and beyond 200 nautical miles.
2. This Agreement shall be interpreted and applied in a manner that does not undermine relevant legal instruments and frameworks and relevant global, regional, subregional and sectoral bodies and that promotes coherence and coordination with those instruments, frameworks and bodies.
3. The legal status of non-parties to the Convention or any other related agreements with regard to those instruments is not affected by this Agreement.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

Article 6
Without prejudice

This Agreement, including any decision or recommendation of the Conference of the Parties or any of its subsidiary bodies, and any acts, measures or activities undertaken on the basis thereof, shall be without prejudice to, and shall not be relied upon as a basis for asserting or denying any claims to, sovereignty, sovereign rights or jurisdiction, including in respect of any disputes relating thereto.

Article 7
General principles and approaches

In order to achieve the objectives of this Agreement, Parties shall be guided by the following principles and approaches:

(a) The polluter-pays principle;
(b) The principle of the common heritage of humankind which is set out in the Convention;
(c) The freedom of marine scientific research, together with other freedoms of the high seas;
(d) The principle of equity and the fair and equitable sharing of benefits;
(e) The precautionary principle or precautionary approach, as appropriate;
(f) An ecosystem approach;
(g) An integrated approach to ocean management;
(h) An approach that builds ecosystem resilience, including to adverse effects of climate change and ocean acidification, and also maintains and restores ecosystem integrity, including the carbon cycling services that underpin the role of the ocean in climate;
(i) The use of the best available science and scientific information;
(j) The use of relevant traditional knowledge of Indigenous Peoples and local communities, where available;
(k) The respect, promotion and consideration of their respective obligations, as applicable, relating to the rights of Indigenous Peoples or of, as appropriate, local communities when taking action to address the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(l) The non-transfer, directly or indirectly, of damage or hazards from one area to another and the non-transformation of one type of pollution into another in taking measures to prevent, reduce and control pollution of the marine environment;

(m) Full recognition of the special circumstances of small island developing States and of least developed countries;

(n) Acknowledgement of the special interests and needs of landlocked developing countries.

Article 8
International cooperation

1. Parties shall cooperate under this Agreement for the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction, including through strengthening and enhancing cooperation with and promoting cooperation among relevant legal instruments and frameworks and relevant global, regional, subregional and sectoral bodies in the achievement of the objectives of this Agreement.
2. Parties shall endeavour to promote, as appropriate, the objectives of this Agreement when participating in decision-making under other relevant legal instruments, frameworks, or global, regional, subregional or sectoral bodies.
3. Parties shall promote international cooperation in marine scientific research and in the development and transfer of marine technology consistent with the Convention in support of the objectives of this Agreement.

PART II
MARINE GENETIC RESOURCES, INCLUDING THE FAIR AND EQUITABLE SHARING OF BENEFITS

Article 9
Objectives

The objectives of this Part are:

(a) The fair and equitable sharing of benefits arising from activities with respect to marine genetic resources and digital sequence information on

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction for the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction;

(b) The building and development of the capacity of Parties, particularly developing States Parties, in particular the least developed countries, landlocked developing countries, geographically disadvantaged States, small island developing States, coastal African States, archipelagic States and developing middle-income countries, to carry out activities with respect to marine genetic resources and digital sequence information on marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction;

(c) The generation of knowledge, scientific understanding and technological innovation, including through the development and conduct of marine scientific research, as fundamental contributions to the implementation of this Agreement;

(d) The development and transfer of marine technology in accordance with this Agreement.

Article 10
Application

1. The provisions of this Agreement shall apply to activities with respect to marine genetic resources and digital sequence information on marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction collected and generated after the entry into force of this Agreement for the respective Party. The application of the provisions of this Agreement shall extend to the utilization of marine genetic resources and digital sequence information on marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction collected or generated before entry into force, unless a Party makes an exception in writing under article 70 when signing, ratifying, approving, accepting or acceding to this Agreement.
2. The provisions of this Part shall not apply to:

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(a) Fishing regulated under relevant international law and fishing-related activities; or

(b) Fish or other living marine resources known to have been taken in fishing and fishing-related activities from areas beyond national jurisdiction, except where such fish or other living marine resources are regulated as utilization under this Part.

3. The obligations in this Part shall not apply to a Party's military activities, including military activities by government vessels and aircraft engaged in non-commercial service. The obligations in this Part with respect to the utilization of marine genetic resources and digital sequence information on marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction shall apply to a Party's non-military activities.

Article 11
Activities with respect to marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction

1. Activities with respect to marine genetic resources and digital sequence information on marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction may be carried out by all Parties, irrespective of their geographical location, and by natural or juridical persons under the jurisdiction of the Parties. Such activities shall be carried out in accordance with this Agreement.
2. Parties shall promote cooperation in all activities with respect to marine genetic resources and digital sequence information on marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction.
3. Collection in situ of marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction shall be carried out with due regard for the rights and legitimate interests of coastal States in areas within their national jurisdiction and with due regard for the interests of other States in areas beyond national jurisdiction, in accordance with the Convention. To this end, Parties shall endeavour to cooperate, as appropriate, including through specific modalities for the operation of the Clearing-House Mechanism determined under article 51, with a view to implementing this Agreement.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

4. No State shall claim or exercise sovereignty or sovereign rights over marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction. No such claim or exercise of sovereignty or sovereign rights shall be recognized.
5. Collection in situ of marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction shall not constitute the legal basis for any claim to any part of the marine environment or its resources.
6. Activities with respect to marine genetic resources and digital sequence information on marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction are in the interests of all States and for the benefit of all humanity, particularly for the benefit of advancing the scientific knowledge of humanity and promoting the conservation and sustainable use of marine biological diversity, taking into particular consideration the interests and needs of developing States.
7. Activities with respect to marine genetic resources and digital sequence information on marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction shall be carried out exclusively for peaceful purposes.

Article 12
Notification on activities with respect to marine genetic resources and digital sequence information on marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction

1. Parties shall take the necessary legislative, administrative or policy measures to ensure that information is notified to the Clearing-House Mechanism in accordance with this Part.
2. The following information shall be notified to the Clearing-House Mechanism six months or as early as possible prior to the collection in situ of marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction:
    a. The nature and objectives under which the collection is carried out, including, as appropriate, any programme(s) of which it forms part;
    b. The subject matter of the research or, if known, the marine genetic resources to be targeted or collected, and the purposes for which such resources will be collected;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

c. The geographical areas in which the collection is to be undertaken;
d. A summary of the method and means to be used for collection, including the name, tonnage, type and class of vessels, scientific equipment and/or study methods employed;
e. Information concerning any other contributions to proposed major programmes;
f. The expected date of first appearance and final departure of the research vessels, or deployment of the equipment and its removal, as appropriate;
g. The name(s) of the sponsoring institution(s) and the person in charge of the project;
h. Opportunities for scientists of all States, in particular scientists from developing States, to be involved in or associated with the project;
i. The extent to which it is considered that States that may need and request technical assistance, in particular developing States, should be able to participate or to be represented in the project;
j. A data management plan prepared according to open and responsible data governance, taking into account current international practice.

3. Upon notification referred to in paragraph 2 above, the Clearing-House Mechanism shall automatically generate a "BBNJ" standardized batch identifier.
4. Where there is a material change to the information provided to the Clearing-House Mechanism prior to the planned collection, updated information shall be notified to the Clearing-House Mechanism within a reasonable period of time and no later than the start of collection in situ, when practicable.
5. Parties shall ensure that the following information, along with the "BBNJ" standardized batch identifier, is notified to the Clearing-House Mechanism as soon as it becomes available, but no later than one year from the collection in situ of marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction:

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

a. The repository or database where digital sequence information on marine genetic resources is or will be deposited;
b. Where all marine genetic resources collected in situ are or will be deposited or held;
c. A report detailing the geographical area from which marine genetic resources were collected, including information on the latitude, longitude and depth of collection, and, to the extent available, the findings from the activity undertaken;
d. Any necessary updates to the data management plan provided under paragraph (2) (j) above.

6. Parties shall ensure that samples of marine genetic resources and digital sequence information on marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction that are in repositories or databases under their jurisdiction can be identified as originating from areas beyond national jurisdiction, in accordance with current international practice and to the extent practicable.
7. Parties shall ensure that repositories, to the extent practicable, and databases under their jurisdiction prepare, on a biennial basis, an aggregate report on access to marine genetic resources and digital sequence information linked to their "BBNJ" standardized batch identifier, and make the report available to the access and benefit-sharing committee established under article 15.
8. Where marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction, and where practicable, the digital sequence information on such resources are subject to utilization, including commercialization, by natural or juridical persons under their jurisdiction, Parties shall ensure that the following information, including the "BBNJ" standardized batch identifier, if available, be notified to the Clearing-House Mechanism as soon as such information becomes available:

(a) Where the results of the utilization, such as publications, patents granted, if available and to the extent possible, and products developed, can be found;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(b) Where available, details of the post-collection notification to the Clearing-House Mechanism related to the marine genetic resources that were the subject of utilization;
(c) Where the original sample that is the subject of utilization is held;
(d) The modalities envisaged for access to marine genetic resources and digital sequence information on marine genetic resources being utilized, and a data management plan for the same;
(e) Once marketed, information, if available, on sales of relevant products and any further development.

Article 13
Traditional knowledge of Indigenous Peoples and local communities associated with marine genetic resources in areas beyond national jurisdiction

Parties shall take legislative, administrative or policy measures, where relevant and as appropriate, with the aim of ensuring that traditional knowledge associated with marine genetic resources in areas beyond national jurisdiction that is held by Indigenous Peoples and local communities shall only be accessed with the free, prior and informed consent or approval and involvement of these Indigenous Peoples and local communities. Access to such traditional knowledge may be facilitated by the Clearing-House Mechanism. Access to and use of such traditional knowledge shall be on mutually agreed terms.

Article 14
Fair and equitable sharing of benefits

1. The benefits arising from activities with respect to marine genetic resources and digital sequence information on marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction shall be shared in a fair and equitable manner in accordance with this Part and contribute to the conservation and sustainable use of

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction.

2. Non-monetary benefits shall be shared in accordance with this Agreement in the form of, inter alia:
    (a) Access to samples and sample collections in accordance with current international practice;
    (b) Access to digital sequence information in accordance with current international practice;
    (c) Open access to findable, accessible, interoperable and reusable (FAIR) scientific data in accordance with current international practice and open and responsible data governance;
    (d) Information contained in the notifications, along with "BBNJ" standardized batch identifiers, provided in accordance with article 12, in publicly searchable and accessible forms;
    (e) Transfer of marine technology in line with relevant modalities provided under Part V of this Agreement;
    (f) Capacity-building, including by financing research programmes, and partnership opportunities, particularly directly relevant and substantial ones, for scientists and researchers in research projects, as well as dedicated initiatives, in particular for developing States, taking into account the special circumstances of small island developing States and of least developed countries;
    (g) Increased technical and scientific cooperation, in particular with scientists from and scientific institutions in developing States;
    (h) Other forms of benefits as determined by the Conference of the Parties, taking into account recommendations of the access and benefit-sharing committee established under article 15.
3. Parties shall take the necessary legislative, administrative or policy measures to ensure that marine genetic resources and digital sequence information on marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction, together with their "BBNJ" standardized batch identifiers, subject to utilization by natural or

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

juridical persons under their jurisdiction are deposited in publicly accessible repositories and databases, maintained either nationally or internationally, no later than three years from the start of such utilization, or as soon as they become available, taking into account current international practice.

4. Access to marine genetic resources and digital sequence information on marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction in the repositories and databases under a Party's jurisdiction may be subject to reasonable conditions, as follows:
    (a) The need to preserve the physical integrity of marine genetic resources;
    (b) The reasonable costs associated with maintaining the relevant gene bank, biorepository or database in which the sample, data or information is held;
    (c) The reasonable costs associated with providing access to the marine genetic resource, data or information;
    (d) Other reasonable conditions in line with the objectives of this Agreement; and opportunities for such access on fair and most favourable terms, including on concessional and preferential terms, may be provided to researchers and research institutions from developing States.
5. Monetary benefits from the utilization of marine genetic resources and digital sequence information on marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction, including commercialization, shall be shared fairly and equitably, through the financial mechanism established under article 52, for the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction.
6. After the entry into force of this Agreement, developed Parties shall make annual contributions to the special fund referred to in article 52. A Party's rate of contribution shall be 50 per cent of that Party's assessed contribution to the budget adopted by the Conference of the Parties under article 47, paragraph 6 (e). Such payment shall continue until a decision is taken by the Conference of the Parties under paragraph 7 below.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

7. The Conference of the Parties shall decide on the modalities for the sharing of monetary benefits from the utilization of marine genetic resources and digital sequence information on marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction, taking into account the recommendations of the access and benefit-sharing committee established under article 15. If all efforts to reach consensus have been exhausted, a decision shall be adopted by a three-fourths majority of the Parties present and voting. The payments shall be made through the special fund established under article 52. The modalities may include the following:
    (a) Milestone payments;
    (b) Payments or contributions related to the commercialization of products, including payment of a percentage of the revenue from sales of products;
    (c) A tiered fee, paid on a periodic basis, based on a diversified set of indicators measuring the aggregate level of activities by a Party;
    (d) Other forms as decided by the Conference of the Parties, taking into account recommendations of the access and benefit-sharing committee.
8. A Party may make a declaration at the time the Conference of the Parties adopts the modalities stating that those modalities shall not take effect for that Party for a period of up to four years, in order to allow time for necessary implementation. A Party that makes such a declaration shall continue to make the payment set out in paragraph 6 above until the new modalities take effect.
9. In deciding on the modalities for the sharing of monetary benefits from the use of digital sequence information on marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction under paragraph 7 above, the Conference of the Parties shall take into account the recommendations of the access and benefit-sharing committee, recognizing that such modalities should be mutually supportive of and adaptable to other access and benefit-sharing instruments.
10. The Conference of the Parties, taking into account recommendations of the access and benefit-sharing committee established under article 15, shall review and assess, on a

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

biennial basis, the monetary benefits from the utilization of marine genetic resources and digital sequence information on marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction. The first review shall take place no later than five years after the entry into force of this Agreement. The review shall include consideration of the annual contributions referred to in paragraph 6 above.

11. Parties shall take the necessary legislative, administrative or policy measures, as appropriate, with the aim of ensuring that benefits arising from activities with respect to marine genetic resources and digital sequence information on marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction by natural or juridical persons under their jurisdiction are shared in accordance with this Agreement.

Article 15
Access and benefit-sharing committee

1. An access and benefit-sharing committee is hereby established. It shall serve, inter alia, as a means for establishing guidelines for benefit-sharing, in accordance with article 14, providing transparency and ensuring a fair and equitable sharing of both monetary and non-monetary benefits.
2. The access and benefit-sharing committee shall be composed of 15 members possessing appropriate qualifications in related fields, so as to ensure the effective exercise of the functions of the committee. The members shall be nominated by Parties and elected by the Conference of the Parties, taking into account gender balance and equitable geographical distribution and providing for representation on the committee from developing States, including from the least developed countries, from small island developing States and from landlocked developing countries. The terms of reference and modalities for the operation of the committee shall be determined by the Conference of the Parties.
3. The committee may make recommendations to the Conference of the Parties on matters relating to this Part, including on the following matters:

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(a) Guidelines or a code of conduct for activities with respect to marine genetic resources and digital sequence information on marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction in accordance with this Part;
(b) Measures to implement decisions taken in accordance with this Part;
(c) Rates or mechanisms for the sharing of monetary benefits in accordance with article 14;
(d) Matters relating to this Part in relation to the Clearing-House Mechanism;
(e) Matters relating to this Part in relation to the financial mechanism established under article 52;
(f) Any other matters relating to this Part that the Conference of the Parties may request the access and benefit-sharing committee to address.

4. Each Party shall make available to the access and benefit-sharing committee, through the Clearing-House Mechanism, the information required under this Agreement, which shall include:
(a) Legislative, administrative and policy measures on access and benefit-sharing;
(b) Contact details and other relevant information on national focal points;
(c) Other information required pursuant to the decisions taken by the Conference of the Parties.
5. The access and benefit-sharing committee may consult and facilitate the exchange of information with relevant legal instruments and frameworks and relevant global, regional, subregional and sectoral bodies on activities under its mandate, including benefit-sharing, the use of digital sequence information on marine genetic resources, best practices, tools and methodologies, data governance and lessons learned.
6. The access and benefit-sharing committee may make recommendations to the Conference of the Parties in relation to information obtained under paragraph 5 above.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

Article 16
Monitoring and transparency

1. Monitoring and transparency of activities with respect to marine genetic resources and digital sequence information on marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction shall be achieved through notification to the Clearing-House Mechanism, through the use of "BBNJ" standardized batch identifiers in accordance with this Part and according to procedures adopted by the Conference of the Parties as recommended by the access and benefit-sharing committee.
2. Parties shall periodically submit reports to the access and benefit-sharing committee on their implementation of the provisions in this Part on activities with respect to marine genetic resources and digital sequence information on marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction and the sharing of benefits therefrom, in accordance with this Part.
3. The access and benefit-sharing committee shall prepare a report based on the information received through the Clearing-House Mechanism and make it available to Parties, which may submit comments. The access and benefit-sharing committee shall submit the report, including comments received, for the consideration of the Conference of the Parties. The Conference of the Parties, taking into account the recommendation of the access and benefit-sharing committee, may determine appropriate guidelines for the implementation of this article, which shall take into account the national capabilities and circumstances of Parties.

PART III
MEASURES SUCH AS AREA-BASED MANAGEMENT TOOLS, INCLUDING MARINE PROTECTED AREAS

Article 17
Objectives

The objectives of this Part are to:

(a) Conserve and sustainably use areas requiring protection, including through the establishment of a

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

comprehensive system of area-based management tools, with ecologically representative and well-connected networks of marine protected areas;

(b) Strengthen cooperation and coordination in the use of area-based management tools, including marine protected areas, among States, relevant legal instruments and frameworks and relevant global, regional, subregional and sectoral bodies;

(c) Protect, preserve, restore and maintain biological diversity and ecosystems, including with a view to enhancing their productivity and health, and strengthen resilience to stressors, including those related to climate change, ocean acidification and marine pollution;

(d) Support food security and other socioeconomic objectives, including the protection of cultural values;

(e) Support developing States Parties, in particular the least developed countries, landlocked developing countries, geographically disadvantaged States, small island developing States, coastal African States, archipelagic States and developing middle-income countries, taking into account the special circumstances of small island developing States, through capacity-building and the development and transfer of marine technology in developing, implementing, monitoring, managing and enforcing area-based management tools, including marine protected areas.

Article 18
Area of application

The establishment of area-based management tools, including marine protected areas, shall not include any areas within national jurisdiction and shall not be relied upon as a basis for asserting or denying any claims to sovereignty, sovereign rights or jurisdiction, including in respect of any disputes relating thereto. The Conference of the Parties shall not consider for

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

decision proposals for the establishment of such area-based management tools, including marine protected areas, and in no case shall such proposals be interpreted as recognition or non-recognition of any claims to sovereignty, sovereign rights or jurisdiction.

Article 19
Proposals

1. Proposals regarding the establishment of area-based management tools, including marine protected areas, under this Part shall be submitted by Parties, individually or collectively, to the secretariat.
2. Parties shall collaborate and consult, as appropriate, with relevant stakeholders, including States and global, regional, subregional and sectoral bodies, as well as civil society, the scientific community, the private sector, Indigenous Peoples and local communities, for the development of proposals, as set out in this Part.
3. Proposals shall be formulated on the basis of the best available science and scientific information and, where available, relevant traditional knowledge of Indigenous Peoples and local communities, taking into account the precautionary approach and an ecosystem approach.
4. Proposals with regard to identified areas shall include the following key elements:
    (a) A geographic or spatial description of the area that is the subject of the proposal by reference to the indicative criteria specified in Annex I;
    (b) Information on any of the criteria specified in Annex I, as well as any criteria that may be further developed and revised in accordance with paragraph 5 below applied in identifying the area;
    (c) Human activities in the area, including uses by Indigenous Peoples and local communities, and their possible impact, if any;
    (d) A description of the state of the marine environment and biological diversity in the identified area;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(e) A description of the conservation and, where appropriate, sustainable use objectives that are to be applied to the area;

(f) A draft management plan encompassing the proposed measures and outlining proposed monitoring, research and review activities to achieve the specified objectives;

(g) The duration of the proposed area and measures, if any;

(h) Information on any consultations undertaken with States, including adjacent coastal States and/or relevant global, regional, subregional and sectoral bodies, if any;

(i) Information on area-based management tools, including marine protected areas, implemented under relevant legal instruments and frameworks and relevant global, regional, subregional and sectoral bodies;

(j) Relevant scientific input and, where available, traditional knowledge of Indigenous Peoples and local communities.

5. Indicative criteria for the identification of such areas shall include, as relevant, those specified in Annex I and may be further developed and revised as necessary by the Scientific and Technical Body for consideration and adoption by the Conference of the Parties.

6. Further requirements regarding the contents of proposals, including the modalities for the application of indicative criteria as specified in paragraph 5 above, and guidance on proposals specified in paragraph 4 (b) above shall be elaborated by the Scientific and Technical Body, as necessary, for consideration and adoption by the Conference of the Parties.

Article 20
Publicity and preliminary review of proposals

Upon receipt of a proposal in writing, the secretariat shall make the proposal publicly available and transmit it to the Scientific and Technical Body for a preliminary review. The purpose of the

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

review is to ascertain that the proposal contains the information required under article 19, including indicative criteria described in this Part and in Annex I. The outcome of that review shall be made publicly available and shall be conveyed to the proponent by the secretariat. The proponent shall retransmit the proposal to the secretariat, having taken into account the preliminary review by the Scientific and Technical Body. The secretariat shall notify the Parties and make that retransmitted proposal publicly available and facilitate consultations pursuant to article 21.

Article 21
Consultations on and assessment of proposals

1. Consultations on proposals submitted under article 19 shall be inclusive, transparent and open to all relevant stakeholders, including States and global, regional, subregional and sectoral bodies, as well as civil society, the scientific community, Indigenous Peoples and local communities.
2. The secretariat shall facilitate consultations and gather input as follows:
    (a) States, in particular adjacent coastal States, shall be notified and invited to submit, inter alia:
        (i) Views on the merits and geographic scope of the proposal;
        (ii) Any other relevant scientific input;
        (iii) Information regarding any existing measures or activities in adjacent or related areas within national jurisdiction and beyond national jurisdiction;
        (iv) Views on the potential implications of the proposal for areas within national jurisdiction;
        (v) Any other relevant information;
    (b) Bodies of relevant legal instruments and frameworks and relevant global, regional, subregional and sectoral bodies shall be notified and invited to submit, inter alia:
        (i) Views on the merits of the proposal;
        (ii) Any other relevant scientific input;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(iii) Information regarding any existing measures adopted by that instrument, framework or body for the relevant area or for adjacent areas;

(iv) Views regarding any aspects of the measures and other elements for a draft management plan identified in the proposal that fall within the competence of that body;

(v) Views regarding any relevant additional measures that fall within the competence of that instrument, framework or body;

(vi) Any other relevant information;

(c) Indigenous Peoples and local communities with relevant traditional knowledge, the scientific community, civil society and other relevant stakeholders shall be invited to submit, inter alia:

(i) Views on the merits of the proposal;

(ii) Any other relevant scientific input;

(iii) Any relevant traditional knowledge of Indigenous Peoples and local communities;

(iv) Any other relevant information.

3. Contributions received pursuant to paragraph 2 above shall be made publicly available by the secretariat.

4. In cases where the proposed measure affects areas that are entirely surrounded by the exclusive economic zones of States, proponents shall:

(a) Undertake targeted and proactive consultations, including prior notification, with such States;

(b) Consider the views and comments of such States on the proposed measure and provide written responses specifically addressing such views and comments and, where appropriate, revise the proposed measure accordingly.

5. The proponent shall consider the contributions received during the consultation period, as well as the views of and information from the Scientific and Technical Body, and, as appropriate, revise the proposal accordingly or respond to substantive contributions not reflected in the proposal.

6. The consultation period shall be time-bound.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

7. The revised proposal shall be submitted to the Scientific and Technical Body, which shall assess the proposal and make recommendations to the Conference of the Parties.
8. The modalities for the consultation and assessment process, including duration, shall be further elaborated by the Scientific and Technical Body, as necessary, at its first meeting, for consideration and adoption by the Conference of the Parties, taking into account the special circumstances of small island developing States.

Article 22
Establishment of area-based management tools, including marine protected areas

1. The Conference of the Parties, on the basis of the final proposal and the draft management plan, taking into account the contributions and scientific input received during the consultation process established under this Part, and the scientific advice and recommendations of the Scientific and Technical Body:
    (a) Shall take decisions on the establishment of area-based management tools, including marine protected areas, and related measures;
    (b) May take decisions on measures compatible with those adopted by relevant legal instruments and frameworks and relevant global, regional, subregional and sectoral bodies, in cooperation and coordination with those instruments, frameworks and bodies;
    (c) May, where proposed measures are within the competences of other global, regional, subregional or sectoral bodies, make recommendations to Parties to this Agreement and to global, regional, subregional and sectoral bodies to promote the adoption of relevant measures through such instruments, frameworks and bodies, in accordance with their respective mandates.
2. In taking decisions under this article, the Conference of the Parties shall respect the competences of, and not undermine,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

relevant legal instruments and frameworks and relevant global, regional, subregional and sectoral bodies.

3. The Conference of the Parties shall make arrangements for regular consultations to enhance cooperation and coordination with and among relevant legal instruments and frameworks and relevant global, regional, subregional and sectoral bodies with regard to area-based management tools, including marine protected areas, as well as coordination with regard to related measures adopted under such instruments and frameworks and by such bodies.
4. Where the achievement of the objectives and the implementation of this Part so requires, to further international cooperation and coordination with respect to the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction, the Conference of the Parties may consider and, subject to paragraphs 1 and 2 above, may decide, as appropriate, to develop a mechanism regarding existing area-based management tools, including marine protected areas, adopted by relevant legal instruments and frameworks or relevant global, regional, subregional or sectoral bodies.
5. Decisions and recommendations adopted by the Conference of the Parties in accordance with this Part shall not undermine the effectiveness of measures adopted in respect of areas within national jurisdiction and shall be made with due regard for the rights and duties of all States, in accordance with the Convention. In cases where measures proposed under this Part would affect or could reasonably be expected to affect the superjacent water above the seabed and subsoil of submarine areas over which a coastal State exercises sovereign rights in accordance with the Convention, such measures shall have due regard to the sovereign rights of such coastal States. Consultations shall be undertaken to that end, in accordance with the provisions of this Part.
6. In cases where an area-based management tool, including a marine protected area, established under this Part subsequently falls, either wholly or in part, within the national jurisdiction of a coastal State, the part within national jurisdiction shall immediately cease to be in force. The part remaining in areas beyond national jurisdiction shall remain in force until the

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

Conference of the Parties, at its following meeting, reviews and decides whether to amend or revoke the area-based management tool, including a marine protected area, as necessary.

7. Upon the establishment of, or amendment to the competence of, a relevant legal instrument or framework or a relevant global, regional, subregional or sectoral body, any area-based management tool, including a marine protected area, or related measures adopted by the Conference of the Parties under this Part that subsequently falls within the competence of such instrument, framework or body, either wholly or in part, shall remain in force until the Conference of the Parties reviews and decides, in close cooperation and coordination with that instrument, framework or body, to maintain, amend or revoke the area-based management tool, including a marine protected area, and related measures, as appropriate.

Article 23
Decision-making

1. As a general rule, the decisions and recommendations under this Part shall be taken by consensus.
2. If no consensus is reached, decisions and recommendations under this Part shall be taken by a three-fourths majority of the Parties present and voting, before which the Conference of the Parties shall decide, by a two-thirds majority of the Parties present and voting that all efforts to reach consensus have been exhausted.
3. Decisions taken under this Part shall enter into force 120 days after the meeting of the Conference of the Parties at which they were taken and shall be binding on all Parties.
4. During the period of 120 days provided for in paragraph 3 above, any Party may, by notification in writing to the secretariat, make an objection with respect to a decision adopted under this Part, and that decision shall not be binding on that Party. An objection to a decision may be withdrawn at any time by written notification to the secretariat and, thereupon, the decision shall be binding for that Party 90 days

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

following the date of the notification stating that the objection is withdrawn.

5. A Party making an objection under paragraph 4 above shall provide to the secretariat, in writing, at the time of making its objection, the explanation of the grounds for its objection, which shall be based on one or more of the following grounds:
   (a) The decision is inconsistent with this Agreement or the rights and duties of the objecting Party in accordance with the Convention;
   (b) The decision unjustifiably discriminates in form or in fact against the objecting Party;
   (c) The Party cannot practicably comply with the decision at the time of the objection after making all reasonable efforts to do so.
6. A Party making an objection under paragraph 4 above shall, to the extent practicable, adopt alternative measures or approaches that are equivalent in effect to the decision to which it has objected and shall not adopt measures nor take actions that would undermine the effectiveness of the decision to which it has objected unless such measures or actions are essential for the exercise of rights and duties of the objecting Party in accordance with the Convention.
7. The objecting Party shall report to the next ordinary meeting of the Conference of the Parties following its notification under paragraph 4 above, and periodically thereafter, on its implementation of paragraph 6 above, to inform the monitoring and review under article 26.
8. An objection to a decision made in accordance with paragraph 4 above may only be renewed if the objecting Party considers it still necessary, every three years after the entry into force of the decision, by written notification to the secretariat. Such written notification shall include an explanation of the grounds of its initial objection.
9. If no notification of renewal pursuant to paragraph 8 above is received, the objection shall be considered automatically withdrawn and, thereupon, the decision shall be binding for that Party 120 days after that objection is automatically withdrawn. The secretariat shall notify the Party 60 days prior to the date on which the objection will be automatically withdrawn.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

10. Decisions of the Conference of the Parties adopted under this Part, and objections to those decisions, shall be made publicly available by the secretariat and shall be transmitted to all States and relevant legal instruments and frameworks and relevant global, regional, subregional and sectoral bodies.

Article 24
Emergency measures

1. The Conference of the Parties shall take decisions to adopt measures in areas beyond national jurisdiction, to be applied on an emergency basis, if necessary, when a natural phenomenon or human-caused disaster has caused, or is likely to cause, serious or irreversible harm to marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction, to ensure that the serious or irreversible harm is not exacerbated.
2. Measures adopted under this article shall be considered necessary only if, following consultation with relevant legal instruments or frameworks or relevant global, regional, subregional or sectoral bodies, the serious or irreversible harm cannot be managed in a timely manner through the application of the other articles of this Agreement or by a relevant legal instrument or framework or a relevant global, regional, subregional or sectoral body.
3. Measures adopted on an emergency basis shall be based on the best available science and scientific information and, where available, relevant traditional knowledge of Indigenous Peoples and local communities and shall take into account the precautionary approach. Such measures may be proposed by Parties or recommended by the Scientific and Technical Body and may be adopted intersessionally. The measures shall be temporary and must be reconsidered for decision at the next meeting of the Conference of the Parties following their adoption.
4. The measures shall terminate two years following their entry into force or shall be terminated earlier by the Conference of the Parties upon being replaced by area-based management tools, including marine protected areas, and related measures established in accordance with this Part, or by measures

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

adopted by a relevant legal instrument or framework or relevant global, regional, subregional or sectoral body, or by a decision of the Conference of the Parties when the circumstances that necessitated the measure cease to exist.

5. Procedures and guidance for the establishment of emergency measures, including consultation procedures, shall be elaborated by the Scientific and Technical Body, as necessary, for consideration and adoption by the Conference of the Parties at its earliest opportunity. Such procedures shall be inclusive and transparent.

Article 25
Implementation

1. Parties shall ensure that activities under their jurisdiction or control that take place in areas beyond national jurisdiction are conducted consistently with the decisions adopted under this Part.
2. Nothing in this Agreement shall prevent a Party from adopting more stringent measures with respect to its nationals and vessels or with regard to activities under its jurisdiction or control in addition to those adopted under this Part, in accordance with international law and in support of the objectives of the Agreement.
3. The implementation of the measures adopted under this Part should not impose a disproportionate burden on Parties that are small island developing States or least developed countries, directly or indirectly.
4. Parties shall promote, as appropriate, the adoption of measures within relevant legal instruments and frameworks and relevant global, regional, subregional and sectoral bodies of which they are members, to support the implementation of the decisions and recommendations made by the Conference of the Parties under this Part.
5. Parties shall encourage those States that are entitled to become Parties to this Agreement, in particular those whose activities, vessels or nationals operate in an area that is the subject of an established area-based management tool, including a marine protected area, to adopt measures supporting the decisions and

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

recommendations of the Conference of the Parties on area-based management tools, including marine protected areas, established under this Part.

6. A Party that is not a party to or a participant in a relevant legal instrument or framework, or a member of a relevant global, regional, subregional or sectoral body, and that does not otherwise agree to apply the measures established under such instruments and frameworks and by such bodies shall not be discharged from the obligation to cooperate, in accordance with the Convention and this Agreement, in the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction.

Article 26
Monitoring and review

1. Parties shall, individually or collectively, report to the Conference of the Parties on the implementation of area-based management tools, including marine protected areas, established under this Part and related measures. Such reports, as well as the information and the review referred to in paragraphs 2 and 3 below, respectively, shall be made publicly available by the secretariat.
2. The relevant legal instruments and frameworks and relevant global, regional, subregional and sectoral bodies shall be invited to provide information to the Conference of the Parties on the implementation of measures that they have adopted to achieve the objectives of area-based management tools, including marine protected areas, established under this Part.
3. Area-based management tools, including marine protected areas, established under this Part, including related measures, shall be monitored and periodically reviewed by the Scientific and Technical Body, taking into account the reports and information referred to in paragraphs 1 and 2 above, respectively.
4. In the review referred to in paragraph 3 above, the Scientific and Technical Body shall assess the effectiveness of area-based management tools, including marine protected areas, established under this Part, including related measures and the

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

progress made in achieving their objectives, and provide advice and recommendations to the Conference of the Parties.

5. Following the review, the Conference of the Parties shall, as necessary, take decisions or recommendations on the amendment, extension or revocation of area-based management tools, including marine protected areas, and any related measures adopted by the Conference of the Parties, on the basis of the best available science and scientific information and, where available, relevant traditional knowledge of Indigenous Peoples and local communities, taking into account the precautionary approach and an ecosystem approach.

PART IV
ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENTS

Article 27
Objectives

The objectives of this Part are to:

(a) Operationalize the provisions of the Convention on environmental impact assessment for areas beyond national jurisdiction by establishing processes, thresholds and other requirements for conducting and reporting assessments by Parties;

(b) Ensure that activities covered by this Part are assessed and conducted to prevent, mitigate and manage significant adverse impacts for the purpose of protecting and preserving the marine environment;

(c) Support the consideration of cumulative impacts and impacts in areas within national jurisdiction;

(d) Provide for strategic environmental assessments;

(e) Achieve a coherent environmental impact assessment framework for activities in areas beyond national jurisdiction;

(f) Build and strengthen the capacity of Parties, particularly developing States Parties, in particular the least developed countries, landlocked developing countries, geographically disadvantaged

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

States, small island developing States, coastal African States, archipelagic States and developing middle-income countries, to prepare, conduct and evaluate environmental impact assessments and strategic environmental assessments in support of the objectives of this Agreement.

Article 28
Obligation to conduct environmental impact assessments

1. Parties shall ensure that the potential impacts on the marine environment of planned activities under their jurisdiction or control that take place in areas beyond national jurisdiction are assessed as set out in this Part before they are authorized.
2. When a Party with jurisdiction or control over a planned activity that is to be conducted in marine areas within national jurisdiction determines that the activity may cause substantial pollution of or significant and harmful changes to the marine environment in areas beyond national jurisdiction, that Party shall ensure that an environmental impact assessment of such activity is conducted in accordance with this Part or that an environmental impact assessment is conducted under the Party's national process. A Party conducting such an assessment under its national process shall:
    (a) Make relevant information available through the Clearing-House Mechanism, in a timely manner, during the national process;
    (b) Ensure that the activity is monitored in a manner consistent with the requirements of its national process;
    (c) Ensure that environmental impact assessment reports and any relevant monitoring reports are made available through the Clearing-House Mechanism as set out in this Agreement.
3. Upon receiving the information referred to in paragraph 2 (a) above, the Scientific and Technical Body may provide comments to the Party with jurisdiction or control over the planned activity.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

Article 29
Relationship between this Agreement and environmental impact assessment processes under relevant legal instruments and frameworks and relevant global, regional, subregional and sectoral bodies

1. Parties shall promote the use of environmental impact assessments and the adoption and implementation of the standards and/or guidelines developed under article 38 in relevant legal instruments and frameworks and relevant global, regional, subregional and sectoral bodies of which they are members.
2. The Conference of the Parties shall develop mechanisms under this Part for the Scientific and Technical Body to collaborate with relevant legal instruments and frameworks and relevant global, regional, subregional and sectoral bodies that regulate activities in areas beyond national jurisdiction or protect the marine environment.
3. When developing or updating standards or guidelines for the conduct of environmental impact assessments of activities in areas beyond national jurisdiction by Parties to this Agreement under article 38, the Scientific and Technical Body shall, as appropriate, collaborate with relevant legal instruments and frameworks and relevant global, regional, subregional and sectoral bodies.
4. It is not necessary to conduct a screening or an environmental impact assessment of a planned activity in areas beyond national jurisdiction, provided that the Party with jurisdiction or control over the planned activity determines:
    (a) That the potential impacts of the planned activity or category of activity have been assessed in accordance with the requirements of other relevant legal instruments or frameworks or by relevant global, regional, subregional or sectoral bodies;
    (b) That:
        (i) the assessment already undertaken for the planned activity is equivalent to the one required under this Part, and the results of the assessment are taken into account;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

or

(ii) the regulations or standards of the relevant legal instruments or frameworks or relevant global, regional, subregional or sectoral bodies arising from the assessment were designed to prevent, mitigate or manage potential impacts below the threshold for environmental impact assessments under this Part, and they have been complied with.

5. When an environmental impact assessment for a planned activity in areas beyond national jurisdiction has been conducted under a relevant legal instrument or framework or a relevant global, regional, subregional or sectoral body, the Party concerned shall ensure that the environmental impact assessment report is published through the Clearing-House Mechanism.
6. Unless the planned activities that meet the criteria set out in paragraph 4 (b) (i) above are subject to monitoring and review under a relevant legal instrument or framework or relevant global, regional, subregional or sectoral body, Parties shall monitor and review the activities and ensure that the monitoring and review reports are published through the Clearing-House Mechanism.

Article 30
Thresholds and factors for conducting environmental impact assessments

1. When a planned activity may have more than a minor or transitory effect on the marine environment, or the effects of the activity are unknown or poorly understood, the Party with jurisdiction or control of the activity shall conduct a screening of the activity under article 31, using the factors set out in paragraph 2 below, and:

(a) The screening shall be sufficiently detailed for the Party to assess whether it has reasonable grounds for believing that the planned activity may cause substantial pollution of or significant and harmful

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

changes to the marine environment and shall include:

(i) A description of the planned activity, including its purpose, location, duration and intensity; and

(ii) An initial analysis of the potential impacts, including consideration of cumulative impacts and, as appropriate, alternatives to the planned activity;

(b) If it is determined on the basis of the screening that the Party has reasonable grounds for believing that the activity may cause substantial pollution of or significant and harmful changes to the marine environment, an environmental impact assessment shall be conducted in accordance with the provisions of this Part.

2. When determining whether planned activities under their jurisdiction or control meet the threshold set out in paragraph 1 above, Parties shall consider the following non-exhaustive factors:

(a) The type of and technology used for the activity and the manner in which it is to be conducted;

(b) The duration of the activity;

(c) The location of the activity;

(d) The characteristics and ecosystem of the location (including areas of particular ecological or biological significance or vulnerability);

(e) The potential impacts of the activity, including the potential cumulative impacts and the potential impacts in areas within national jurisdiction;

(f) The extent to which the effects of the activity are unknown or poorly understood;

(g) Other relevant ecological or biological criteria.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

Article 31
Process for environmental impact assessments

1. Parties shall ensure that the process for conducting an environmental impact assessment pursuant to this Part includes the following steps:
    (a) *Screening.* Parties shall undertake screening, in a timely manner, to determine whether an environmental impact assessment is required in respect of a planned activity under its jurisdiction or control, in accordance with article 30, and make its determination publicly available:
        (i) If a Party determines that an environmental impact assessment is not required for a planned activity under its jurisdiction or control, it shall make relevant information, including under article 30, paragraph 1 (a), publicly available through the Clearing-House Mechanism under this Agreement;
        (ii) On the basis of the best available science and scientific information and, where available, relevant traditional knowledge of Indigenous Peoples and local communities, a Party may register its views on the potential impacts of a planned activity on which a determination has been made in accordance with subparagraph (a) (i) above with the Party that made the determination and the Scientific and Technical Body, within 40 days of the publication thereof;
        (iii) If the Party that registered its views expressed concerns on the potential impacts of a planned activity on which the determination was made, the Party that made that determination shall give consideration to such concerns and may review its determination;
        (iv) Upon consideration of the concerns registered by a Party under subparagraph (a) (ii) above, the Scientific and Technical Body shall

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

consider and may evaluate the potential impacts of the planned activity on the basis of the best available science and scientific information and, where available, relevant traditional knowledge of Indigenous Peoples and local communities and, as appropriate, may make recommendations to the Party that made the determination after giving that Party an opportunity to respond to the concerns registered and taking into account such response;

(v) The Party that made the determination under subparagraph (a) (i) above shall give consideration to any recommendations of the Scientific and Technical Body;

(vi) The registration of views and the recommendations of the Scientific and Technical Body shall be made publicly available, including through the Clearing-House Mechanism;

(b) *Scoping*. Parties shall ensure that key environmental and any associated impacts, such as economic, social, cultural and human health impacts, including potential cumulative impacts and impacts in areas within national jurisdiction, as well as alternatives to the planned activity, if any, to be included in the environmental impact assessments that shall be conducted under this Part, are identified. The scope shall be defined by using the best available science and scientific information and, where available, relevant traditional knowledge of Indigenous Peoples and local communities;

(c) *Impact assessment and evaluation*. Parties shall ensure that the impacts of planned activities, including cumulative impacts and impacts in areas within national jurisdiction, are assessed and evaluated using the best available science and scientific information and, where available,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

relevant traditional knowledge of Indigenous Peoples and local communities;

(d) *Prevention, mitigation and management of potential adverse effects*. Parties shall ensure that:

(i) Measures to prevent, mitigate and manage potential adverse effects of the planned activities under their jurisdiction or control are identified and analysed to avoid significant adverse impacts. Such measures may include the consideration of alternatives to the planned activity under their jurisdiction or control;

(ii) Where appropriate, these measures are incorporated into an environmental management plan;

(e) Parties shall ensure public notification and consultation in accordance with article 32;

(f) Parties shall ensure the preparation and publication of an environmental impact assessment report in accordance with article 33.

2. Parties may conduct joint environmental impact assessments, in particular for planned activities under the jurisdiction or control of small island developing States.

3. A roster of experts shall be created under the Scientific and Technical Body. Parties with capacity constraints may request advice and assistance from those experts to conduct and evaluate screenings and environmental impact assessments for a planned activity under their jurisdiction or control. The experts cannot be appointed to another part of the environmental impact assessment process of the same activity. The Party that requested the advice and assistance shall ensure that such environmental impact assessments are submitted to it for review and decision-making.

Article 32
Public notification and consultation

1. Parties shall ensure timely public notification of a planned activity, including by publication through the Clearing-House Mechanism and through the secretariat, and planned and

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

effective time-bound opportunities, as far as practicable, for participation by all States, in particular adjacent coastal States and any other States adjacent to the activity when they are potentially most affected States, and stakeholders in the environmental impact assessment process. Notification and opportunities for participation, including through the submission of comments, shall take place throughout the environmental impact assessment process, as appropriate, including when identifying the scope of an environmental impact assessment under article 31, paragraph 1 (b), and when a draft environmental impact assessment report has been prepared under article 33, before a decision is made as to whether to authorize the activity.

2. Potentially most affected States shall be determined by taking into account the nature and potential effects on the marine environment of the planned activity and shall include:
    (a) Coastal States whose exercise of sovereign rights for the purpose of exploring, exploiting, conserving or managing natural resources may reasonably be believed to be affected by the activity;
    (b) States that carry out, in the area of the planned activity, human activities, including economic activities, that may reasonably be believed to be affected.
3. Stakeholders in this process include Indigenous Peoples and local communities with relevant traditional knowledge, relevant global, regional, subregional and sectoral bodies, civil society, the scientific community and the public.
4. Public notification and consultation shall, in accordance with article 48, paragraph 3, be inclusive and transparent, be conducted in a timely manner and be targeted and proactive when involving small island developing States.
5. Substantive comments received during the consultation process, including from adjacent coastal States and any other States adjacent to the planned activity when they are potentially most affected States, shall be considered and responded to or addressed by Parties. Parties shall give particular regard to comments concerning potential impacts in areas within national jurisdiction and provide written responses, as appropriate,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

specifically addressing such comments, including regarding any additional measures meant to address those potential impacts. Parties shall make public the comments received and the responses or descriptions of the manner in which they were addressed.

6. Where a planned activity affects areas of the high seas that are entirely surrounded by the exclusive economic zones of States, Parties shall:
    (a) Undertake targeted and proactive consultations, including prior notification, with such surrounding States;
    (b) Consider the views and comments of those surrounding States on the planned activity and provide written responses specifically addressing such views and comments and, as appropriate, revise the planned activity accordingly.
7. Parties shall ensure access to information related to the environmental impact assessment process under this Agreement. Notwithstanding this, Parties shall not be required to disclose confidential or proprietary information. The fact that confidential or proprietary information has been redacted shall be indicated in public documents.

Article 33
Environmental impact assessment reports

1. Parties shall ensure the preparation of an environmental impact assessment report for any such assessment undertaken pursuant to this Part.
2. The environmental impact assessment report shall include, at a minimum, the following information: a description of the planned activity, including its location; a description of the results of the scoping exercise; a baseline assessment of the marine environment likely to be affected; a description of potential impacts, including potential cumulative impacts and any impacts in areas within national jurisdiction; a description of potential prevention, mitigation and management measures; a description of uncertainties and gaps in knowledge; information on the public consultation process; a description of

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

the consideration of reasonable alternatives to the planned activity; a description of follow-up actions, including an environmental management plan; and a non-technical summary.

3. The Party shall make the draft environmental impact assessment report available through the Clearing-House Mechanism during the public consultation process, to provide an opportunity for the Scientific and Technical Body to consider and evaluate the report.
4. The Scientific and Technical Body, as appropriate and in a timely manner, may make comments to the Party on the draft environmental impact assessment report. The Party shall give consideration to any comments made by the Scientific and Technical Body.
5. Parties shall publish the reports of the environmental impact assessments, including through the Clearing-House Mechanism. The secretariat shall ensure that all Parties are notified in a timely manner when reports are published through the Clearing-House Mechanism.
6. Final environmental impact assessment reports shall be considered by the Scientific and Technical Body, on the basis of relevant practices, procedures and knowledge under this Agreement, for the purpose of developing guidelines, including the identification of best practices.
7. A selection of the published information used in the screening process to make decisions on whether to conduct an environmental impact assessment, in accordance with articles 30 and 31, shall be considered and reviewed by the Scientific and Technical Body, on the basis of relevant practices, procedures and knowledge under this Agreement, for the purpose of developing guidelines, including the identification of best practices.

Article 34
Decision-making

1. A Party under whose jurisdiction or control a planned activity falls shall be responsible for determining if it may proceed.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

2. When determining whether the planned activity may proceed under this Part, full account shall be taken of an environmental impact assessment conducted in accordance with this Part. A decision to authorize the planned activity under the jurisdiction or control of a Party shall only be made when, taking into account mitigation or management measures, the Party has determined that it has made all reasonable efforts to ensure that the activity can be conducted in a manner consistent with the prevention of significant adverse impacts on the marine environment.
3. Decision documents shall clearly outline any conditions of approval related to mitigation measures and follow-up requirements. Decision documents shall be made public, including through the Clearing-House Mechanism.
4. At the request of a Party, the Conference of the Parties may provide advice and assistance to that Party when determining whether a planned activity under its jurisdiction or control may proceed.

Article 35
Monitoring of impacts of authorized activities

Parties shall, by using the best available science and scientific information and, where available, the relevant traditional knowledge of Indigenous Peoples and local communities, keep under surveillance the impacts of any activities in areas beyond national jurisdiction that they permit or in which they engage in order to determine whether these activities are likely to pollute or have adverse impacts on the marine environment. In particular, each Party shall monitor the environmental and any associated impacts, such as economic, social, cultural and human health impacts, of an authorized activity under their jurisdiction or control in accordance with the conditions set out in the approval of the activity.

Article 36
Reporting on impacts of authorized activities

1. Parties, whether acting individually or collectively, shall periodically report on the impacts of the authorized activity and the results of the monitoring required under article 35.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

2. Monitoring reports shall be made public, including through the Clearing-House Mechanism, and the Scientific and Technical Body may consider and evaluate the monitoring reports.
3. Monitoring reports shall be considered by the Scientific and Technical Body, on the basis of relevant practices, procedures and knowledge under this Agreement, for the purpose of developing guidelines on the monitoring of impacts of authorized activities, including the identification of best practices.

Article 37
Review of authorized activities and their impacts

1. Parties shall ensure that the impacts of the authorized activity monitored pursuant to article 35 are reviewed.
2. Should the Party with jurisdiction or control over the activity identify significant adverse impacts that either were not foreseen in the environmental impact assessment, in nature or severity, or that arise from a breach of any of the conditions set out in the approval of the activity, the Party shall review its decision authorizing the activity, notify the Conference of the Parties, other Parties and the public, including through the Clearing-House Mechanism, and:
    (a) Require that measures be proposed and implemented to prevent, mitigate and/or manage those impacts or take any other necessary action and/or halt the activity, as appropriate; and
    (b) Evaluate, in a timely manner, any measures implemented or actions taken under subparagraph (a) above.
3. On the basis of the reports received under article 36, the Scientific and Technical Body may notify the Party that authorized the activity if it considers that the activity may have significant adverse impacts that were either not foreseen in the environmental impact assessment or that arise from a breach of any conditions of approval of the authorized activity and, as appropriate, may make recommendations to the Party.
4. (a) On the basis of the best available science and scientific information and, where available, relevant traditional

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

knowledge of Indigenous Peoples and local communities, a Party may register its concerns, with the Party that authorized the activity and with the Scientific and Technical Body, that the authorized activity may have significant adverse impacts that were either not foreseen in the environmental impact assessment, in nature or severity, or that arise from a breach of any conditions of approval of the authorized activity;

(b) The Party that authorized the activity shall give consideration to such concerns;

(c) Upon consideration of the concerns registered by a Party, the Scientific and Technical Body shall consider and may evaluate the matter based on the best available science and scientific information and, where available, relevant traditional knowledge of Indigenous Peoples and local communities and may notify the Party that authorized the activity, if it considers that such activity may have significant adverse impacts that were either not foreseen in the environmental impact assessment or that arise from a breach of any conditions of approval of the authorized activity and, after giving that Party an opportunity to respond to the concerns registered and taking into account such response and as appropriate, may make recommendations to the Party that authorized the activity;

(d) The registration of concerns, any notifications issued and any recommendations made by the Scientific and Technical Body shall be made publicly available, including through the Clearing-House Mechanism;

(e) The Party that authorized the activity shall give consideration to any notifications issued and any recommendations made by the Scientific and Technical Body.

5. All States, in particular adjacent coastal States and any other States adjacent to the activity when they are potentially most affected States, and stakeholders shall be kept informed through the Clearing-House Mechanism and may be consulted in the monitoring, reporting and review processes in respect of an activity authorized under this Agreement.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

6. Parties shall publish, including through the Clearing-House Mechanism:
    (a) Reports on the review of the impacts of the authorized activity;
    (b) Decision documents, including a record of the reasons for the decision by the Party, when a Party has changed its decision authorizing the activity.

Article 38
Standards and/or guidelines to be developed by the Scientific and Technical Body related to environmental impact assessments

1. The Scientific and Technical Body shall develop standards or guidelines for consideration and adoption by the Conference of the Parties on:
    (a) The determination of whether the thresholds for the conduct of a screening or an environmental impact assessment under article 30 have been met or exceeded for planned activities, including on the basis of the non-exhaustive factors set out in paragraph 2 of that article;
    (b) The assessment of cumulative impacts in areas beyond national jurisdiction and how those impacts should be taken into account in the environmental impact assessment process;
    (c) The assessment of impacts, in areas within national jurisdiction, of planned activities in areas beyond national jurisdiction and how those impacts should be taken into account in the environmental impact assessment process;
    (d) The public notification and consultation process under article 32, including the determination of what constitutes confidential or proprietary information;
    (e) The required content of environmental impact assessment reports and published information used in the screening process pursuant to article 33, including best practices;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(f) The monitoring of and reporting on the impacts of authorized activities as set out in articles 35 and 36, including the identification of best practices;

(g) The conduct of strategic environmental assessments.

2. The Scientific and Technical Body may also develop standards and guidelines for consideration and adoption by the Conference of the Parties, including on:

(a) An indicative non-exhaustive list of activities that require or do not require an environmental impact assessment, as well as any criteria related to those activities, which shall be periodically updated;

(b) The conduct of environmental impact assessments by Parties to this Agreement in areas identified as requiring protection or special attention.

3. Any standard shall be set out in an annex to this Agreement, in accordance with article 74.

Article 39
Strategic environmental assessments

1. Parties shall, individually or in cooperation with other Parties, consider conducting strategic environmental assessments for plans and programmes relating to activities under their jurisdiction or control, to be conducted in areas beyond national jurisdiction, in order to assess the potential effects of such plans or programmes, as well as of alternatives, on the marine environment.
2. The Conference of the Parties may conduct a strategic environmental assessment of an area or region to collate and synthesize the best available information about the area or region, assess current and potential future impacts and identify data gaps and research priorities.
3. When undertaking environmental impact assessments pursuant to this Part, Parties shall take into account the results of relevant strategic environmental assessments carried out under paragraphs 1 and 2 above, where available.
4. The Conference of the Parties shall develop guidance on the conduct of each category of strategic environmental assessment described in this article.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

PART V
CAPACITY-BUILDING AND THE TRANSFER OF MARINE TECHNOLOGY

Article 40
Objectives

The objectives of this Part are to:

(a) Assist Parties, in particular developing States Parties, in implementing the provisions of this Agreement, to achieve its objectives;

(b) Enable inclusive, equitable and effective cooperation and participation in the activities undertaken under this Agreement;

(c) Develop the marine scientific and technological capacity, including with respect to research, of Parties, in particular developing States Parties, with regard to the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction, including through access to marine technology by, and the transfer of marine technology to, developing States Parties;

(d) Increase, disseminate and share knowledge on the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction;

(e) More specifically, support developing States Parties, in particular the least developed countries, landlocked developing countries, geographically disadvantaged States, small island developing States, coastal African States, archipelagic States and developing middle-income countries, through capacity-building and the development and transfer of marine technology under this Agreement, in achieving the objectives relating to:

(i) Marine genetic resources, including the sharing of benefits, as reflected in article 9;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ii) Measures such as area-based management tools, including marine protected areas, as reflected in article 17;

(iii) Environmental impact assessments, as reflected in article 27.

Article 41
Cooperation in capacity-building and the transfer of marine technology

1. Parties shall cooperate, directly or through relevant legal instruments and frameworks and relevant global, regional, subregional and sectoral bodies, to assist Parties, in particular developing States Parties, in achieving the objectives of this Agreement through capacity-building and the development and transfer of marine science and marine technology.
2. In providing capacity-building and the transfer of marine technology under this Agreement, Parties shall cooperate at all levels and in all forms, including through partnerships with and involving all relevant stakeholders, such as, where appropriate, the private sector, civil society, and Indigenous Peoples and local communities as holders of traditional knowledge, as well as through strengthening cooperation and coordination between relevant legal instruments and frameworks and relevant global, regional, subregional and sectoral bodies.
3. In giving effect to this Part, Parties shall give full recognition to the special requirements of developing States Parties, in particular the least developed countries, landlocked developing countries, geographically disadvantaged States, small island developing States, coastal African States, archipelagic States and developing middle-income countries. Parties shall ensure that the provision of capacity-building and the transfer of marine technology is not conditional on onerous reporting requirements.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

Article 42
Modalities for capacity-building and for the transfer of marine technology

1. Parties, within their capabilities, shall ensure capacity-building for developing States Parties and shall cooperate to achieve the transfer of marine technology, in particular to developing States Parties that need and request it, taking into account the special circumstances of small island developing States and of least developed countries, in accordance with the provisions of this Agreement.
2. Parties shall provide, within their capabilities, resources to support such capacity-building and the development and transfer of marine technology and to facilitate access to other sources of support, taking into account their national policies, priorities, plans and programmes.
3. Capacity-building and the transfer of marine technology should be a country-driven, transparent, effective and iterative process that is participatory, cross-cutting and gender-responsive. It shall build upon, as appropriate, and not duplicate existing programmes and be guided by lessons learned, including those from capacity-building and transfer of marine technology activities under relevant legal instruments and frameworks and relevant global, regional, subregional and sectoral bodies. Insofar as possible, it shall take into account these activities with a view to maximizing efficiency and results.
4. Capacity-building and the transfer of marine technology shall be based on and be responsive to the needs and priorities of developing States Parties, taking into account the special circumstances of small island developing States and of least developed countries, identified through needs assessments on an individual case-by-case, subregional or regional basis. Such needs and priorities may be self-assessed or facilitated through the capacity-building and transfer of marine technology committee and the Clearing-House Mechanism.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

Article 43
Additional modalities for the transfer of marine technology

1. Parties share a long-term vision of the importance of fully realizing technology development and transfer for inclusive, equitable and effective cooperation and participation in the activities undertaken under this Agreement and in order to fully achieve its objectives.
2. The transfer of marine technology undertaken under this Agreement shall take place on fair and most favourable terms, including on concessional and preferential terms, and in accordance with mutually agreed terms and conditions as well as the objectives of this Agreement.
3. Parties shall promote and encourage economic and legal conditions for the transfer of marine technology to developing States Parties, taking into account the special circumstances of small island developing States and of least developed countries, which may include providing incentives to enterprises and institutions.
4. The transfer of marine technology shall take into account all rights over such technologies and be carried out with due regard for all legitimate interests, including, inter alia, the rights and duties of holders, suppliers and recipients of marine technology and taking into particular consideration the interests and needs of developing States for the attainment of the objectives of this Agreement.
5. Marine technology transferred pursuant to this Part shall be appropriate, relevant and, to the extent possible, reliable, affordable, up to date, environmentally sound and available in an accessible form for developing States Parties, taking into account the special circumstances of small island developing States and of least developed countries.

Article 44
Types of capacity-building and of the transfer of marine technology

1. In support of the objectives set out in article 40, the types of capacity-building and of the transfer of marine technology may

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

include, but are not limited to, support for the creation or enhancement of the human, financial management, scientific, technological, organizational, institutional and other resource capabilities of Parties, such as:

(a) The sharing and use of relevant data, information, knowledge and research results;

(b) Information dissemination and awareness-raising, including with respect to relevant traditional knowledge of Indigenous Peoples and local communities, in line with the free, prior and informed consent of these Indigenous Peoples and, as appropriate, local communities;

(c) The development and strengthening of relevant infrastructure, including equipment and capacity of personnel for its use and maintenance;

(d) The development and strengthening of institutional capacity and national regulatory frameworks or mechanisms;

(e) The development and strengthening of human and financial management resource capabilities and of technical expertise through exchanges, research collaboration, technical support, education and training and the transfer of marine technology;

(f) The development and sharing of manuals, guidelines and standards;

(g) The development of technical, scientific and research and development programmes;

(h) The development and strengthening of capacities and technological tools for effective monitoring, control and surveillance of activities within the scope of this Agreement.

2. Further details concerning the types of capacity-building and of the transfer of marine technology identified in this article are elaborated in Annex II.

3. The Conference of the Parties, taking account of the recommendations of the capacity-building and transfer of marine technology committee, shall periodically, as necessary, review, assess and further develop and provide guidance on the indicative and non-exhaustive list of types of capacity-building

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

and of transfer of marine technology elaborated in Annex II, to reflect technological progress and innovation and to respond and adapt to the evolving needs of States, subregions and regions.

Article 45
Monitoring and review

1. Capacity-building and the transfer of marine technology undertaken in accordance with the provisions of this Part shall be monitored and reviewed periodically.
2. The monitoring and review referred to in paragraph 1 above shall be carried out by the capacity-building and transfer of marine technology committee under the authority of the Conference of the Parties and shall be aimed at:
    (a) Assessing and reviewing the needs and priorities of developing States Parties in terms of capacity-building and the transfer of marine technology, paying particular attention to the special requirements of developing States Parties and to the special circumstances of small island developing States and of least developed countries, in accordance with article 42, paragraph 4;
    (b) Reviewing the support required, provided and mobilized, as well as gaps in meeting the assessed needs of developing States Parties in relation to this Agreement;
    (c) Identifying and mobilizing funds under the financial mechanism established under article 52 to develop and implement capacity-building and the transfer of marine technology, including for the conduct of needs assessments;
    (d) Measuring performance on the basis of agreed indicators and reviewing results-based analyses, including on the output, outcomes, progress and effectiveness of capacity-building and transfer of marine technology under this Agreement, as well as successes and challenges;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(e) Making recommendations for follow-up activities, including on how capacity-building and the transfer of marine technology could be further enhanced to allow developing States Parties, taking into account the special circumstances of small island developing States and of least developed countries, to strengthen their implementation of the Agreement in order to achieve its objectives.

3. In supporting the monitoring and review of capacity-building and the transfer of marine technology, Parties shall submit reports to the capacity-building and transfer of marine technology committee. Those reports should be in a format and at intervals to be determined by the Conference of the Parties, taking into account the recommendations of the capacity-building and transfer of marine technology committee. In submitting their reports, Parties shall take into account, where applicable, input from regional and subregional bodies on capacity-building and the transfer of marine technology. The reports submitted by Parties, as well as any input from regional and subregional bodies on capacity-building and the transfer of marine technology, should be made publicly available. The Conference of the Parties shall ensure that reporting requirements should be streamlined and not onerous, in particular for developing States Parties, including in terms of costs and time requirements.

Article 46
Capacity-building and transfer of marine technology committee

1. A capacity-building and transfer of marine technology committee is hereby established.
2. The committee shall consist of members possessing appropriate qualifications and expertise, to serve objectively in the best interest of the Agreement, nominated by Parties and elected by the Conference of the Parties, taking into account gender balance and equitable geographical distribution and providing for representation on the committee from the least developed countries, from the small island developing States

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

and from the landlocked developing countries. The terms of reference and modalities for the operation of the committee shall be decided by the Conference of the Parties at its first meeting.

3. The committee shall submit reports and recommendations that the Conference of the Parties shall consider and take action on as appropriate.

PART VI
INSTITUTIONAL ARRANGEMENTS
Article 47
Conference of the Parties

1. A Conference of the Parties is hereby established.
2. The first meeting of the Conference of the Parties shall be convened by the Secretary-General of the United Nations no later than one year after the entry into force of this Agreement. Thereafter, ordinary meetings of the Conference of the Parties shall be held at regular intervals to be determined by the Conference of the Parties. Extraordinary meetings of the Conference of the Parties may be held at other times, in accordance with the rules of procedure.
3. The Conference of the Parties shall ordinarily meet at the seat of the secretariat or at United Nations Headquarters.
4. The Conference of the Parties shall by consensus adopt, at its first meeting, rules of procedure for itself and its subsidiary bodies, financial rules governing its funding and the funding of the secretariat and any subsidiary bodies and, thereafter, rules of procedure and financial rules for any further subsidiary body that it may establish. Until such time as the rules of procedure have been adopted, the rules of procedure of the intergovernmental conference on an international legally binding instrument under the United Nations Convention on the Law of the Sea on the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction shall apply.
5. The Conference of the Parties shall make every effort to adopt decisions and recommendations by consensus. Except as otherwise provided in this Agreement, if all efforts to reach

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

consensus have been exhausted, decisions and recommendations of the Conference of the Parties on questions of substance shall be adopted by a two-thirds majority of the Parties present and voting, and decisions on questions of procedure shall be adopted by a majority of the Parties present and voting.

6. The Conference of the Parties shall keep under review and evaluation the implementation of this Agreement and, for this purpose, shall:
    (a) Adopt decisions and recommendations related to the implementation of this Agreement;
    (b) Review and facilitate the exchange of information among Parties relevant to the implementation of this Agreement;
    (c) Promote, including by establishing appropriate processes, cooperation and coordination with and among relevant legal instruments and frameworks and relevant global, regional, subregional and sectoral bodies, with a view to promoting coherence among efforts towards the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction;
    (d) Establish such subsidiary bodies as deemed necessary to support the implementation of this Agreement;
    (e) Adopt a budget by a three-fourths majority of the Parties present and voting if all efforts to reach consensus have been exhausted, at such frequency and for such a financial period as it may determine;
    (f) Undertake other functions identified in this Agreement or as may be required for its implementation.
7. The Conference of the Parties may decide to request the International Tribunal for the Law of the Sea to give an advisory opinion on a legal question on the conformity with this Agreement of a proposal before the Conference of the Parties on any matter within its competence. A request for an advisory opinion shall not be sought on a matter within the competences of other global, regional, subregional or sectoral

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

bodies, or on a matter that necessarily involves the concurrent consideration of any dispute concerning sovereignty or other rights over continental or insular land territory or a claim thereto, or the legal status of an area as within national jurisdiction. The request shall indicate the scope of the legal question on which the advisory opinion is sought. The Conference of the Parties may request that such opinion be given as a matter of urgency.

8. The Conference of the Parties shall, within five years of the entry into force of this Agreement and thereafter at intervals to be determined by it, assess and review the adequacy and effectiveness of the provisions of this Agreement and, if necessary, propose means of strengthening the implementation of those provisions in order to better address the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction.

Article 48
Transparency

1. The Conference of the Parties shall promote transparency in decision-making processes and other activities carried out under this Agreement.
2. All meetings of the Conference of the Parties and its subsidiary bodies shall be open to observers participating in accordance with the rules of procedure unless otherwise decided by the Conference of the Parties. The Conference of the Parties shall publish and maintain a public record of its decisions.
3. The Conference of the Parties shall promote transparency in the implementation of this Agreement, including through the public dissemination of information and the facilitation of the participation of, and consultation with, relevant global, regional, subregional and sectoral bodies, Indigenous Peoples and local communities with relevant traditional knowledge, the scientific community, civil society and other relevant stakeholders, as appropriate and in accordance with the provisions of this Agreement.
4. Representatives of States not party to this Agreement, relevant global, regional, subregional and sectoral bodies, Indigenous Peoples and local communities with relevant traditional

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

knowledge, the scientific community, civil society and other relevant stakeholders with an interest in matters pertaining to the Conference of the Parties may request to participate as observers in the meetings of the Conference of the Parties and of its subsidiary bodies. The rules of procedure of the Conference of the Parties shall provide for modalities for such participation and shall not be unduly restrictive in this respect. The rules of procedure shall also provide for such representatives to have timely access to all relevant information.

Article 49
Scientific and Technical Body

1. A Scientific and Technical Body is hereby established.
2. The Scientific and Technical Body shall be composed of members serving in their expert capacity and in the best interest of the Agreement, nominated by Parties and elected by the Conference of the Parties, with suitable qualifications, taking into account the need for multidisciplinary expertise, including relevant scientific and technical expertise and expertise in relevant traditional knowledge of Indigenous Peoples and local communities, gender balance and equitable geographical representation. The terms of reference and modalities for the operation of the Scientific and Technical Body, including its selection process and the terms of members' mandates, shall be determined by the Conference of the Parties at its first meeting.
3. The Scientific and Technical Body may draw on appropriate advice emanating from relevant legal instruments and frameworks and relevant global, regional, subregional and sectoral bodies, as well as from other scientists and experts, as may be required.
4. Under the authority and guidance of the Conference of the Parties, and taking into account the multidisciplinary expertise referenced in paragraph 2 above, the Scientific and Technical Body shall provide scientific and technical advice to the Conference of the Parties, perform the functions assigned to it under this Agreement and such other functions as may be determined by the Conference of the Parties and provide reports to the Conference of the Parties on its work.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

Article 50
Secretariat

1. A secretariat is hereby established. The Conference of the Parties, at its first meeting, shall make arrangements for the functioning of the secretariat, including deciding on its seat.
2. Until such time as the secretariat commences its functions, the Secretary-General of the United Nations, through the Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea of the Office of Legal Affairs of the United Nations Secretariat, shall perform the secretariat functions under this Agreement.
3. The secretariat and the host State may conclude a headquarters agreement. The secretariat shall enjoy legal capacity in the territory of the host State and be granted such privileges and immunities by the host State as are necessary for the exercise of its functions.
4. The secretariat shall:
    (a) Provide administrative and logistical support to the Conference of the Parties and its subsidiary bodies for the purposes of the implementation of this Agreement;
    (b) Arrange and service the meetings of the Conference of the Parties and of any other bodies as may be established under this Agreement or by the Conference of the Parties;
    (c) Circulate information relating to the implementation of this Agreement in a timely manner, including making decisions of the Conference of the Parties publicly available and transmitting them to all Parties, as well as to relevant legal instruments and frameworks and relevant global, regional, subregional and sectoral bodies;
    (d) Facilitate cooperation and coordination, as appropriate, with the secretariats of other relevant international bodies and, in particular, enter into such administrative and contractual arrangements as may be required for that purpose and for the effective discharge of its functions, subject to approval by the Conference of the Parties;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(e) Prepare reports on the execution of its functions under this Agreement and submit them to the Conference of the Parties;

(f) Provide assistance with the implementation of this Agreement and perform such other functions as may be determined by the Conference of the Parties or assigned to it under this Agreement.

Article 51
Clearing-House Mechanism

1. Clearing-House Mechanism is hereby established.
2. The Clearing-House Mechanism shall consist primarily of an open-access platform. The specific modalities for the operation of the Clearing-House Mechanism shall be determined by the Conference of the Parties.
3. The Clearing-House Mechanism shall:
   (a) Serve as a centralized platform to enable Parties to access, provide and disseminate information with respect to activities taking place pursuant to the provisions of this Agreement, including information relating to:
      (i) Marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction, as set out in Part II of this Agreement;
      (ii) The establishment and implementation of area-based management tools, including marine protected areas;
      (iii) Environmental impact assessments;
      (iv) Requests for capacity-building and the transfer of marine technology and opportunities with respect thereto, including research collaboration and training opportunities, information on sources and availability of technological information and data for the transfer of marine technology, opportunities for facilitated access to marine technology and the availability of funding;
   (b) Facilitate the matching of capacity-building needs with the support available and with providers for

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

the transfer of marine technology, including governmental, non-governmental or private entities interested in participating as donors in the transfer of marine technology, and facilitate access to related know-how and expertise;

(c) Provide links to relevant global, regional, subregional, national and sectoral clearing-house mechanisms and other gene banks, repositories and databases, including those pertaining to relevant traditional knowledge of Indigenous Peoples and local communities, and promote, where possible, links with publicly available private and non-governmental platforms for the exchange of information;

(d) Build on global, regional and subregional clearing-house institutions, where applicable, when establishing regional and subregional mechanisms under the global mechanism;

(e) Foster enhanced transparency, including by facilitating the sharing of environmental baseline data and information relating to the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction between Parties and other relevant stakeholders;

(f) Facilitate international cooperation and collaboration, including scientific and technical cooperation and collaboration;

(g) Perform such other functions as may be determined by the Conference of the Parties or assigned to it under this Agreement.

4. The Clearing-House Mechanism shall be managed by the secretariat, without prejudice to possible cooperation with other relevant legal instruments and frameworks and relevant global, regional, subregional and sectoral bodies as determined by the Conference of the Parties, including the Intergovernmental Oceanographic Commission of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, the International Seabed Authority, the International Maritime

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

Organization and the Food and Agriculture Organization of the United Nations.

5. In the management of the Clearing-House Mechanism, full recognition shall be given to the special requirements of developing States Parties, as well as the special circumstances of small island developing States Parties, and their access to the mechanism shall be facilitated to enable those States to utilize it without undue obstacles or administrative burdens. Information shall be included on activities to promote information-sharing, awareness-raising and dissemination in and with those States, as well as to provide specific programmes for those States.
6. The confidentiality of information provided under this Agreement and rights thereto shall be respected. Nothing under this Agreement shall be interpreted as requiring the sharing of information that is protected from disclosure under the domestic law of a Party or other applicable law.

PART VII
FINANCIAL RESOURCES AND MECHANISM

Article 52
Funding

1. Each Party shall provide, within its capabilities, resources in respect of those activities that are intended to achieve the objectives of this Agreement, taking into account its national policies, priorities, plans and programmes.
2. The institutions established under this Agreement shall be funded through assessed contributions of the Parties.
3. A mechanism for the provision of adequate, accessible, new and additional and predictable financial resources under this Agreement is hereby established. The mechanism shall assist developing States Parties in implementing this Agreement, including through funding in support of capacity-building and the transfer of marine technology, and perform other functions as set out in this article for the conservation and sustainable use of marine biological diversity.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

4. The mechanism shall include:
    (a) A voluntary trust fund established by the Conference of the Parties to facilitate the participation of representatives of developing States Parties, in particular least developed countries, landlocked developing countries and small island developing States, in the meetings of the bodies established under this Agreement;
    (b) A special fund that shall be funded through the following sources:
        (i) Annual contributions in accordance with article 14, paragraph 6;
        (ii) Payments in accordance with article 14, paragraph 7;
        (iii) Additional contributions from Parties and private entities wishing to provide financial resources to support the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction;
    (c) The Global Environment Facility trust fund.
5. The Conference of the Parties may consider the possibility of establishing additional funds, as part of the financial mechanism, to support the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction, to finance rehabilitation and ecological restoration of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction.
6. The special fund and the Global Environment Facility trust fund shall be utilized in order to:
    (a) Fund capacity-building projects under this Agreement, including effective projects on the conservation and sustainable use of marine biological diversity and activities and programmes, including training related to the transfer of marine technology;
    (b) Assist developing States Parties in implementing this Agreement;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(c) Support conservation and sustainable use programmes by Indigenous Peoples and local communities as holders of traditional knowledge;
(d) Support public consultations at the national, subregional and regional levels;
(e) Fund the undertaking of any other activities as decided by the Conference of the Parties.

7. The financial mechanism should seek to ensure that duplication is avoided, and complementarity and coherence promoted, among the utilization of the funds within the mechanism.
8. Financial resources mobilized in support of the implementation of this Agreement may include funding provided through public and private sources, both national and international, including, but not limited to, contributions from States, international financial institutions, existing funding mechanisms under global and regional instruments, donor agencies, intergovernmental organizations, non-governmental organizations and natural and juridical persons, and through public-private partnerships.
9. For the purposes of this Agreement, the mechanism shall function under the authority, where appropriate, and guidance of the Conference of the Parties and shall be accountable thereto. The Conference of the Parties shall provide guidance on overall strategies, policies, programme priorities and eligibility for access to and utilization of financial resources.
10. The Conference of the Parties and the Global Environment Facility shall agree upon arrangements to give effect to the above paragraphs at the first meeting of the Conference of the Parties.
11. In recognition of the urgency to address the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction, the Conference of the Parties shall determine an initial resource mobilization goal through 2030 for the special fund from all sources, taking into account, inter alia, the institutional modalities of the special fund and the information provided through the capacity-building and transfer of marine technology committee.
12. Eligibility for access to funding under this Agreement shall be open to developing States Parties on the basis of need. Funding

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

under the special fund shall be distributed according to equitable sharing criteria, taking into account the needs for assistance of Parties with special requirements, in particular the least developed countries, landlocked developing countries, geographically disadvantaged States, small island developing States and coastal African States, archipelagic States and developing middle-income countries, and taking into account the special circumstances of small island developing States and of least developed countries. The special fund shall be aimed at ensuring efficient access to funding through simplified application and approval procedures and enhanced readiness of support for such developing States Parties.

13. In the light of capacity constraints, Parties shall encourage international organizations to grant preferential treatment to, and consider the specific needs and special requirements of developing States Parties, in particular the least developed countries, landlocked developing countries and small island developing States, and taking into account the special circumstances of small island developing States and of least developed countries, in the allocation of appropriate funds and technical assistance and the utilization of their specialized services for the purposes of the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction.
14. The Conference of the Parties shall establish a finance committee on financial resources. It shall be composed of members possessing appropriate qualifications and expertise, taking into account gender balance and equitable geographical distribution. The terms of reference and modalities for the operation of the committee shall be decided by the Conference of the Parties. The committee shall periodically report and make recommendations on the identification and mobilization of funds under the mechanism. It shall also collect information and report on funding under other mechanisms and instruments contributing directly or indirectly to the achievement of the objectives of this Agreement. In addition to the considerations provided in this article, the committee shall consider, inter alia:
    (a) The assessment of the needs of the Parties, in particular developing States Parties;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(b) The availability and timely disbursement of funds;
(c) The transparency of decision-making and management processes concerning fundraising and allocations;
(d) The accountability of the recipient developing States Parties with respect to the agreed use of funds.

15. The Conference of the Parties shall consider the reports and recommendations of the finance committee and take appropriate action.
16. The Conference of the Parties shall, in addition, undertake a periodic review of the financial mechanism to assess the adequacy, effectiveness and accessibility of financial resources, including for the delivery of capacity-building and the transfer of marine technology, in particular for developing States Parties.

PART VIII
IMPLEMENTATION AND COMPLIANCE

Article 53
Implementation

Parties shall take the necessary legislative, administrative or policy measures, as appropriate, to ensure the implementation of this Agreement.

Article 54
Monitoring of implementation

Each Party shall monitor the implementation of its obligations under this Agreement and shall, in a format and at intervals to be determined by the Conference of the Parties, report to the Conference on measures that it has taken to implement this Agreement.

Article 55
Implementation and Compliance Committee

1. An Implementation and Compliance Committee to facilitate and consider the implementation of and promote compliance

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

with the provisions of this Agreement is hereby established. The Implementation and Compliance Committee shall be facilitative in nature and function in a manner that is transparent, non-adversarial and non-punitive.

2. The Implementation and Compliance Committee shall consist of members possessing appropriate qualifications and experience nominated by Parties and elected by the Conference of the Parties, with due consideration given to gender balance and equitable geographical representation.
3. The Implementation and Compliance Committee shall operate under the modalities and rules of procedure adopted by the Conference of the Parties at its first meeting. The Implementation and Compliance Committee shall consider issues of implementation and compliance at the individual and systemic levels, inter alia, and report periodically and make recommendations, as appropriate while cognizant of respective national circumstances, to the Conference of the Parties.
4. In the course of its work, the Implementation and Compliance Committee may draw on appropriate information from bodies established under this Agreement, as well as relevant legal instruments and frameworks and relevant global, regional, subregional and sectoral bodies, as may be required.

PART IX
SETTLEMENT OF DISPUTES

Article 56
Prevention of disputes

Parties shall cooperate in order to prevent disputes.

Article 57
Obligation to settle disputes by peaceful means

Parties have the obligation to settle their disputes concerning the interpretation or application of this Agreement by negotiation, inquiry, mediation, conciliation, arbitration, judicial settlement, resort to regional agencies or arrangements, or other peaceful means of their own choice.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

Article 58
Settlement of disputes by any peaceful means chosen by the Parties

Nothing in this Part impairs the right of any Party to this Agreement to agree at any time to settle a dispute between them concerning the interpretation or application of this Agreement by any peaceful means of their own choice.

Article 59
Disputes of a technical nature

Where a dispute concerns a matter of a technical nature, the Parties concerned may refer the dispute to an ad hoc expert panel established by them. The panel shall confer with the Parties concerned and shall endeavour to resolve the dispute expeditiously without recourse to binding procedures for the settlement of disputes under article 60 of this Agreement.

Article 60
Procedures for the settlement of disputes

1. Disputes concerning the interpretation or application of this Agreement shall be settled in accordance with the provisions for the settlement of disputes provided for in Part XV of the Convention.
2. The provisions of Part XV of and Annexes V, VI, VII and VIII to the Convention shall be deemed to be replicated for the purpose of the settlement of disputes involving a Party to this Agreement that is not a Party to the Convention.
3. Any procedure accepted by a Party to this Agreement that is also a Party to the Convention pursuant to article 287 of the Convention shall apply to the settlement of disputes under this Part, unless that Party, when signing, ratifying, approving, accepting or acceding to this Agreement, or at any time thereafter, has accepted another procedure pursuant to article 287 of the Convention for the settlement of disputes under this Part.
4. Any declaration made by a Party to this Agreement that is also a Party to the Convention pursuant to article 298 of the

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

Convention shall apply to the settlement of disputes under this Part, unless that Party, when signing, ratifying, approving, accepting or acceding to this Agreement, or at any time thereafter, has made a different declaration pursuant to article 298 of the Convention for the settlement of disputes under this Part.

5. Pursuant to paragraph 2 above, a Party to this Agreement that is not a Party to the Convention, when signing, ratifying, approving, accepting or acceding to this Agreement, or at any time thereafter, shall be free to choose, by means of a written declaration, submitted to the depositary, one or more of the following means for the settlement of disputes concerning the interpretation or application of this Agreement:
    (a) The International Tribunal for the Law of the Sea;
    (b) The International Court of Justice;
    (c) An Annex VII arbitral tribunal;
    (d) An Annex VIII special arbitral tribunal for one or more of the categories of disputes specified in said Annex.
6. A Party to this Agreement that is not a Party to the Convention that has not issued a declaration shall be deemed to have accepted the option in paragraph 5 (c) above. If the parties to a dispute have accepted the same procedure for the settlement of the dispute, it may be submitted only to that procedure, unless the parties otherwise agree. If the parties to a dispute have not accepted the same procedure for the settlement of the dispute, it may be submitted only to arbitration under Annex VII to the Convention, unless the parties otherwise agree. Article 287, paragraphs 6 to 8, of the Convention shall apply to declarations made under paragraph 5 above.
7. A Party to this Agreement that is not a Party to the Convention may, when signing, ratifying, approving, accepting or acceding to this Agreement, or at any time thereafter, without prejudice to the obligations arising under this Part, declare in writing that it does not accept any or more of the procedures provided for in Part XV, section 2, of the Convention with respect to one or more of the categories of disputes set out in article 298 of the Convention for the settlement of disputes under this Part. Article 298 of the Convention shall apply to such a declaration.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

8. The provisions of this article shall be without prejudice to the procedures on the settlement of disputes to which Parties have agreed as participants in a relevant legal instrument or framework, or as members of a relevant global, regional, subregional or sectoral body concerning the interpretation or application of such instruments and frameworks.
9. Nothing in this Agreement shall be interpreted as conferring jurisdiction upon a court or tribunal over any dispute that concerns or necessarily involves the concurrent consideration of the legal status of an area as within national jurisdiction, nor over any dispute concerning sovereignty or other rights over continental or insular land territory or a claim thereto of a Party to this Agreement, provided that nothing in this paragraph shall be interpreted as limiting the jurisdiction of a court or tribunal under Part XV, section 2, of the Convention.
10. For the avoidance of doubt, nothing in this Agreement shall be relied upon as a basis for asserting or denying any claims to sovereignty, sovereign rights or jurisdiction over land or maritime areas, including in respect to any disputes relating thereto.

Article 61
Provisional arrangements

Pending the settlement of a dispute in accordance with this Part, the parties to the dispute shall make every effort to enter into provisional arrangements of a practical nature.

PART X
NON-PARTIES TO THIS AGREEMENT

Article 62
Non-parties to this Agreement

Parties shall encourage non-parties to this Agreement to become Parties thereto and to adopt laws and regulations consistent with its provisions.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

PART XI
GOOD FAITH AND ABUSE OF RIGHTS

Article 63
Good faith and abuse of rights

Parties shall fulfil in good faith the obligations assumed under this Agreement and exercise the rights recognized therein in a manner that would not constitute an abuse of right.

PART XII
FINAL PROVISIONS

Article 64
Right to vote

1. Each Party to this Agreement shall have one vote, except as provided for in paragraph 2 below.
2. A regional economic integration organization Party to this Agreement, on matters within its competence, shall exercise its right to vote with a number of votes equal to the number of its member States that are Parties to this Agreement. Such an organization shall not exercise its right to vote if any of its member States exercises its right to vote, and vice versa.

Article 65
Signature

This Agreement shall be open for signature by all States and regional economic integration organizations from 20 September 2023 and shall remain open for signature at United Nations Headquarters in New York until 20 September 2025.

Article 66
Ratification, approval, acceptance and accession

This Agreement shall be subject to ratification, approval or acceptance by States and regional economic integration organizations. It shall be open for accession by States and regional economic integration organizations from the day after the date on which the Agreement is closed for signature. Instruments of

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

ratification, approval, acceptance and accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

Article 67
Division of the competence of regional economic integration organizations and their member States in respect of the matters governed by this Agreement

1. Any regional economic integration organization that becomes a Party to this Agreement without any of its member States being a Party shall be bound by all the obligations under this Agreement. In the case of such organizations, one or more of whose member States is a Party to this Agreement, the organization and its member States shall decide on their respective responsibilities for the performance of their obligations under this Agreement. In such cases, the organization and the member States shall not be entitled to exercise rights under this Agreement concurrently.
2. In its instrument of ratification, approval, acceptance or accession, a regional economic integration organization shall declare the extent of its competence in respect of the matters governed by this Agreement. Any such organization shall also inform the depositary, who shall in turn inform the Parties, of any relevant modification of the extent of its competence.

Article 68
Entry into force

1. This Agreement shall enter into force 120 days after the date of deposit of the sixtieth instrument of ratification, approval, acceptance or accession.
2. For each State or regional economic integration organization that ratifies, approves or accepts this Agreement or accedes thereto after the deposit of the sixtieth instrument of ratification, approval, acceptance or accession, this Agreement shall enter into force on the thirtieth day following the deposit of its instrument of ratification, approval, acceptance or accession, subject to paragraph 1 above.
3. For the purposes of paragraphs 1 and 2 above, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

not be counted as additional to those deposited by the member States of that organization.

Article 69
Provisional application

1. This Agreement may be applied provisionally by a State or regional economic integration organization that consents to its provisional application by so notifying the depositary in writing at the time of signature or deposit of its instrument of ratification, approval, acceptance or accession. Such provisional application shall become effective from the date of receipt of the notification by the depositary.
2. Provisional application by a State or regional economic integration organization shall terminate upon the entry into force of this Agreement for that State or regional economic integration organization or upon notification by that State or regional economic integration organization to the depositary in writing of its intention to terminate its provisional application.

Article 70
Reservations and exceptions

No reservations or exceptions may be made to this Agreement, unless expressly permitted by other articles of this Agreement.

Article 71
Declarations and statements

Article 70 does not preclude a State or regional economic integration organization, when signing, ratifying, approving, accepting or acceding to this Agreement, from making declarations or statements, however phrased or named, with a view, inter alia, to the harmonization of its laws and regulations with the provisions of this Agreement, provided that such declarations or statements do not purport to exclude or to modify the legal effect of the provisions of this Agreement in their application to that State or regional economic integration organization.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

Article 72
Amendment

1. A Party may, by written communication addressed to the secretariat, propose amendments to this Agreement. The secretariat shall circulate such a communication to all Parties. If, within six months from the date of the circulation of the communication, not less than one half of the Parties reply favourably to the request, the proposed amendment shall be considered at the following meeting of the Conference of the Parties.
2. An amendment to this Agreement adopted in accordance with article 47 shall be communicated by the depositary to all Parties for ratification, approval or acceptance.
3. Amendments to this Agreement shall enter into force for the Parties ratifying, approving or accepting them on the thirtieth day following the deposit of instruments of ratification, approval or acceptance by two thirds of the number of Parties to this Agreement as at the time of adoption of the amendment. Thereafter, for each Party depositing its instrument of ratification, approval or acceptance of an amendment after the deposit of the required number of such instruments, the amendment shall enter into force on the thirtieth day following the deposit of its instrument of ratification, approval or acceptance.
4. An amendment may provide, at the time of its adoption, that a smaller or larger number of ratifications, approvals or acceptances shall be required for its entry into force than required under this article.
5. For the purposes of paragraphs 3 and 4 above, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by the member States of that organization.
6. A State or regional economic integration organization that becomes a Party to this Agreement after the entry into force of amendments in accordance with paragraph 3 above shall, failing an expression of a different intention by that State or regional economic integration organization:

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(a) Be considered as a Party to this Agreement as so amended;

(b) Be considered as a Party to the unamended Agreement in relation to any Party not bound by the amendment.

Article 73
Denunciation

1. A Party may, by written notification addressed to the Secretary-General of the United Nations, denounce this Agreement and may indicate its reasons. Failure to indicate reasons shall not affect the validity of the denunciation. The denunciation shall take effect one year after the date of receipt of the notification, unless the notification specifies a later date.
2. The denunciation shall not in any way affect the duty of any Party to fulfil any obligation embodied in this Agreement to which it would be subject under international law independently of this Agreement.

Article 74
Annexes

1. The annexes form an integral part of this Agreement and, unless expressly provided otherwise, a reference to this Agreement or to one of its parts includes a reference to the annexes relating thereto.
2. The provisions of article 72 relating to the amendment of this Agreement shall also apply to the proposal, adoption and entry into force of a new annex to the Agreement.
3. Any Party may propose an amendment to any annex to this Agreement for consideration at the next meeting of the Conference of the Parties. The annexes may be amended by the Conference of the Parties. Notwithstanding the provisions of article 72, the following provisions shall apply in relation to amendments to annexes to this Agreement:

   (a) The text of the proposed amendment shall be communicated to the secretariat at least 150 days before the meeting. The secretariat shall, upon receiving the text of the proposed amendment,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

communicate it to the Parties. The secretariat shall consult relevant subsidiary bodies, as required, and shall communicate any response to all Parties not later than 30 days before the meeting;

(b) Amendments adopted at a meeting shall enter into force 180 days after the close of that meeting for all Parties, except those that make an objection in accordance with paragraph 4 below.

4. During the period of 180 days provided for in paragraph 3 (b) above, any Party may, by notification in writing to the depositary, make an objection with respect to the amendment. Such objection may be withdrawn at any time by written notification to the depositary and, thereupon, the amendment to the annex shall enter into force for that Party on the thirtieth day after the date of withdrawal of the objection.

Article 75
Depositary

The Secretary-General of the United Nations shall be the depositary of this Agreement and any amendments or revisions thereto.

Article 76
Authentic texts

The Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts of this Agreement are equally authentic.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

ANNEX I

Indicative criteria for identification of areas

(a) Uniqueness;
(b) Rarity;
(c) Special importance for the life history stages of species;
(d) Special importance of the species found therein;
(e) The importance for threatened, endangered or declining species or habitats;
(f) Vulnerability, including to climate change and ocean acidification;
(g) Fragility;
(h) Sensitivity;
(i) Biological diversity and productivity;
(j) Representativeness;
(k) Dependency;
(l) Naturalness;
(m) Ecological connectivity;
(n) Important ecological processes occurring therein;
(o) Economic and social factors;
(p) Cultural factors;
(q) Cumulative and transboundary impacts;
(r) Slow recovery and resilience;
(s) Adequacy and viability;
(t) Replication;
(u) Sustainability of reproduction;
(v) Existence of conservation and management measures.

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

ANNEX II

Types of capacity-building and of the transfer of marine technology

Under this Agreement, capacity-building and transfer of marine technology initiatives may include but are not limited to:

(a) The sharing of relevant data, information, knowledge and research, in user-friendly formats, including:
  (i) The sharing of marine scientific and technological knowledge;
  (ii) The exchange of information on the conservation and sustainable use of marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction;
  (iii) The sharing of research and development results;

(b) Information dissemination and awareness-raising, including with regard to:
  (i) Marine scientific research, marine sciences and related marine operations and services;
  (ii) Environmental and biological information collected through research conducted in areas beyond national jurisdiction;
  (iii) Relevant traditional knowledge in line with the free, prior and informed consent of the holders of such knowledge;
  (iv) Stressors on the ocean that affect marine biological diversity of areas beyond national jurisdiction, including the adverse effects of climate change, such as warming and ocean deoxygenation, as well as ocean acidification;
  (v) Measures such as area-based management tools, including marine protected areas;
  (vi) Environmental impact assessments;

(c) The development and strengthening of relevant infrastructure, including equipment, such as:
  (i) The development and establishment of necessary infrastructure;
  (ii) The provision of technology, including sampling and methodology equipment (e.g., for water, geological, biological or chemical samples);

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(iii) The acquisition of the equipment necessary to support and further develop research and development capabilities, including in data management, in the context of activities with respect to marine genetic resources and digital sequence information on marine genetic resources of areas beyond national jurisdiction, measures such as area-based management tools, including marine protected areas, and the conduct of environmental impact assessments;

(d) The development and strengthening of institutional capacity and national regulatory frameworks or mechanisms, including:

(i) Governance, policy and legal frameworks and mechanisms;

(ii) Assistance in the development, implementation and enforcement of national legislative, administrative or policy measures, including associated regulatory, scientific and technical requirements at the national, subregional or regional level;

(iii) Technical support for the implementation of the provisions of this Agreement, including for data monitoring and reporting;

(iv) Capacity to translate information and data into effective and efficient policies, including by facilitating access to and the acquisition of knowledge necessary to inform decision makers in developing States Parties;

(v) The establishment or strengthening of the institutional capacities of relevant national and regional organizations and institutions;

(vi) The establishment of national and regional scientific centres, including as data repositories;

(vii) The development of regional centres of excellence;

(viii) The development of regional centres for skills development;

(ix) Increasing cooperative links between regional institutions, for example, North-South and South-South collaboration and collaboration among regional

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

seas organizations and regional fisheries management organizations;

(e) The development and strengthening of human and financial management resource capabilities and of technical expertise through exchanges, research collaboration, technical support, education and training and the transfer of marine technology, such as:

(i) Collaboration and cooperation in marine science, including through data collection, technical exchange, scientific research projects and programmes, and the development of joint scientific research projects in cooperation with institutions in developing States;

(ii) Education and training in:

(a) The natural and social sciences, both basic and applied, to develop scientific and research capacity;

(b) Technology, and the application of marine science and technology, to develop scientific and research capacities;

(c) Policy and governance;

(d) The relevance and application of traditional knowledge;

(iii) The exchange of experts, including experts on traditional knowledge;

(iv) The provision of funding for the development of human resources and technical expertise, including through:

(a) The provision of scholarships or other grants for representatives of small island developing States Parties in workshops, training programmes or other relevant programmes to develop their specific capacities

(b) The provision of financial and technical expertise and resources, in particular for small island developing States, concerning environmental impact assessments;

(v) The establishment of a networking mechanism among trained human resources;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(f) The development and sharing of manuals, guidelines and standards, including:
   (i) Criteria and reference materials;
   (ii) Technology standards and rules;
   (iii) A repository for manuals and relevant information to share knowledge and capacity on how to conduct environmental impact assessments, lessons learned and best practices;

(g) The development of technical, scientific and research and development programmes, including biotechnological research activities.

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(नेपाली अनुवाद)

संयुक्त राष्ट्रसंघीय सामुद्रिक कानून सम्बन्धी महासन्धि अन्तर्गतको राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रका सामुद्रिक जैविक विविधताको संरक्षण र दिगो प्रयोग सम्बन्धी सम्झौता

प्रस्तावना

यस सम्झौताका पक्षहरू,

१९८२ डिसेम्बर १० को संयुक्त राष्ट्रसंघीय सामुद्रिक कानून सम्बन्धी महासन्धिका सम्बन्धित व्यवस्थाहरु सहित सामुद्रिक वातावरणको सुरक्षा र संरक्षण गर्ने दायित्वलाई स्मरण गर्दै,

उक्त महासन्धिमा उल्लिखित अधिकार, दायित्व र चासोहरूको सन्तुलनलाई सम्मान गर्नुपर्ने आवश्यकतालाई जोड दिँदै,

सामुद्रिक पारिस्थितिक प्रणालीमा जलवायु परिवर्तनका असरहरू, जस्तै तापक्रम वृद्धि तथा सामुद्रिक अक्सिजनको कमीका साथै समुद्र अम्लीयकरण, प्लाष्टिक प्रदुषण सहितको प्रदूषण र अधिक प्रयोगका कारण उत्पन्न जैविक विविधताको ह्रास र पारिस्थितिकीय प्रणालीको क्षयलाई सुसंगत र सहकार्यात्मक ढंगले सम्बोधन गर्नुपर्ने आवश्यकतालाई स्वीकार गर्दै,

महासन्धि अन्तर्गतको व्यापक विश्वव्यापी प्रणालीका लागि राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार भन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक जैविक विविधताको संरक्षण र दिगो प्रयोगलाई अझ प्रभावकारी रूपमा सम्बोधन गर्नुपर्ने आवश्यकतालाई मनन गर्दै,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

सम्पूर्ण मानवजातिका चासो र आवश्यकतालाई ध्यानमा राख्दै, विशेष गरी तटीय वा भूपरिवेष्ठित विकासशील राष्ट्रहरूको विशेष चासो र आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्ने न्यायोचित र समान अन्तर्राष्ट्रिय आर्थिक व्यवस्थाको निर्माणमा योगदान गर्ने महत्वलाई स्वीकार गर्दै,

राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार भन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक जैविक विविधताको संरक्षण र दिगो प्रयोगका लक्ष्यहरू प्राप्त गर्नका लागि विकासशील पक्ष राष्ट्रहरूलाई क्षमता अभिवृद्धि, सामुद्रिक प्रविधिको विकास र हस्तान्तरणमार्फत सहयोग गर्नु पर्ने समेतलाई स्वीकार गर्दै,

संयुक्त राष्ट्रसंघीय आदिवासी जनजातिहरूको अधिकारसम्बन्धी घोषणालाई स्मरण गर्दै,

यस सम्झौताले आदिवासी जनजातिहरूका अवस्थित अधिकारहरू; संयुक्त राष्ट्रसंघीय आदिवासी जनजातिहरूको अधिकारसम्बन्धी घोषणामा उल्लेख गरिएका अधिकारहरू समेतलाई कुनै पनि रूपमा ह्रास वा नष्ट गर्ने उद्देश्य नरहेको पुष्टि गर्दै, स्थानीय समुदायका अधिकारहरूलाई समेतको उपयुक्त संरक्षण गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्दै,

एक राष्ट्रको क्षेत्राधिकार वा नियन्त्रण अन्तर्गत गरिने क्रियाकलापहरूले सामुद्रिक वातावरणमा सारभूत प्रदूषण वा हानिकारक परिवर्तन ल्याउन सक्छन् भन्ने कुनै राष्ट्रलाई विश्वास गर्नका लागि उचित आधारहरू भएमा सामुद्रिक वातावरणमा पार्ने सम्भावित प्रभावहरूको मूल्यांकन गर्नुपर्ने सामुद्रिक कानूनमा उल्लिखित दायित्वलाई स्वीकार गर्दै,

महासन्धिमा उल्लिखित दायित्वअनुसार, कुनै घटना वा क्रियाकलापबाट उत्पन्न हुने प्रदूषणले संप्रभु अधिकार अभ्यास गरिने क्षेत्रभन्दा बाहिर फैलन नदिन आवश्यक सबै उपायहरू अपनाउनुपर्ने दायित्वप्रति सचेत रहँदै,

राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूमा समुद्रका संरक्षकको रूपमा कार्य गर्ने, वर्तमानका साथै भावी पुस्ताहरूको तर्फबाट सामुद्रिक

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

वातावरणको सुरक्षा, संरक्षण, र जिम्मेवार प्रयोग सुनिश्चित गर्ने, सामुद्रिक पारिस्थितिक प्रणालीको अखण्डता जोगाउने तथा राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको जैविक विविधताको मौलिक मूल्यलाई सम्वर्द्धन गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दै,

राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरूसम्बन्धी डिजिटल अनुक्रम जानकारीको उत्पादन, पहुँच, र उपयोग, साथै यसको उपयोगबाट उत्पन्न फाइदाहरूको न्यायोचित र समान वितरणले अनुसन्धान, नवीनता, तथा यस सम्झौताका सामान्य उद्देश्यहरूमा योगदान पुऱ्याउने महत्वलाई स्वीकार गर्दै,

सबै राष्ट्रहरूको सार्वभौमिकता, भौगोलिक अखण्डता र राजनीतिक स्वतन्त्रताको सम्मान गर्दै,

महासन्धि वा अन्य कुनैपनि सम्बन्धित सम्झौताहरूमा गैर-पक्षहरूको कानूनी स्थिति सन्धि कानुनका नियमहरूद्वारा शासित हुने स्मरण गर्दै,

महासन्धिमा उल्लेख गरिए अनुसार, राष्ट्रहरूले सामुद्रिक वातावरणको सुरक्षा र संरक्षणसम्बन्धी आफ्ना अन्तर्राष्ट्रिय दायित्वहरूको पालना गर्नुपर्ने जिम्मेवारी वहन गर्ने र अन्तर्राष्ट्रिय कानूनअनुसार उत्तरदायी हुन सक्ने कुरा स्मरण गर्दै,

दिगो विकास प्राप्त गर्न प्रतिबद्ध रहँदै,

विश्वव्यापी सहभागिता प्राप्त गर्ने आकांक्षा राख्दै,

देहाय बमोजिम सहमत भएका छन्:

धारा २
सामान्य उद्देश्य

सम्बन्धित सामुद्रिक कानूनका व्यवस्थालाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्नुका साथै थप अन्तर्राष्ट्रिय सहकार्य र समन्वयको प्रवर्द्धनबाट वर्तमान र दीर्घकालमा समुद्रको संरक्षण र प्रयोगलाई

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

सुनिश्चित गर्न राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक जैविक विविधताको संरक्षण र दिगो प्रयोग सुनिश्चित गर्नु यस सम्झौताको उद्देश्य रहेको छ ।

धारा ३

लागू हुने क्षेत्र

यो सम्झौता राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूमा लागू हुनेछ।

धारा ४

अपवाद

यो सम्झौता कुनैपनि युद्धपोत, सैन्य विमान वा नौसेवा सहायक जहाजहरूमा लागू हुँदैन। भाग २ का व्यवस्था बाहेक, यो सम्झौता कुनै पनि पक्षद्वारा स्वामित्व वा सञ्चालन गरिएका अन्य जहाज वा विमानहरू तथा हालका लागि मात्र सरकारका गैर-व्यावसायिक सेवाहरूका लागि प्रयोग भइरहेका छन् भने लागू हुने छैन। यद्यपि, प्रत्येक पक्षले आफ्नो स्वामित्वमा रहेका सञ्चालित त्यस्ता जहाजहरू वा विमानहरूको सञ्चालन वा सञ्चालन क्षमतामा असर नपार्ने उपयुक्त उपायहरू अपनाएर यस सम्झौतासँग यथासम्भव उचित र व्यावहारिक रूपमा सुसंगत तरिकाबाट कार्य गर्ने सुनिश्चित गर्न उपयुक्त उपायहरू अवलम्बन गर्नुपर्छ।

धारा ५

यस सम्झौता र महासन्धि र सान्दर्भिक कानूनी व्यवस्था र प्रारुप र सान्दर्भिक विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय र क्षेत्रगत निकायहरू बीचको सम्बन्ध

१. यस सम्झौतालाई महासन्धिको सन्दर्भमा र त्यससँग तादम्यता हुने गरी व्याख्या र कार्यान्वयन गरिनेछ। यस सम्झौताले

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

महासन्धि अन्तर्गतको २०० नटिकल माइलभित्र र बाहिरको विशिष्ट आर्थिक क्षेत्र तथा महाद्वीपीय तखता सम्बन्धी अधिकारहरू समेतको राष्ट्रका अधिकार, क्षेत्राधिकार र कर्तव्यलाई प्रतिकूल असर पार्ने छैन।

२. यस सम्झौताको व्याख्या तथा प्रयोग सम्बन्धित कानुनी उपकरण, ढाँचा तथा सम्बन्धित विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय र क्षेत्रगत निकायहरूको प्रभावलाई कमजोर नगर्ने र ती उपकरण, ढाँचा र निकायहरूसँग सामञ्जस्यता र समन्वय प्रवर्द्धन गर्ने किसिमले गर्नुपर्नेछ।

३. यस सम्झौताले महासन्धि वा अन्य सम्बन्धित सम्झौताहरूका गैर-पक्षहरूका कानुनी स्थितिलाई कुनै असर पार्ने छैन।

धारा ६
बिना पूर्वाग्रह

यस सम्झौता, पक्षहरू वा यसको कुनैपनि सहायक निकायहरूको सम्मेलनको कुनै पनि निर्णय वा सिफारिस सहित र यस आधारमा गरिएको कुनैपनि कार्य, उपाय वा गतिविधिहरूले कुनैपनि सार्वभौमसत्ता, सार्वभौम अधिकार वा अधिकारक्षेत्रसम्बन्धी दाबीलाई पुष्टि वा खण्डन गर्ने आधार प्रदान गर्दा पूर्वाग्रह विना हुने वा यससँग सम्बन्धित कुनैपनि विवादको सम्बन्धमा सोलाई आधारको रुपमा मान्न पाइने छैन।

धारा ७
सामान्य सिद्धान्त र दृष्टिकोण

यस सम्झौताका उद्देश्य प्राप्त गर्न, पक्षहरू निम्न सिद्धान्तहरू र दृष्टिकोणद्वारा निर्देशित हुनेछन्:

(क) प्रदूषक भुक्तान गर्ने सिद्धान्त;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ख) महासन्धिमा उल्लेख गरिएको मानवजातिको साझा सम्पत्तिको सिद्धान्त;

(ग) सामुद्रिक वैज्ञानिक अनुसन्धानको स्वतन्त्रता साथै उच्च समुद्रहरूको अन्य स्वतन्त्रताहरू;

(घ) समताको सिद्धान्त र लाभको निष्पक्ष तथा समन्यायिक बाडफाँट;

(ङ) उपयुक्तता अनुसार सावधानीपूर्ण सिद्धान्त वा सावधानीपूर्ण दृष्टिकोण;

(च) पारिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित दृष्टिकोण;

(छ) समुद्र व्यवस्थापनको एकीकृत दृष्टिकोण;

(ज) जलवायु परिवर्तन तथा सामुद्रिक अम्लीयकरणका प्रतिकूल प्रभावहरू सहित पारिस्थितिकीय प्रणालीको सामना गर्न सक्नेगरी पारिस्थितिकीय प्रणालीको अखण्डता कायम राख्नुका साथै जलवायु चक्रमा समुद्रको भूमिकासम्बन्धी कार्बन चक्र सेवाहरू सञ्चालन गर्न पुनर्स्थापित गर्ने दृष्टिकोण;

(झ) उपलब्ध उत्तम विज्ञान र वैज्ञानिक जानकारीको प्रयोग;

(ञ) उपलब्ध भएसम्म आदिबासी जनजाति र स्थानीय समुदायहरूको सान्दर्भिक परम्परागत ज्ञानको प्रयोग;

(ट) राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरको सामुद्रिक जैविक विविधताको संरक्षण र दिगो प्रयोगलाई सम्बोधन गर्दा आदिबासी जनजाति वा उपयुक्त भएसम्म स्थानीय समुदायहरूको अधिकारसँग सम्बन्धित उनीहरुको आफ्नो दायित्वहरूको सम्मान, प्रवर्द्धन र मनन गर्ने;

(ठ) सामुद्रिक वातावरणको प्रदूषण रोकथाम, न्यूनीकरण र नियन्त्रण गर्न उपायहरू अपनाउँदा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपमा हानि वा

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

जोखिमलाई एक स्थानबाट अर्को स्थानमा स्थानान्तरण नगर्ने र एक प्रकारको प्रदूषणलाई अर्को प्रकारमा रुपान्तरण नगर्ने;

(ङ) सानो टापु विकासशील राष्ट्र र कम विकसित मुलुकहरुको विशेष परिस्थितिको पूर्ण मान्यता;

(ढ) भुपरिवेष्ठित विकासशील देशहरूको विशेष चासो र आवश्यकताहरूको मान्यता।

धारा ८

अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग

१. पक्षहरूले यस सम्झौताअन्तर्गतको उद्देश्य प्राप्त गर्न राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक जैविक विविधताको संरक्षण र दिगो प्रयोगका लागि सम्बन्धित कानुनी उपकरण, ढाँचा र विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय, तथा क्षेत्रगत निकायहरूसँगको सहयोगलाई सुदृढीकरण तथा अभिवृद्धि गर्ने र प्रवर्द्धन गर्ने पहलहरू समावेश हुने गरी सहकार्य गर्नेछन्।

२. पक्षहरूले उपयुक्त भएसम्म अन्य सम्बन्धित कानुनी साधन, संरचना, वा विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय, वा क्षेत्रगत निकायहरूको निर्णय प्रक्रियामा भाग लिँदा यस सम्झौताका उद्देश्यहरूलाई प्रवर्द्धन गर्न प्रयास गर्नेछन्।

३. पक्षहरूले यस सम्झौताका उद्देश्यहरूको समर्थनमा महासन्धिसँग तादम्यता हुने गरी सामुद्रिक वैज्ञानिक अनुसन्धानमा अन्तर्राष्ट्रिय सहकार्य प्रवर्द्धन गर्ने र सामुद्रिक प्रविधिको विकास तथा स्थानान्तरणमा योगदान गर्नेछन्।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

भाग २
लाभहरूको निष्पक्ष र समन्यायिक बाँडफाँट सहित सामुद्रिक आनुवांशिक स्रोतहरू

धारा ९
उद्देश्य

यस भागका उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम छन्:

(क) राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक जैविक विविधताको संरक्षण र दिगो प्रयोग गर्न सामुद्रिक आनुवांशिक स्रोतहरू तथा तिनको डिजिटल अनुक्रम जानकारीसँग सम्बन्धित गतिविधिहरूबाट उत्पन्न लाभहरूको निष्पक्ष र समतामूलक बाँडफाँट सुनिश्चित गर्ने ।

(ख) विशेष गरी कम विकसित राष्ट्रहरु, भूपरिवेष्ठित विकासशील राष्ट्रहरु, भौगोलिक रूपमा असुविधाजनक अवस्थाका राष्ट्रहरु, साना टापुयुक्त विकासशील राष्ट्रहरु, अफ्रिकी तटीय राष्ट्रहरु, द्वीपीय राष्ट्रहरु, तथा विकासशील मध्यम आय भएका राष्ट्रहरु सहितको विकासशील पक्षहररुको सामुद्रिक आनुवांशिक स्रोतहरू र तिनको डिजिटल अनुक्रम जानकारीसँग सम्बन्धित गतिविधिहरू सञ्चालन गरी पक्षहरुको क्षमता निर्माण र विकासमा सहयोग प्रदान गर्ने।

(ग) यस सम्झौताको कार्यान्वयनका लागि सामुद्रिक वैज्ञानिक अनुसन्धानको विकास र सञ्चालन समेत समावेश गरी ज्ञानको उत्पादन, वैज्ञानिक बुझाइ र

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

प्रविधिगत नवप्रवर्द्धन गर्ने कार्यहरू आधारभूत योगदानको रुपमा रहेका छन्।

(घ) सामुद्रिक प्रविधिको विकास र स्थानान्तरण यस सम्झौता अनुरुप हुने।

धारा १०
प्रयोग

१. यस सम्झौताका व्यवस्थाहरू यो सम्झौता सम्बन्धित पक्षका लागि लागू भएपछि सङ्कलन र उत्पादन गरिएका राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूमा सङ्कलन तथा उत्पादन गरिएका सामुद्रिक अनुवांशिक स्रोतहरू र तिनको डिजिटल अनुक्रम जानकारीसँग सम्बन्धित गतिविधिहरूमा लागू हुनेछन्। यस सम्झौताका व्यवस्थाहरूको प्रयोग लागू हुनुभन्दा पहिले सङ्कलन वा उत्पन्न गरिएका राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक आनुवांशिक स्रोतहरूमा सामुद्रिक अनुवांशिक स्रोतहरू र डिजिटल अनुक्रम जानकारी सामुद्रिक अनुवांशिक स्रोतहरूको उपयोगमा विस्तार हुनेछ, तर कुनै पक्षले हस्ताक्षर, अनुमोदन, स्वीकार वा सम्मिलित हुने क्रममा धारा ७० अन्तर्गत लिखित रूपमा अपवादको दाबी गरेमा भने यो व्यवस्था लागू हुनेछैन।

२. यस भागका व्यवस्थाहरू देहाय बमोजिमका विषयमा लागू हुने छैनन्:

(क) सम्बन्धित अन्तर्राष्ट्रिय कानूनअन्तर्गत नियमन गरिएका माछा मार्ने कार्य तथा माछा मार्ने सम्बन्धी गतिविधिहरू, वा

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ख) यस भागअन्तर्गत "उपयोग" को रूपमा नियमन हुने बाहेकका माछा वा अन्य जीवित सामुद्रिक स्रोतहरू राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूबाट माछा मार्ने वा सम्बन्धित गतिविधिहरूमार्फत प्राप्त गरिएका माछा वा अन्य जीवित सामुद्रिक स्रोतहरू ।

३. यस भाग अन्तर्गतका दायित्वहरू कुनै पक्षको गैरव्यावसायिक सेवा सहितको सरकारी विमान तथा जहाजहरूमा गरिने सैन्य गतिविधिहरूमा लागू हुने छैन। यस भाग अन्तर्गतको राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रको सामुद्रिक स्रोतहरू र तिनको डिजिटल अनुक्रम जानकारीको उपयोग सम्बन्धी दायित्वहरू पक्षका गैरसैन्य गतिविधिहरूमा लागू हुनेछन्।

धारा ११

राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरूसँग सम्बन्धित गतिविधिहरू

१. राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूमा रहेका सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरू तथा तिनको डिजिटल अनुक्रम जानकारीसँग सम्बन्धित गतिविधिहरू सबै पक्षद्वारा, उनीहरूको भौगोलिक अवस्थिति जेसुकै भए पनि, तिनको क्षेत्राधिकार भित्रका प्राकृतिक वा कानुनी व्यक्तिहरूद्वारा सञ्चालन गर्न सकिन्छ। यस्ता गतिविधिहरू यस सम्झौता अनुसार सञ्चालन गर्नु पर्नेछ।

२. पक्षहरूले राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरू र सामुद्रिक आनुवंशिक डिजिटल अनुक्रम जानकारीसँग सम्बन्धित सबै गतिविधिहरूमा सहयोग प्रवर्द्धन गर्नेछन्।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

३. राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरूको स्थितिगत सङ्कलन गर्दा, तटीय राष्ट्रहरुको राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभित्रका क्षेत्रमा रहेका अधिकार र वैध चासोहरूप्रति अन्य राष्ट्रहरूको हितलाई उचित ध्यानमा राखेर महासन्धि बमोजिम गर्नु पर्नेछ। सो प्रयोजनको लागि, पक्षहरूले यस सम्झौता कार्यान्वयन गर्ने उद्देश्यले निर्धारण गरिएको धारा ५१ अन्तर्गत तोकिएको क्लियरिङ-हाउस संयन्त्र सञ्चालनका लागि विशेष व्यवस्था मार्फत सहकार्य गर्न प्रयास गर्नेछन्।

४. कुनै पनि राष्ट्रले राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरूमा सार्वभौमसत्ता वा सार्वभौम अधिकारको दाबी गर्न वा प्रयोग गर्ने छैन। कुनै पनि यस्ता दाबी वा सार्वभौमसत्ता वा सार्वभौम अधिकारको प्रयोगलाई मान्यता दिइने छैन।

५. राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरूको स्थितिगत सङ्कलनले सामुद्रिक वातावरणको कुनै पनि भाग वा त्यसका स्रोतहरूमाथि दाबी गर्ने कानूनी आधार प्रदान गर्ने छैन।

६. विशेष गरी मानवताको वैज्ञानिक ज्ञानलाई अभिवृद्धि गर्ने, सामुद्रिक जैविक विविधताको संरक्षण र दिगो प्रयोगलाई प्रवर्द्धन गर्ने, विकासशील राष्ट्रहरुको हित र आवश्यकतालाई ध्यानमा राख्दै राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरू र सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरूको डिजिटल अनुक्रम जानकारीसँग सम्बन्धित गतिविधिहरू सबै राष्ट्रहरुको हितमा तथा सम्पूर्ण मानवताको लाभका लागि सञ्चालन गर्नु पर्नेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

७. राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरू र सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरूको डिजिटल अनुक्रम जानकारीसँग सम्बन्धित गतिविधिहरू विशेष गरी शान्तिपूर्ण उद्देश्यका लागि मात्र सञ्चालन गर्नु पर्नेछ।

धारा १२

राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरूको सम्बन्धमा गतिविधि र सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरूमा डिजिटल अनुक्रम जानकारी सम्बन्धी सूचना

१. पक्षहरूले यस भाग अनुसार क्लियरिङ-हाउस संयन्त्रलाई जानकारी सूचित गरिएको छ भनी सुनिश्चित गर्न आवश्यक विधायिकी, प्रशासनिक वा नीतिगत उपायहरू अवलम्बन गर्नेछन्।

२. राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरूको स्थितिगत सङ्कलन गर्नुभन्दा कम्तीमा ६ महिना अगाडि नै वा यथाशीघ्र क्लियरिङ-हाउस संयन्त्रलाई देहायको जानकारी सूचित गर्नु पर्नेछः

(क) उपयुक्त भएमा कुनै कार्यक्रम जसको भागसहित सङ्कलनको प्रकृति र उद्देश्य,

(ख) अनुसन्धानको विषयवस्तु वा यदि कुनै सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरूलाई लक्षित वा सङ्कलन गरिनेछ भने ती स्रोतहरू संकलन गरिनुको प्रयोजन,

(ग) सङ्कलन गरिने भौगोलिक क्षेत्रहरू,

(घ) जहाजहरूको नाम, तौल, प्रकार र वर्ग, वैज्ञानिक उपकरणहरू, वा प्रयोग गरिने अध्ययन विधिहरू

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

सङ्कलनका लागि प्रयोग गरिने विधि र साधनहरूको संक्षिप्त विवरण,

(ङ) प्रस्तावित प्रमुख कार्यक्रमहरूमा गरिने अन्य योगदानहरूको जानकारी,

(च) अनुसन्धान जहाजहरूको अपेक्षित प्रारम्भिक आगमन मिति र अन्तिम प्रस्थान मिति, अथवा उपयुक्त भएसम्म उपकरणहरूको तैनाथी र तिनको हटाउने मिति,

(छ) प्रायोजन गर्ने संस्था(हरू) तथा परियोजनाको जिम्मेवार व्यक्तिको नाम(हरू),

(ज) सबै राष्ट्रहरूका वैज्ञानिकहरू, विशेष गरी विकासशील राष्ट्रका वैज्ञानिकहरूलाई परियोजनामा संलग्न वा आबद्ध गराउने अवसरहरू,

(झ) प्राविधिक सहयोगको आवश्यकता पर्ने र अनुरोध गर्न सक्ने राष्ट्रहरु, विशेष गरी विकासशील राष्ट्रहरु, परियोजनामा भाग लिन वा प्रतिनिधित्व गर्न सक्षम हुनु पर्छ भन्ने हदसम्म,

(ञ) वर्तमान अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यासलाई ध्यानमा राख्दै खुला र जिम्मेवार तथ्याङ्क प्रशासनका आधारमा तयार गरिएको तथ्याङ्क व्यवस्थापन योजना।

३. माथि धारा २ मा उल्लेखित सूचना प्राप्त भएपछि क्लियरिङ-हाउस संयन्त्रले स्वचालित रूपमा "BBNJ" मानक ब्याच पहिचानकर्ता उत्पन्न गर्नेछ।

४. यदि योजनाबद्ध सङ्कलन अघि क्लियरिङ्ग-हाउसलाई प्रदान गरिएको जानकारीमा कुनै ठोस परिवर्तन भएमा, अद्यावधिक जानकारी उचित अवधिभित्र र स्थिति सङ्कलन सुरु हुनुभन्दा ढिलो नगरी क्लियरिङ-हाउस संयन्त्रलाई सूचित गर्नु पर्नेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

५. पक्षहरूले कि "BBNJ" मानक ब्याच पहिचानकर्ता सहित क्लियरिङ-हाउस संयन्त्रलाई सकेसम्म शीघ्र, उपलब्ध हुने वित्तिकै तर स्थितिगत सङ्कलन सम्पन्न भएको एक वर्षभन्दा ढिलो नहुने गरी अनिवार्य रूपमा देहायको जानकारी सूचित गर्ने सुनिश्चित गर्नुपर्नेछः

(क) सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरूको डिजिटल अनुक्रम जानकारी जम्मा गरिएको छ वा जम्मा गरिने भण्डार वा डाटाबेस,

(ख) सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरू रहेको स्थानमा सङ्कलन गरिएको वा भण्डारण गरिएको वा राखिएको,

(ग) सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरू सङ्कलन गरिएको भौगोलिक क्षेत्रको अक्षांश, देशान्तर र सङ्कलनको गहिराइ समेतको जानकारी र उपलब्ध भएसम्म गरिएका गतिविधिबाट प्राप्त निष्कर्षहरू समावेश भएको प्रतिवेदन,

(घ) माथिको धारा २ (ञ) बमोजिमको डाटा व्यवस्थापन योजनाको आवश्यक अद्यावधिकहरू।

६. वर्तमान अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यास अनुसार र व्यवहारिक हदसम्म, सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरूको नमुनाहरू र डिजिटल अनुक्रमको जानकारी क्षेत्राधिकार अन्तर्गतका भण्डारण (repositories) वा डाटाबेसहरूमा रहेका सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतका नमूनाहरू र तिनको डिजिटल अनुक्रम जानकारी राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूबाट उत्पन्न भएको भनेर पहिचान गर्न सकिनेछ भनी पक्षहरूले सुनिश्चित गर्नुपर्नेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

७. सम्भव भएसम्म प्रत्येक दुई वर्षमा क्षेत्राधिकार अन्तर्गत भण्डारणहरू र डाटाबेसहरू तयार गरी सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरू र तिनको डिजिटल अनुक्रम जानकारीमा पहुँचसम्बन्धी एक समष्टिगत प्रतिवेदन तयार गर्ने र डिजिटल अनुक्रमलाई "BBNJ" ब्याच पहिचानकर्तासँग जोड्ने पक्षहरूले सुनिश्चित गर्नु पर्नेछ। यो प्रतिवेदन धारा १५ अन्तर्गत स्थापना गरी पहुँच तथा लाभ बाँडफाँट समितिलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।

८. राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार भन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरू र जहाँ व्यवहारिक रुपमा सम्भव भए त्यस्ता स्रोतहरूमा डिजिटल अनुक्रम जानकारी व्यवसायीकरण सहित प्राकृतिक तथा कानूनी व्यक्तिहरूद्वारा उपयोग गर्न पक्षहरूले BBNJ मानक ब्याच पहिचानकर्ता सहित निम्न जानकारी सकेसम्म चाँडो क्लियरिङ्ग हाउस संयन्त्रलाई सूचित गर्ने कार्य सुनिश्चित गर्नु पर्नेछः-

(क) उपलब्ध र सम्भव भएसम्म खोजी गर्न सकिने उपयोगका परिणामहरू जस्तै प्रकाशनहरू, प्रदान गरिएको पेटेन्टहरू र विकसित उत्पादनहरू;

(ख) उपलब्ध भएसम्म उपयोगको लागि रहेका सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरूसँग सम्बन्धित क्लियरिङ्ग-हाउस संयन्त्रलाई उपलब्ध गराइएको सङ्कलनपछिको सूचनाको विस्तृत विवरण;

(ग) उपयोगको लागि राखिएको मूल नमूनाको भण्डारण;

(घ) सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरूमा पहुँच तथा उपयोगमा ल्याइएका सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरूको डिजिटल

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

अनुक्रम जानकारीका लागि परिकल्पना गरिएको उपाय र त्यसको लागि डाटा व्यवस्थापन योजना;

(ङ) बजारमा आएपछि, उपलब्ध भएमा, सान्दर्भिक उत्पादनहरूको बिक्री तथा कुनैपनि थप विकास सम्बन्धी जानकारी।

धारा १३

राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूका सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरूसँग सम्बन्धित आदिबासी जनजाति र स्थानीय समुदायहरूको परम्परागत ज्ञान

पक्षहरूले आदिबासी जनजातिहरू र स्थानीय समुदायहरूको स्वामित्वमा रहेको राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूमा सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरूसँग सम्बन्धित परम्परागत ज्ञान यी आदिबासी जनजाति र स्थानीय समुदायहरूको स्वतन्त्र, पूर्व र सूचित सहमति वा अनुमोदन र संलग्नतामा मात्र पहुँचयोग्य हुनेछ भन्ने सुनिश्चित गर्ने उद्देश्यले सान्दर्भिक र उपयुक्त भएसम्म विधायिकी, प्रशासनिक वा नीतिगत उपायहरू अवलम्बन गर्नेछन्। क्लियरिङ्ग-हाउस संयन्त्रले यस्तो परम्परागत ज्ञानमा पहुँच सहज बनाउन सहजीकरण गर्न सक्नेछ। यस्तो परम्परागत ज्ञानको पहुँच र प्रयोग पारस्परिक रुपमा सहमत सर्तहरु अनुसार हुनेछ।

धारा १४

लाभहरूको निष्पक्ष र समतामूलक बाँडफाँट

१. राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूका सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरू र डिजिटल अनुक्रम जानकारीसँग सम्बन्धित गतिविधिहरूबाट प्राप्त हुने लाभहरू यस भाग

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

अनुसार निष्पक्ष र समतामूलक किसिमले बाँडफाँट गरिनेछ र राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक जैविक विविधताको संरक्षण र दिगो उपयोगमा योगदान पुऱ्याउनु पर्नेछ ।

२. अन्य कुराको साथसाथै, यस सम्झौता अनुसार गैर-मौद्रिक लाभहरू देहाय बमोजिम बाँडफाँट गरिनेछः-

(क) वर्तमान अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यास अनुसार नमूनाहरू र नमूना सङ्कलनहरूमा पहुँच;

(ख) वर्तमान अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यास अनुसार डिजिटल अनुक्रम जानकारीमा पहुँच;

(ग) वर्तमान अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यास र खुला तथा जिम्मेवार डाटा शासन अनुसार खुला पहुँचका लागि पत्ता लगाउन सकिने, पहुँचयोग्य, अन्तरसञ्चालनयोग्य र पुनः प्रयोग गर्न मिल्ने (FAIR) वैज्ञानिक आंकडा;

(घ) धारा १२ बमोजिम प्रदान गरिएको "BBNJ" मानक ब्याच पहिचानकर्ताहरू सहित सूचनाहरूमा समावेश जानकारी भएको सार्वजनिक रुपमा खोजीयोग्य र पहुँचयोग्य फारामहरू;

(ङ) यस सम्झौताको भाग ५ अन्तर्गत प्रदान गरिएका सान्दर्भिक मोडालिटीहरू अनुरुप सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरण;

(च) विशेष गरी विकासशील राष्टरहरुका लागि साना टापु विकासशील राष्ट्रहरु र कम विकसित राष्ट्रहरुको विशेष परिस्थितिलाई ध्यानमा राख्दै, वित्तीय अनुसन्धान कार्यक्रमहरू सहित क्षमता विकास र साझेदारी अवसरहरू, विशेष गरी अनुसन्धान परियोजनामा

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

वैज्ञानिक तथा अनुसन्धानकर्ताहरूका लागि प्रत्यक्ष रूपमा सान्दर्भिक तथा महत्वपूर्ण साथै समर्पित पहलहरू;

(छ) विकासशील राष्ट्रहरूका वैज्ञानिकहरू र वैज्ञानिक संस्थाहरूसँग विशेष गरी प्राविधिक र वैज्ञानिक सहायतामा वृद्धि;

(ज) धारा १५ अन्तर्गत स्थापित पहुँच र लाभ बाँडफाँट समितिको सिफारिसलाई ध्यानमा राख्दै पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा निर्धारण गरिएका अन्य प्रकारका लाभहरू;

३. पक्षहरुले वर्तमान अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यासलाई ध्यानमा राख्दै, राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक आनुवांशिक स्रोतहरू र डिजिटल अनुक्रम जानकारी, तिनीहरूको "BBNJ" मानक ब्याच पहिचानकर्ताहरू सहित, तिनीहरूको क्षेत्राधिकार अन्तर्गत प्राकृतिक वा कानूनी व्यक्तिहरूद्वारा उपयोगको अधिनमा, सार्वजनिक रूपमा पहुँचयोग्य भण्डारणहरू र डाटाबेसहरूमा जम्मा गरिएको छ भनी सुनिश्चित गर्न र यस्तो प्रयोग शुरू भएको तीन वर्षभन्दा ढिलो नगरी, वा उपलब्ध हुने वित्तिकै राष्ट्रिय वा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा कायम राख्न आवश्यक विधायिकी, प्रशासनिक वा नीतिगत उपायहरू अवलम्बन गर्नेछन् ।

४. पक्षको क्षेत्राधिकारअन्तर्गत रहेका भण्डारणहरू (repositories) र डाटाबेसहरूमा राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरू र डिजिटल अनुक्रम जानकारीमा पहुँच देहायका उचित सर्तहरूको अधीनमा हुन सक्नेछः-

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(क) सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरूको भौतिक अखण्डता संरक्षण गर्ने आवश्यकता;

(ख) नमुना, तथ्याङ्क वा जानकारी राखिएको सान्दर्भिक जीन बैंक, बायोरिपोजिटरी वा डाटाबेस कायम राख्रेसँग सम्बन्धित उचित लागतहरू;

(ग) सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोत, तथ्याङ्क वा जानकारीमा पहुँच प्रदान गर्न लाग्ने उचित लागतहरू;

(घ) विकासशील राष्ट्रहरुका अनुसन्धानकर्ताहरू र अनुसन्धान संस्थाहरूलाई सहुलियतपूर्ण र प्राथमिकताका सर्तहरू सहित, निष्पक्ष र सबैभन्दा अनुकूल सर्तहरूमा यस्तो पहुँचको अवसरहरू प्रदान गर्न यस सम्झौताको उद्देश्य अनुरूप अन्य उचित व्यवस्थाहरू;

५. धारा ५२ अन्तर्गत स्थापित वित्तीय संयन्त्रमार्फत व्यवसायीकरण सहित राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरूको प्रयोगबाट हुने मौद्रिक लाभ र राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरूको डिजिटल अनुक्रमसम्बन्धी जानकारी राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक जैविक विविधताको संरक्षण र दिगो प्रयोगको लागि निष्पक्ष र समतामूलक ढंगबाट बाँडफाँट गरिनेछ।

६. यो सम्झौता लागू भएपछि, विकसित पक्षहरूले धारा ५२ बमोजिमको विशेष कोषमा वार्षिक योगदान गर्नु पर्नेछ। धारा ४७ को उपधारा ६ को खण्ड (ङ) बमोजिम पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा पारित बजेटमा कुनै पक्षको योगदान दर, पक्षको मूल्याङ्कन गरिएको योगदानको पचास प्रतिशत हुनेछ। यस्तो

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

भुक्तानि तलको प्रकरण ७ अन्तर्गत पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा अर्को निर्णय नलिइएसम्म जारी रहनेछ ।

७. धारा १५ अन्तर्गत स्थापित पहुँच र लाभ बाँडफाँट समितिको सिफारिसहरूलाई ध्यानमा राख्दै, पक्ष राष्ट्रहरूको सम्मेलनले राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरू र डिजिटल अनुक्रम जानकारीको उपयोगबाट हुने मौद्रिक लाभहरूको बाँडफाँटको विधिहरू निर्धारण गर्नेछन्। सर्वसहमतिमा पुग्ने सबै प्रयासहरु समाप्त भएकोमा उपस्थित र मतदान गर्ने पक्षहरूको तीन-चौथाइ बहुमत मार्फत निर्णय गरिनेछ। धारा ५२ अन्तर्गत स्थापित विशेष कोषमार्फत भुक्तानि गरिनेछ। विधिहरूमा निम्न विषय समावेश हुन सक्नेछन्-

(क) महत्त्वपूर्ण भुक्तानि;

(ख) उत्पादनहरूको विक्रीबाट प्राप्त हुने राजस्वको प्रतिशतको भुक्तानि सहित उत्पादनहरूको व्यवसायीकरणसँग सम्बन्धित भुक्तानि वा योगदान,

(ग) एक पक्षद्वारा गतिविधिहरूको कूल स्तर मापन गर्ने विविध सूचकहरूको सेटमा आधारित आवधिक आधारमा भुक्तानि गरिएको तहगत शुल्क;

(घ) पहुँच र लाभ बाँडफाँट समितिको सिफारिसहरूलाई ध्यानमा राख्दै, पक्षहरूको सम्मेलनले निर्णय गरे अनुसारको अन्य विधि ।

८. पक्षहरूको सम्मेलनले विधिहरू पारित गरेको समयमा कुनै पक्षले ती विधिहरू आफ्नो हकमा लागू नहुने गरी घोषणा गर्न सक्ने र त्यस्तो गरेकोमा ती विधिहरू चार वर्ष अवधिको लागि त्यस्तो पक्षलाई लागू हुनेछैन। यस्तो घोषणा गर्ने पक्षले नयाँ

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

विधि लागू नभएसम्म माथि प्रकरण ६ मा उल्लेख गरिएको भुक्तानि गर्न जारी राख्नेछ।

९. माथि प्रकरण ७ अन्तर्गत राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरूमा डिजिटल अनुक्रम जानकारीको प्रयोगबाट मौद्रिक लाभ बाँडफाँटको लागि विधिहरूका सम्बन्धमा निर्णय गर्दा यस्ता विधिहरू अन्य पहुँच र लाभ बाँडफाँटका उपकरणहरूको पारस्परिक रुपमा सहयोगी र अनुकूलनीय हुनु पर्छ भनी स्वीकार गरी पक्षहरूको सम्मेलनले पहुँच र लाभ बाँडफाँट समितिको सिफारिसहरूलाई ध्यानमा राख्नु पर्नेछ ।

१०. धारा १५ अन्तर्गत स्थापित पहुँच र लाभ बाँडफाँट समितिको सिफारिसहरूलाई ध्यानमा राख्दै पक्षहरूको सम्मेलनले द्विवार्षिक रुपमा राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरू र डिजिटल अनुक्रम जानकारीको उपयोगबाट हुने मौद्रिक लाभहरूको समीक्षा र मूल्याङ्कन गर्नेछ। पहिलो समीक्षा यो सम्झौता लागू भएको पाँच वर्षभन्दा पछि नहुने गरी हुनेछ। समीक्षामा माथि प्रकरण ६ मा उल्लेख गरिएको वार्षिक योगदानहरूलाई ध्यानमा राखी समावेश गर्नु पर्नेछ।

११. पक्षहरूले आफ्नो अधिकार अन्तर्गतका प्राकृतिक वा कानूनी व्यक्तिहरूद्वारा राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरू र डिजिटल अनुक्रम जानकारी सम्बन्धी गतिविधिहरूबाट हुने लाभहरू यस सम्झौता बमोजिम बाँडफाँट गरिएको सुनिश्चित गर्ने उद्देश्यले आवश्यक विधायिकी, प्रशासनिक वा नीतिगत उपायहरू अवलम्बन गर्नेछन्।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

धारा १५

पहुँच तथा लाभ बाँडफाँट समिति

१. यसद्वारा एक पहुँच तथा लाभ बाँडफाँट समिति स्थापना गरिएको छ। यसले अन्य कुराको अतिरिक्त, धारा १४ बमोजिम पारदर्शिता प्रदान गर्ने तथा मौद्रिक र गैरमौद्रिक लाभहरूको निष्पक्ष र समतामूलक बाँडफाँट सुनिश्चित गरी लाभ बाँडफाँटको लागि मार्गदर्शनहरू स्थापना गर्ने माध्यमको रुपमा काम गर्नेछ।

२. समितिको कार्यहरूको प्रभावकारी अभ्यास सुनिश्चित सम्बन्धित क्षेत्रमा उपयुक्त योग्यता भएका १५ सदस्यीय पहुँच र लाभ बाँडफाँट समिति गठन हुनेछ। लैङ्गिक सन्तुलन र समतामूलक भौगोलिक वितरणलाई ध्यानमा राख्दै विकासशील राष्ट्र जसमा अतिकम विकसित राष्ट्र, साना टापु विकासशील राष्ट्र र भूपरिवेष्ठित विकासशील राष्ट्रहरुबाट समितिमा प्रतिनिधित्व हुने गरी पक्षहरूद्वारा सदस्यहरू मनोनित र पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा निर्वाचित हुनेछन्। समितिको कार्यसञ्चालनका सर्तहरू र सञ्चालनका विधिहरू पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा निर्धारण गरिनेछ।

३. समितिले पक्षहरूको सम्मेलनलाई देहायका विषयहरू सहित यस भागसँग सम्बन्धित विषयहरूमा सिफारिस गर्न सक्नेछः

(क) यस भाग बमोजिम राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरू र डिजिटल अनुक्रम जानकारीसँग सम्बन्धित गतिविधिहरूका लागि मार्गदर्शन र आचारसंहिता;

(ख) यस भाग अनुसार लिइएका निर्णयहरू कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्थाहरू;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ग) धारा १४ बमोजिम मौद्रिक लाभ बाँडफाँटको दर वा संयन्त्रहरू;

(घ) क्लियरिङ-हाउस संयन्त्रको सम्बन्धमा यस भागसँग सम्बन्धित विषयहरू;

(ङ) धारा ५२ अन्तर्गत स्थापित वित्तीय संयन्त्रको सम्बन्धमा यस भागसँग सम्बन्धित विषयहरू;

(च) पक्षहरूको सम्मेलनले यस भागसँग पहुँच र लाभ बाँडफाँट समितिलाई सम्बोधन गर्न अनुरोध गरेका अन्य विषयहरू।

४. प्रत्येक पक्षले पहुँच तथा लाभ बाँडफाँट समितिलाई क्लियरिङ-हाउस संयन्त्रमार्फत आवश्यक जानकारी उपलब्ध गराउँदा निम्न विषय समावेश गर्नु पर्नेछः

(क) पहुँच तथा लाभ बाँडफाँटसम्बन्धी विधायिकी, प्रशासनिक, तथा नीतिगत उपायहरु;

(ख) राष्ट्रिय सम्पर्क बिन्दुहरू सम्बन्धी सम्पर्क विवरण र अन्य सान्दर्भिक जानकारी;

(ग) पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा गरिएका निर्णयहरू अनुसार आवश्यक पर्ने अन्य जानकारी।

५. पहुँच तथा लाभ बाँडफाँट समितिले लाभ बाँडफाँट, सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरुमा डिजिटल अनुक्रम जानकारीको प्रयोग, असल अभ्यास, उपकरणहरू र विधिहरू, तथ्याङ्क शासन र सिकाई सहित यसको कार्यादेश अन्तर्गतका गतिविधिहरूमा सान्दर्भिक कानूनी उपकरणहरू तथा ढाँचा र सान्दर्भिक विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय र क्षेत्रगत निकायहरूसँग जानकारीको आदानप्रदानलाई परामर्श र सहजीकरण गर्न सक्नेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

६. पहुँच तथा लाभ बाँडफाँट समितिले माथि प्रकरण ५ अन्तर्गत प्राप्त जानकारीको सम्बन्धमा पक्षहरूको सम्मेलनमा सिफारिस गर्न सक्नेछ।

धारा १६
अनुगमन र पारदर्शिता

१. यस भाग अनुसार "BBNJ" मानक व्याच पहिचानकर्ताहरूको प्रयोगमार्फत र पहुँच र लाभ-बाँडफाँट समितिद्वारा सिफारिस गरिएको पक्षहरूको सम्मेलनले अपनाएका प्रक्रिया अनुसार सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरू सम्बन्धी गतिविधिहरूको अनुगमन तथा पारदर्शिता र राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरूमा डिजिटल अनुक्रम जानकारी क्लियरिङ्ग हाउस संयन्त्रलाई सूचनामार्फत प्रदान गरिनेछ।

२. पक्षहरूले यस भाग बमोजिम राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरू र डिजिटल उपक्रम जानकारी सम्बन्धी गतिविधिहरू र त्यसबाट हुने लाभहरूको बाँडफाँट सम्बन्धी यस भागमा रहेका प्रावधानहरूको कार्यान्वयनको बारेमा पहुँच र लाभ बाँडफाँट समितिलाई आवधिक रूपमा प्रतिवेदनहरू पेश गर्नेछन्।

३. पहुँच र लाभ बाँडफाँट समितिले क्लियरिङ्ग-हाउस संयन्त्रमार्फत प्राप्त जानकारीको आधारमा प्रतिवेदन तयार गर्नेछ र टिप्पणीहरू पेश गर्न सक्ने गरी पक्षहरूलाई उपलब्ध गराउनेछ। पहुँच र लाभ बाँडफाँट समितिले पक्षहरूको सम्मेलनको विचारको लागि प्राप्त टिप्पणीहरू सहितको प्रतिवेदन पेश गर्नेछ। पक्षहरूको सम्मेलनले पहुँच र लाभ

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

बाँडफाँट समितिको सिफारिसलाई ध्यानमा राख्दै, पक्षहरूको राष्ट्रिय क्षमता र परिस्थितिहरूलाई विचार समेत गरी यस धारा कार्यान्वयनको लागि उपयुक्त मार्गदर्शनहरू निर्धारण गर्न सक्नेछ।

भाग ३
सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्रहरू सहित क्षेत्रमा आधारित व्यवस्थापन औजार जस्ता उपायहरु

धारा १७
उद्देश्यहरू

यस भागका उद्देश्यहरू यस प्रकार रहेका छन्:-

(क) सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्रहरू पारिस्थितिक रूपमा प्रतिनिधि र राम्रोसँग जोडिएको सञ्जालहरू सहित क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन औजारहरूको एक व्यापक प्रणालीको स्थापनामार्फत संरक्षण र दिगो रूपमा प्रयोग गर्ने;

(ख) राष्ट्रहरु, सान्दर्भिक कानूनी व्यवस्थाहरू र ढाँचाहरू र सान्दर्भिक विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय र क्षेत्रगत निकायहरू बीच सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्रहरू सहित क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन औजारहरूको प्रयोगमा सहयोग र समन्वयलाई मजबुत पार्ने,

(ग) जैविक विविधता र पारिस्थितिकीय प्रणालीहरूको संरक्षण, संवर्द्धन, पुनर्स्थापना र मर्मत गर्ने, तिनीहरूको उत्पादकत्व र स्वास्थ्य सुदृढ गर्ने उद्देश्य सहित, र जलवायु परिवर्तन, सामुद्रिक अम्लीयकरण र सामुद्रिक प्रदुषण लगायतका तनाव प्रतिरोधीलाई सुदृढ बनाउने;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(घ) साँस्कृतिक मूल्यहरूको संरक्षण सहित खाद्य सुरक्षा र अन्य सामाजिक-आर्थिक उद्देश्यहरूलाई समर्थन गर्ने;

(ङ) साना टापु विकासशील राष्ट्रहरूको विशेष परिस्थितिलाई ध्यानमा राख्दै विकासशील राष्ट्र पक्षहरूलाई विशेष गरी अतिकम विकसित राष्ट्रहरु, भू-परिवेष्ठित विकासशील राष्ट्रहरु, भौगोलिक रूपमा विपन्न राष्ट्रहरु, साना टापु विकासशील राष्ट्रहरु, तटीय अफ्रिकी राष्ट्रहरु, द्विप समूह राष्ट्रहरु र विकासशील मध्यम आय भएका राष्ट्रहरुलाई समर्थन गर्ने तथा क्षमता निर्माण र सामुद्रिक प्रविधिको विकास र हस्तान्तरणमार्फत सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्रहरू सहित क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन औजारहरू विकास, कार्यान्वयन, अनुगमन, व्यवस्थापन र कार्यान्वयन गर्ने।

धारा १८
प्रयोगको क्षेत्र

सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्रहरू सहित क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन औजारहरूको स्थापनामा राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार भित्रका कुनै पनि क्षेत्रहरू समावेश हुने छैनन् र यससँग सम्बन्धित कुनै पनि विवादहरुको सम्बन्धमा समावेश भएको सार्वभौमिकता, सार्वभौम अधिकार वा क्षेत्राधिकारको कुनै पनि दावीलाई जोड दिने वा अस्वीकार गर्ने आधारको रुपमा निर्भर गर्नु हुँदैन।

धारा १९
प्रस्ताव

१. यस भाग अन्तर्गत सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्रहरू सहित क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन औजारहरूको स्थापना सम्बन्धी

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

प्रस्तावहरू पक्षहरूले व्यक्तिगत रूपमा वा सामूहिक रुपमा सचिवालयमा पेश गर्नेछन्।

२. यस भागमा उल्लेख गरिए बमोजिम प्रस्तावहरूको विकासको लागि पक्षहरूले उपयुक्त भएसम्म राष्ट्रहरू र विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय र विषय क्षेत्रगत निकायहरूका साथै नागरिक समाज, वैज्ञानिक समुदाय, निजी क्षेत्र, आदिबासी जनजाति र स्थानीय समुदायहरू सहित सम्बन्धित सरोकारवालाहरूसँग सहकार्य र परामर्श गर्नेछन्।

३. सावधानी अपनाउने दृष्टिकोण र पारिस्थितिक प्रणालीको दृष्टिकोणलाई ध्यानमा राख्दै उपलब्ध भएसम्म प्रस्तावहरू उपलब्ध सर्वोत्तम विज्ञान र वैज्ञानिक जानकारी तथा आदिबासी जनजाति र स्थानीय समुदायहरूको सान्दर्भिक परम्परागत ज्ञानको आधारमा तयार गरिनेछ।

४. पहिचान गरिएका क्षेत्रहरूको सम्बन्धमा प्रस्तावहरूमा देहायका प्रमुख विषयबस्तु समावेश गर्नु पर्नेछः-

(क) अनुसूची-१ मा निर्दिष्ट सूचक मापदण्डको सन्दर्भमा प्रस्तावको विषय भएको क्षेत्रको भौगोलिक वा स्थानीय क्षेत्रगत विवरण;

(ख) अनुसूची-१ मा तोकिएका कुनै पनि मापदण्डको बारेमा जानकारीका साथ साथै क्षेत्र पहिचान गर्न लागू गरिएको तलको प्रकरण ५ अनुसार थप विकास र परिमार्जन गर्न सकिने कुनै पनि मापदण्ड;

(ग) आदिबासी जनजाति र स्थानीय समुदायहरूद्वारा प्रयोग गरिएका क्षेत्रहरूमा भएका मानवीय गतिविधिहरू, र तिनीहरूको सम्भावित प्रभाव भएमा कुनै;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(घ) पहिचान गरिएको क्षेत्रमा भएको सामुद्रिक वातावरण र जैविक विविधताको अवस्थाको विवरण;

(ङ) उपयुक्त भएमा संरक्षण र दिगो प्रयोगको उद्देश्यहरू लागू गरिएको क्षेत्रको विवरण;

(च) प्रस्तावित व्यवस्थाहरू समेट्ने र निर्दिष्ट उद्देश्यहरू प्राप्त गर्न प्रस्तावित अनुगमन, अनुसन्धान र समीक्षा गतिविधिहरूको रूपरेखा प्रस्तुत गर्ने मस्यौदा व्यवस्थापन योजना;

(छ) प्रस्तावित क्षेत्रको अवधि र मापन, भएमा कुनै;

(ज) छिमेकी तटीय राष्ट्रहरू र/वा सान्दर्भिक विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय र क्षेत्रीय निकायहरू लगायत राष्ट्रहरुसँग गरिएका, भएमा, कुनै पनि परामर्शहरूको जानकारी;

(झ) सान्दर्भिक कानूनी व्यवस्थाहरू तथा ढाँचाहरू र सान्दर्भिक विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय र क्षेत्रगत निकायहरू अन्तर्गत कार्यान्वयन गरिएका सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्रहरू सहित क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन औजारहरूको जानकारी;

(ञ) उपलब्ध भएमा, सान्दर्भिक वैज्ञानिक इनपुट र आदिबासी जनजाति तथा स्थानीय समुदायहरूको परम्परागत ज्ञान;

५. सान्दर्भिक रूपमा, अनुसूची-१ मा निर्दिष्ट गरिएका र पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा विचार र ग्रहण गर्नका लागि वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायद्वारा आवश्यकता अनुसार थप विकास र परिमार्जन गर्न सकिने यस्ता क्षेत्रको पहिचानको लागि सूचक मापदण्ड समावेश गर्नुपर्नेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

६. आवश्यकता अनुसार, माथि प्रकरण ५ मा निर्दिष्ट गरिएको सूचक मापदण्डको प्रयोगको लागि रहेका मोडालिटीहरू सहित प्रस्तावहरूको सामग्री सम्बन्धी थप आवश्यकताहरू र माथिको प्रकरण ४ (ख) मा निर्दिष्ट प्रस्तावहरूको मार्गदर्शनलाई वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायले आवश्यकता अनुसार पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा विचार र अनुमोदनको लागि विस्तृत रूपमा व्याख्या गर्नेछ।

धारा २०

प्रस्तावहरूको प्रचार र प्रारम्भिक समीक्षा

लिखित रुपमा प्रस्ताव प्राप्त भएपछि, सचिवालयले प्रस्तावलाई सार्वजनिक रुपमा उपलब्ध गराउनेछ र प्रारम्भिक समीक्षाको लागि वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायमा पठाउनेछ। समीक्षाको उद्देश्य प्रस्तावमा यस भाग र अनुसूची १ मा वर्णन गरिएका सूचक मापदण्डहरू सहित धारा १९ अन्तर्गत आवश्यक जानकारी छ भनी सुनिश्चित गर्नु हो। त्यो समीक्षाको नतिजा सार्वजनिक रुपमा उपलब्ध गराइनेछ र सचिवालयद्वारा प्रस्तावकलाई जानकारी गराइनेछ। प्रस्तावकले वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायद्वारा गरिएको प्रारम्भिक समीक्षालाई ध्यानमा राखेर सचिवालयमा प्रस्ताव पुनः पठाउनेछ। सचिवालयले पक्षहरूलाई सूचित गर्नेछ र पुनः प्रसारित प्रस्तावलाई सार्वजनिक रुपमा उपलब्ध गराउनेछ र धारा २१ बमोजिमको परामर्शलाई सहजीकरण गर्नेछ।

धारा २१

प्रस्तावहरूको परामर्श तथा मूल्याङ्कन

१. धारा १९ अन्तर्गत पेश गरिएका प्रस्तावहरू उपरको परामर्श समावेशी, पारदर्शी र राष्ट्रहरू तथा विश्वव्यापी, क्षेत्रीय,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

उपक्षेत्रीय र क्षेत्रगत निकायहरूका साथै नागरिक समाज, वैज्ञानिक समुदाय, आदिवासी जनजाति र स्थानीय समुदायहरू सहित सबै सम्बन्धित सरोकारवालाहरूका लागि खुला हुनु पर्नेछ।

२. सचिवालयले परामर्श तथा सुझाव संकलन निम्नानुसार सहजीकरण गर्नेछः-

(क) अन्य कुराका अतिरिक्त राष्ट्रहरू, विशेषगरी छिमेकी तटीय राष्ट्रहरूलाई पेश गर्न सूचित तथा आमन्त्रित गरिनेछ।

(i) प्रस्तावको गुण तथा भौगोलिक क्षेत्रको बारेमा धारणाहरू;

(ii) अन्य कुनै सान्दर्भिक वैज्ञानिक इनपुट;

(iii) राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभित्र र राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका छेउछाउका वा सम्बन्धित क्षेत्रहरूमा भएका कुनै पनि विद्यमान व्यवस्था वा गतिविधिहरूको बारेमा जानकारी;

(iv) राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार भित्रका क्षेत्रहरूको लागि प्रस्तावको सम्भावित प्रभावहरूका सम्बन्धमा धारणा;

(v) अन्य कुनै सान्दर्भिक जानकारी;

(ख) अन्य कुराका अतिरिक्त, कानूनी व्यवस्था र रुपरेखासँग सम्बन्धित निकायहरू र सम्बन्धित विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय र क्षेत्रगत निकायहरूलाई पेश गर्न सूचित तथा आमन्त्रित गरिनेछः-

(i) प्रस्तावको योग्यता सम्बन्धी धारणाहरू;

(ii) अन्य कुनै सान्दर्भिक वैज्ञानिक इनपुट;

(iii) सम्बन्धित क्षेत्र वा छेउछाउका क्षेत्रहरूको लागि त्यो व्यवस्था, रुपरेखा वा निकायद्वारा अपनाइएका

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

कुनै पनि विद्यमान व्यवस्थाहरूको बारेमा जानकारी;

(iv) त्यस निकायको क्षमताभित्र पर्ने प्रस्तावमा पहिचान गरिएको मस्यौदा व्यवस्थापन योजनाको लागि व्यवस्थाहरूको कुनै पनि पक्ष र अन्य तत्वहरूको बारेमा विचारहरू;

(v) त्यस उपकरण, रुपरेखा वा निकायको क्षमता भित्र पर्ने कुनै सान्दर्भिक अतिरिक्त उपायहरूको बारेमा धारणाहरू;

(vi) अन्य कुनै सान्दर्भिक जानकारी;

(ग) आदिबासी जनजाति र सान्दर्भिक परम्परागत ज्ञान भएका स्थानीय समुदाय, वैज्ञानिक समुदाय, नागरिक समाज र अन्य सम्बन्धित सरोकारवालाहरूलाई अन्य कुराका अतिरिक्त देहायका कुराहरू पेश गर्न आमन्त्रित गरिनेछः-

(i) प्रस्तावको योग्यता सम्बन्धी धारणाहरू;

(ii) अन्य कुनै सान्दर्भिक वैज्ञानिक इनपुट;

(iii) आदिबासी जनजाति र स्थानीय समुदायहरूको कुनै परम्परागत ज्ञान;

(iv) अन्य कुनै सान्दर्भिक जानकारी;

३. सचिवालयले माथिको उपधारा २ बमोजिम प्राप्त योगदानहरू सार्वजनिक रूपमा उपलब्ध गराउनेछ।

४. प्रस्तावित व्यवस्थाले राष्ट्रहरूको विशेष आर्थिक क्षेत्रहरूले पूर्ण रूपमा घेरिएका क्षेत्रहरूलाई असर गर्ने अवस्थामा, समर्थकहरूले देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछः-

(क) त्यस्ता राष्ट्रहरूसँग पूर्व सूचना सहित लक्षित र सक्रिय परामर्शहरू सञ्चालन गर्ने;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ख) प्रस्तावित व्यवस्थामा त्यस्ता राष्ट्रहरूको धारणा र टिप्पणीहरूलाई विचार गर्ने र त्यस्ता धारणा र टिप्पणीहरूलाई विशेष रूपमा सम्बोधन गर्दै लिखित प्रतिक्रियाहरू प्रदान गर्ने र उपयुक्तता अनुसार प्रस्तावित व्यवस्थालाई परिमार्जन गर्ने।

५. प्रस्तावकले परामर्श अवधिमा प्राप्त योगदानहरू, साथै वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायको धारणा र जानकारीलाई विचार गर्नेछ र उपयुक्त भएमा प्रस्तावलाई त्यस अनुसार परिमार्जन वा प्रस्तावमा प्रतिबिम्बित नभएका वस्तुगत योगदानहरूको सम्बन्धमा जवाफ दिनेछ।

६. परामर्श अवधि समयवद्ध हुनेछ।

७. प्रस्तावको मूल्याङ्कन गर्ने तथा पक्षहरूको सम्मेलनमा सिफारिस गर्ने वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायमा संशोधित प्रस्ताव पेश गरिनेछ।

८. साना टापु विकासशील राष्ट्रहरूको विशेष परिस्थितिहरूलाई ध्यानमा राख्दै वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायले यसको पहिलो बैठकमा पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा विचार तथा ग्रहण गरिने विषयवस्तुको लागि आवश्यकता अनुसार अवधि सहित परामर्श र मूल्याङ्कन प्रक्रियाको लागि विधिहरू थप विस्तृत रूपमा व्याख्या गर्नेछ।

धारा २२

सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्रहरू सहित क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन संरचनाहरूको स्थापना

१. यस भाग अन्तर्गत स्थापित परामर्श प्रक्रियाको क्रममा प्राप्त योगदान तथा वैज्ञानिक इनपुट र वैज्ञानिक तथा प्राविधिक

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

निकायको वैज्ञानिक सल्लाह र सिफारिसहरूलाई ध्यानमा राख्दै, अन्तिम प्रस्ताव र मस्यौदा व्यवस्थापन योजनाको आधारमा पक्षहरूको सम्मेलनले:-

(क) सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्रहरू र सम्बन्धित व्यवस्थाहरू सहित क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन उपकरणहरूको स्थापनामा निर्णय लिनेछ;

(ख) सम्बन्धित कानूनी व्यवस्था तथा कार्यढाँचाहरू र सान्दर्भिक विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय तथा क्षेत्रगत निकायहरूले अपनाएका व्यवस्थाहरूसँग मिल्ने व्यवस्थाहरूमा ती व्यवस्था, कार्यढाँचा र निकायहरूसँग सहकार्य र समन्वयमा निर्णय लिन सक्नेछ;

(ग) प्रस्तावित व्यवस्थाहरू अन्य विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय वा क्षेत्रगत निकायहरूको क्षमता भित्र पर्ने ठाउँमा, यस सम्झौताका पक्षहरू र विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय तथा क्षेत्रीय निकायहरूलाई त्यस्ता व्यवस्थाहरू, कार्यढाँचा र निकायहरूमार्फत सान्दर्भिक व्यवस्था अपनाउने प्रवर्द्धन गर्न सिफारिसहरू गर्न सक्नेछ।

२. यस धारा अन्तर्गत निर्णय लिँदा, पक्षहरूको सम्मेलनले सान्दर्भिक कानूनी व्यवस्थाहरू तथा कार्यढाँचा र सान्दर्भिक विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय तथा क्षेत्रगत निकायहरूको क्षमता सम्मान गर्नु पर्नेछ र तिनलाई कमजोर पारिने छैन।

३. पक्षहरूको सम्मेलनले सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्रहरू सहित क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन उपकरणहरूको सम्बन्धमा सान्दर्भिक कानूनी व्यवस्थाहरू तथा कार्यढाँचाहरू र सान्दर्भिक विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय र क्षेत्रगत निकायहरूसँग तथा बीच सहयोग र समन्वय बढाउन नियमित परामर्शको व्यवस्था

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

गर्नुका साथै यस्ता व्यवस्थाहरू तथा कार्यढाँचाहरू अन्तर्गत र यस्ता निकायहरूद्वारा अपनाइएका सम्बन्धित उपायहरूको सम्बन्धमा समन्वय गर्नेछ।

४. यस भागको उद्देश्यहरु हासिल गर्न र कार्यान्वयनको आवश्यकता अनुरुप राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरुको सामुद्रिक जैविक विविधताको संरक्षण र दिगो प्रयोगको सम्बन्धमा अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग र समन्वयलाई थप बढाउन आवश्यकता रहेको, पक्षहरूको सम्मेलनले माथिको उपधारा १ र २ को अधीनमा रही, उपयुक्त भएमा, सान्दर्भिक कानूनी व्यवस्थाहरू र कार्यढाँचाहरू वा सान्दर्भिक विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय वा क्षेत्रगत निकायहरूद्वारा अपनाइएका सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्रहरू सहित अवस्थित क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन उपकरणहरू सम्बन्धी संयन्त्र विकास गर्नका लागि निर्णय गर्न सक्दछ।

५. यस भाग बमोजिम पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा ग्रहण गरिएका निर्णय र सिफारिसहरूले राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार भित्रका क्षेत्रहरूको सम्बन्धमा अपनाइएका व्यवस्थाहरूको प्रभावकारितालाई कमजोर पार्ने छैनन् र महासन्धि बमोजिम सबै राष्ट्रहरूको अधिकार र कर्तव्यहरूको उचित सम्मान गरिनेछ। यस भाग अन्तर्गत प्रस्तावित व्यवस्थाहरूले महासन्धि बमोजिम तटीय राष्ट्रले सार्वभौम अधिकार प्रयोग गर्ने समुद्रमुनिको क्षेत्रहरूको सामुद्रिक सतह र भूमि माथिको पानीलाई असर गर्छ वा उचित रुपमा असर गर्ने अपेक्षा गर्न सकिन्छ भने, त्यस्ता उपायहरूले त्यस्ता तटीय राष्ट्रहरूको सार्वभौम अधिकारलाई उचित ध्यान दिनेछन्। यस भागको प्रावधानहरू बमोजिम त्यस उद्देश्यका लागि परामर्श गरिनेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

६. यस भाग अन्तर्गत स्थापित सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्र सहितको क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन उपकरण, यस भाग अन्तर्गत स्थापित, पछि पूर्ण वा आंशिक रूपमा, तटीय राष्ट्रको राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभित्र पर्ने अवस्थामा, राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार भित्रको भाग तुरुन्तै लागू हुने छैन। पक्षहरूको सम्मेलनले यसको अर्को वैठकमा आवश्यकता अनुसार सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्र सहित क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन उपकरणलाई संशोधन गर्ने वा रद्द गर्ने कि नगर्ने भन्ने समीक्षा र निर्णय नगरेसम्म राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूमा बाँकी रहेको भाग लागू रहनेछ ।

७. सम्बन्धित कानूनी संरचना/व्यवस्था वा कार्यढाँचा वा सम्बन्धित विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय वा क्षेत्रगत निकायको स्थापना वा क्षमता संशोधन भएपछि, यस भाग अन्तर्गत पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा अपनाइएका सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्र वा सम्बन्धित उपायहरू सहित कुनैपनि क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन उपकरणलाई त्यस्तो उपकरण, कार्यढाँचा वा निकायको क्षमता भित्र पर्ने भएमा पूर्ण वा आंशिक रुपमा, पक्षहरूको सम्मेलनले उक्त उपकरण, कार्यढाँचा वा निकायसँग घनिष्ट सहयोग र समन्वयमा, क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन उपकरण, सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्र र सम्बन्धित व्यवस्थाहरू, उपयुक्त भएसम्म कायम राख्न, संशोधन गर्न वा रद्द गर्न समीक्षा र निर्णय नगरेसम्म लागू रहनेछ।

धारा २३
निर्णय-निर्माण

१. सामान्य नियमको रूपमा, यस भाग अन्तर्गतका निर्णय र सिफारिसहरू सहमतिबाट लिइनेछन्।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

२. कुनै सहमति नभएमा यस भाग अन्तर्गत निर्णय र सिफारिसहरू उपस्थित र मतदान गर्ने पक्षहरूको तीन-चौथाई बहुमतले लिइनेछ, यसभन्दा पहिले पक्षहरूको सम्मेलनले उपस्थित पक्षहरूको दुई-तिहाई बहुमतले सहमति प्राप्त गर्ने सबै प्रयासहरू समाप्त भइ सकेको भनी मतदान गर्नेछन्।

३. यस भाग अन्तर्गत लिइएका निर्णयहरू पक्षहरूको सम्मेलनको बैठकपछि १२० दिनपछि लागू हुनेछन् र सबै पक्षहरूका लागि बाध्यकारी हुनेछन्।

४. माथि प्रकरण ३ मा उल्लेख गरिएको १२० दिनको अवधिमा, कुनै पनि पक्षले, सचिवालयलाई लिखित सूचना दिएर, यस भाग अन्तर्गत अपनाइएको निर्णयको सम्बन्धमा आपत्ति जनाउन सक्छ, र त्यो निर्णय त्यो पक्षलाई बाध्यकारी हुने छैन। सचिवालयलाई लिखित सूचना दिएर कुनैपनि समयमा निर्णयको आपत्ति फिर्ता लिन सकिन्छ र, त्यसपछि, आपत्ति फिर्ता लिइएको भनी सूचना दिएको मितिले ९० दिन पछि उक्त निर्णय त्यो पक्षको लागि बाध्यकारी हुनेछ।

५. माथिको प्रकरण ४ अन्तर्गत आपत्ति जनाउने पक्षले आपत्ति जनाउँदा सचिवालयलाई लिखित रूपमा आफ्नो आपत्तिको आधारको स्पष्टीकरण प्रदान गर्नेछ, जुन निम्न मध्ये एक वा बढी आधारमा आधारित हुनेछः

(क) यो निर्णय यस सम्झौता वा महासन्धि अनुसार आपत्ति गर्ने पक्षको अधिकार र कर्तव्यहरूसँग असंगत छ;

(ख) निर्णयले आपत्ति जनाउने पक्ष विरुद्ध स्वरूप वा वास्तवमा अनुचित रूपमा भेदभाव गर्दछ;

(ग) सबै उचित प्रयासहरू गरे पनि, पक्षले आपत्तिको समयमा निर्णयको व्यवहारिक रूपमा पालना गर्न सक्दैन।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

६. माथिको प्रकरण ४ अन्तर्गत आपत्ति जनाउने पक्षले, सम्भव भएसम्म वैकल्पिक उपायहरू वा दृष्टिकोणहरू अपनाउनेछ जुन आफूले आपत्ति जनाएको निर्णयसँग बराबर हुनेछ र महासन्धि अनुसार आपत्ति जनाउने पक्षको अधिकार र कर्तव्यहरूको प्रयोगको लागि त्यस्ता उपायहरू वा कार्यहरू आवश्यक नभएसम्म आफूले आपत्ति जनाएको निर्णयको प्रभावकारितालाई कमजोर पार्ने उपायहरू अपनाउने वा कार्यहरू गर्ने छैन।

७. माथिको प्रकरण ४ अन्तर्गतको सूचनापछि, र त्यसपछि आवधिक रूपमा, माथिको प्रकरण ६ को कार्यान्वयनको बारेमा, धारा २६ अन्तर्गतको अनुगमन र समीक्षालाई सूचित गर्न, आपत्ति गर्ने पक्षले सम्मेलनको अर्को साधारण बैठकमा सूचित गर्नेछ।

८. माथिको प्रकरण ४ अनुसार गरिएको निर्णयको विरोधमा आपत्ति जनाउने पक्षले निर्णय लागू भएको प्रत्येक तीन वर्षमा सचिवालयलाई लिखित सूचना दिएर आवश्यक ठानेमा मात्र नवीकरण गर्न सकिन्छ। यस्तो लिखित सूचनामा यसको प्रारम्भिक आपत्तिको आधारको व्याख्या समावेश हुनुपर्छ।

९. माथि प्रकरण ८ बमोजिम नवीकरणको कुनै सूचना प्राप्त भएन भने, आपत्ति स्वतः फिर्ता लिइएको मानिनेछ र त्यसपछि, आपत्ति स्वतः फिर्ता लिएको १२० दिनपछि उक्त निर्णय त्यो पक्षको लागि बाध्यकारी हुनेछ। सचिवालयले आपत्ति स्वतः फिर्ता लिइने मितिभन्दा ६० दिन अगावै पक्षलाई सूचित गर्नेछ।

१०. यस भाग अन्तर्गत पारित पक्षहरूको सम्मेलनका निर्णयहरू, र ती निर्णयहरूमाथिका आपत्तिहरू, सचिवालयद्वारा सार्वजनिक रूपमा उपलब्ध गराइनेछ र सबै राष्ट्रहरू तथा सम्बन्धित

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

कानूनी व्यवस्थाहरू तथा कार्यढाँचाहरू एवं सम्बन्धित विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय र क्षेत्रगत निकायहरूमा प्रसारित गरिनेछ।

धारा २४

आपतकालीन व्यवस्थाहरू

१. कुनै प्राकृतिक घटना वा मानव सिर्जित प्रकोपले राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक जैविक विविधतामा गम्भीर वा अपरिवर्तनीय क्षति पुऱ्याएकोमा वा पुऱ्याउने सम्भावना भएको वा गम्भीर वा अपरिवर्तनीय क्षति बढेको छैन भनी सुनिश्चित गरी पक्षहरूको सम्मेलनले राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूमा आवश्यक भएमा व्यवस्थाहरू अपनाउने निर्णय गर्नेछ र ती व्यवस्था आपतकालीन आधारमा लागू गरिनेछ।

२. यस धारा अन्तर्गत अपनाइएका व्यवस्थाहरू सान्दर्भिक कानूनी व्यवस्थाहरू वा कार्यढाँचा वा सान्दर्भिक विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय वा क्षेत्रगत निकायहरूसँग परामर्श पछि यस सम्झौताका अन्य धाराहरूको प्रयोगमार्फत वा सान्दर्भिक कानूनी व्यवस्थाहरू वा कार्यढाँचा वा सान्दर्भिक विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय वा क्षेत्रगत निकायद्वारा गम्भीर वा अपरिवर्तनीय क्षतिलाई समयमै व्यवस्थापन गर्न सकिने छैन भनी आंकलन गरिएमा मात्र आवश्यक मानिनेछन्।

३. आपत्कालीन आधारमा अपनाइएका व्यवस्थाहरू उपलब्ध सर्वोत्तम विज्ञान र वैज्ञानिक जानकारी र उपलब्ध भएसम्म आदिबासी जनजाति र स्थानीय समुदायहरूको सान्दर्भिक परम्परागत ज्ञानमा आधारित हुनेछन् र सावधानी अपनाउने

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

दृष्टिकोणलाई ध्यानमा राख्नेछन्। यस्ता व्यवस्थाहरू पक्षहरूद्वारा प्रस्तावित वा वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायद्वारा सिफारिस गर्न सकिन्छ र अन्तरसत्र रूपमा अपनाउन सकिन्छ। व्यवस्थाहरू अस्थायी हुनेछन् र पक्षहरूको सम्मेलनको अर्को बैठकमा निर्णयको लागि पुनर्विचार गरिनेछ।

४. व्यवस्थाहरू लागू भएको दुई वर्षपछि समाप्त हुनेछन् वा यस भाग अनुसार सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्रहरू सहित क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन उपकरणहरू र स्थापित सम्बन्धित व्यवस्थाहरूद्वारा प्रतिस्थापन गरिएपछि पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा पहिले नै वा सान्दर्भिक कानूनी व्यवस्था वा कार्यढाँचा वा सम्बन्धित विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय वा क्षेत्रगत निकायद्वारा अपनाइएका व्यवस्थाहरू वा पक्षहरूको सम्मेलनको निर्णयद्वारा व्यवस्था आवश्यक पर्ने परिस्थितिहरू अन्त्य भएकोमा समाप्त गरिनेछ ।

५. परामर्श प्रक्रियाहरू सहित आपत्कालीन व्यवस्थाहरू स्थापना गर्ने प्रक्रियाहरू र मार्गदर्शनहरू, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायले आवश्यकता अनुसार पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा यथाशीघ्र विचार र ग्रहण गर्नको लागि विस्तृत रुपमा तयार पार्नेछ। यस्ता प्रक्रियाहरू समावेशी र पारदर्शी हुनेछन्।

धारा २५
कार्यान्वयन

१. पक्षहरूले राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूमा हुने आफ्नो क्षेत्राधिकार वा नियन्त्रण अन्तर्गतका गतिविधिहरू यस भाग

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

अन्तर्गत अपनाइएका निर्णयहरू अनुरूप सञ्चालन हुने कुरा सुनिश्चित गर्नेछन्।

२. यस सम्झौतामा भएको कुनै पनि कुराले कुनै पनि पक्षलाई अन्तर्राष्ट्रिय कानून बमोजिम र सम्झौताको उद्देश्यहरूको समर्थनमा यस भाग अन्तर्गत अपनाइएका बाहेक आफ्ना नागरिकहरू र जहाजहरू वा आफ्नो क्षेत्राधिकार वा नियन्त्रण अन्तर्गतका गतिविधिहरूको सम्बन्धमा थप कडा व्यवस्थाहरू अपनाउनबाट रोकिने छैन।

३. यस भाग अन्तर्गत अपनाइएका व्यवस्थाहरूको कार्यान्वयनले साना टापु विकासशील राष्ट्रहरू वा अतिकम विकसित देशहरू भएका पक्षहरूमाथि प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा असमान भार लाद्नु हुँदैन।

४. पक्षहरूले उपयुक्त भएसम्म, यस भाग अन्तर्गत पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा गरिएका निर्णयहरू र सिफारिसहरूको कार्यान्वयनलाई समर्थन गर्न सम्बन्धित कानूनी कार्यढाँचाहरू र सम्बन्धित विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय र क्षेत्रगत निकायहरूभित्र व्यवस्थाहरू अवलम्बन, प्रवर्द्धन गर्नेछन्।

५. पक्षहरूले यस सम्झौताको पक्ष बन्न योग्य राष्ट्रहरूलाई, विशेषगरी जहाजहरू वा नागरिकहरू सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्र सहित स्थापित क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन व्यवस्थाको विषय भएको क्षेत्रमा आफ्ना गतिविधिहरू सञ्चालन गर्न, यस भाग अन्तर्गत स्थापित सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्रहरू सहित क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन व्यवस्थाहरूमा पक्षहरूको सम्मेलनको निर्णय र सिफारिसहरूलाई समर्थन गर्ने व्यवस्थाहरू अपनाउन प्रोत्साहित गर्नेछन्।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

६. सम्बन्धित कानूनी व्यवस्था वा कार्यढाँचाको पक्ष वा सहभागी नभएकोकुनै पक्ष वा सम्बन्धित विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय वा क्षेत्रगत निकायको सदस्य नभएको, र त्यस्ता व्यवस्था र कार्यढाँचा अन्तर्गत र त्यस्ता निकायहरूद्वारा स्थापित व्यवस्थाहरू लागू गर्न अन्यथा सहमत नभएकोमा मात्र त्यस्तो पक्ष महासन्धि र यस सम्झौता अनुसार राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक जैविक विविधताको संरक्षण र दिगो प्रयोगमा सहयोग गर्ने दायित्वबाट मुक्त हुने छैन।

धारा २६

अनुगमन तथा पुनरावलोकन

१. पक्षहरूले व्यक्तिगत वा सामूहिक रूपमा, यस भाग अन्तर्गत स्थापित सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्रहरू र सम्बन्धित व्यवस्था सहित क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन उपकरणहरूको कार्यान्वयनको बारेमा पक्षहरूको सम्मेलनलाई जानकारी गर्नु पर्नेछ। त्यस्ता जानकारीहरू, साथै तल प्रकरण २ र ३ मा उल्लेख गरिएका जानकारी र समीक्षा क्रमशः सचिवालयद्वारा सार्वजनिक रूपमा उपलब्ध गराउनेछ।

२. यस भाग अन्तर्गत स्थापित सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्रहरू सहित क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन व्यवस्थाहरूको उद्देश्यहरू प्राप्त गर्न उनीहरूले अवलम्बन गरेका व्यवस्थाहरूको कार्यान्वयनको बारेमा पक्षहरूको सम्मेलनलाई जानकारी प्रदान गर्न सम्बन्धित कानूनी उपकरणहरू र कार्यढाँचाहरू र सान्दर्भिक विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय र क्षेत्रगत निकायहरूलाई आमन्त्रित गरिनेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

३. यस भाग अन्तर्गत स्थापित सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्रहरू सहित क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन औजारहरू, सम्बन्धित व्यवस्थाहरू सहित, माथि प्रकरण १ र २ मा उल्लेख गरिएका प्रतिवेदनहरू र जानकारीलाई ध्यानमा राख्दै, वैज्ञानिक र प्राविधिक निकाय, सम्बन्धित व्यवस्थाहरू सहित, माथि प्रकरण १ र २ मा उल्लेख गरिएका प्रतिवेदनहरू र जानकारीलाई ध्यानमा राख्दै, वैज्ञानिक र प्राविधिक निकायद्वारा अनुगमन र आवधिक रूपमा समीक्षा गरिनेछ।

४. माथि प्रकरण ३ मा उल्लेख गरिएको समीक्षामा, यस भाग अन्तर्गत स्थापित वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायले सम्बन्धित व्यवस्थाहरू र तिनीहरूको उद्देश्यहरू प्राप्त गर्न भएको प्रगति सहित सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्रहरू सहित क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन उपकरणहरूको प्रभावकारिताको मूल्याङ्कन गर्नेछ र पक्षहरूको सम्मेलनलाई सल्लाह र सिफारिसहरु प्रदान गर्नेछ।

५. समीक्षापछि, पक्षहरूको सम्मेलनले आवश्यकता अनुसार, सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्रहरू सहित क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन उपकरणहरूको संशोधन, विस्तार वा खारेजी र सावधानी अपनाउने दृष्टिकोण र पारिस्थितिक प्रणालीको दृष्टिकोणलाई ध्यानमा राख्दै उपलब्ध उत्तम विज्ञान तथा वैज्ञानिक जानकारी र उपलब्ध भएसम्म आदिबासी जनजातिहरू र स्थानीय समुदायहरूको सान्दर्भिक परम्परागत ज्ञानको आधारमा पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा अपनाइएका कुनै पनि सम्बन्धित व्यवस्थाहरू निर्णय वा सिफारिसहरू गर्नेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

भाग ४
पर्यावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन

धारा २७
उद्देश्यहरू

यस भागका उद्देश्यहरू यस प्रकार छन्:-

(क) पक्षहरूद्वारा मूल्याङ्कन सञ्चालन तथा रिपोर्टिङ गर्ने सम्बन्धी प्रक्रिया, सीमा र अन्य आवश्यकताहरू स्थापना गरेर राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूको लागि वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन सम्बन्धी महासन्धिका प्रावधानहरूलाई कार्यान्वयन गर्ने;

(ख) यस भागले समेटेका गतिविधिहरू सामुद्रिक वातावरणको सुरक्षा र संरक्षण गर्ने उद्देश्यले महत्वपूर्ण प्रतिकूल प्रभावहरूलाई रोक्न, न्यूनीकरण गर्न र व्यवस्थापन गर्न मूल्याङ्कन र सञ्चालन गरिएको सुनिश्चित गर्ने;

(ग) राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार भित्रका क्षेत्रहरूमा एकीकृत प्रभावहरू र प्रभावहरूको विचारलाई समर्थन गर्ने;

(घ) रणनीतिक वातावरणीय मूल्याङ्कनको व्यवस्था गर्ने;

(ङ) राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूमा गतिविधिहरूको लागि एक सुसंगत वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन कार्यढाँचा प्राप्त गर्ने;

(च) यस सम्झौताको उद्देश्यहरूको समर्थनमा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनहरू तयार, सञ्चालन तथा मूल्याङ्कन गर्न पक्षहरूले विशेष गरी विकासशील राष्ट्रहरू पक्षहरू, विशेष गरी कम विकसित राष्ट्रहरू, भूपरिवेष्ठित विकासशील राष्ट्रहरू, भौगोलिक रूपमा विपन्न राष्ट्रहरू, साना टापु विकासशील राष्ट्रहरू, तटीय

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

अफ्रिकी राष्ट्रहरू, द्विपसमूह राष्ट्रहरू र विकासशील मध्यम-आय भएका राष्ट्रहरूको क्षमता निर्माण र सुदृढीकरण गर्ने।

धारा २८

वातावरण प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने दायित्व

१. पक्षहरूले राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूमा हुने आफ्नो क्षेत्राधिकार वा नियन्त्रण अन्तर्गतका योजनाबद्ध गतिविधिहरूको सामुद्रिक वातावरणमा पर्ने सम्भावित प्रभावहरूको मूल्याङ्कन यस भागमा उल्लेख गरिए अनुसार प्रमाणित गर्नु पूर्व सुनिश्चित गर्नेछन्।

२. राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार भित्रका सामुद्रिक क्षेत्रहरूमा सञ्चालन गरिने योजनाबद्ध गतिविधिमाथि क्षेत्राधिकार वा नियन्त्रण भएको पक्षले राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूमा उक्त गतिविधिले ठूलो प्रदुषण वा सामुद्रिक वातावरणमा महत्वपूर्ण र हानिकारक परिवर्तन ल्याउन सक्छ भनी निर्धारण गर्दा, त्यो पक्षले यस भाग अनुसार त्यस्तो गतिविधिको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गरिएको वा पक्षको राष्ट्रिय प्रक्रिया अन्तर्गत वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गरिएको सुनिश्चित गर्नेछ। आफ्नो राष्ट्रिय प्रक्रिया अन्तर्गत यस्तो मूल्याङ्कन गर्ने पक्षलेः

(क) राष्ट्रिय प्रक्रियाको क्रममा समयमै, क्लियरिङ्ग-हाउस संयन्त्रमार्फत सान्दर्भिक जानकारी उपलब्ध गराउने;

(ख) गतिविधिहरूलाई राष्ट्रिय प्रक्रियाको आवश्यकताहरूसँग सामञ्जस्य हुने तरिकाले अनुगमन गरिएको सुनिश्चित गर्ने;

(ग) यस सम्झौतामा उल्लेख गरिए अनुसार वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदनहरू र अन्य सान्दर्भिक अनुगमन

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

प्रतिवेदनहरू क्लियरिङ्ग-हाउस संयन्त्रमार्फत उपलब्ध गराइएको सुनिश्चित गर्ने;

३. माथि प्रकरण २ (क) मा उल्लेख गरिएको जानकारी प्राप्त गरेपछि, वैज्ञानिक र प्राविधिक निकायले योजनाबद्ध गतिविधिमाथि क्षेत्राधिकार वा नियन्त्रण भएको पक्षलाई टिप्पणीहरू प्रदान गर्न सक्नेछ।

धारा २९

यस सम्झौता र वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन सान्दर्भिक कानूनी व्यवस्था तथा कार्यढाँचा र सान्दर्भिक विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय र क्षेत्रीय निकाय अन्तर्गत मूल्याङ्कन प्रक्रियाहरू बीचको सम्बन्ध

१. सान्दर्भिक कानूनी व्यवस्थाहरू र कार्यढाँचाहरू र सान्दर्भिक विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय र क्षेत्रगत निकायहरूका सदस्यमा पक्षहरूले वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनको प्रयोग र धारा ३८ अन्तर्गत विकसित मापदण्ड र/वा मार्गदर्शनहरू अपनाउने र कार्यान्वयनलाई प्रवर्द्धन गर्नेछन्।

२. पक्षहरूको सम्मेलनले यस भाग अन्तर्गत वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायलाई राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूमा गतिविधिहरू नियमन गर्ने वा सामुद्रिक वातावरणको संरक्षण गर्ने सान्दर्भिक कानूनी व्यवस्थाहरू र कार्यढाँचाहरू र सान्दर्भिक विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय र क्षेत्रगत निकायहरूसँग सहकार्य गर्न संयन्त्रहरू विकास गर्नेछ।

३. धारा ३८ अन्तर्गत यस सम्झौताका पक्षहरूद्वारा राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूमा गतिविधिहरूको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन सञ्चालनको लागि मापदण्ड वा दिशानिर्देशहरू

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

विकास वा अद्यावधिक गर्दा वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायले उपयुक्त भएमा, सान्दर्भिक कानूनी व्यवस्थाहरू तथा कार्यढाँचाहरू र सान्दर्भिक विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय र क्षेत्रगत निकायहरूसँग सहकार्य गर्नेछन्।

४. राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूमा योजनावद्ध गतिविधिको स्क्रिनिङ वा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्न आवश्यक पर्दैन, तर योजनावद्ध गतिविधिमाथि क्षेत्राधिकार वा नियन्त्रण भएको पक्षले निर्धारण गर्छः

(क) योजनावद्ध गतिविधि वा गतिविधिको श्रेणीको सम्भावित प्रभावहरू अन्य सान्दर्भिक कानूनी व्यवस्थाहरू वा कार्यढाँचाहरूको आवश्यकताहरू बमोजिम वा सम्बन्धित विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय वा क्षेत्रगत निकायहरूद्वारा मूल्याङ्कन गरिएको छ वा छैन;

(ख) त्योः

(१) योजनावद्ध गतिविधिको लागि पहिले नै गरिएको मूल्याङ्कन यस भाग अन्तर्गत आवश्यक पर्ने अनुरुप छ र मूल्याङ्कनको नतिजालाई ध्यानमा राखिएको छ; वा

(२) मूल्याङ्कनबाट उत्पन्न हुने सान्दर्भिक कानूनी व्यवस्था वा कार्यढाँचा वा सान्दर्भिक विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय वा क्षेत्रगत निकायहरूको नियमन वा मापदण्डहरू यस भाग अन्तर्गत वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनको लागि सीमाभन्दा कम सम्भावित प्रभावहरूलाई रोक्न,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

न्यूनीकरण गर्न वा व्यवस्थापन गर्न डिजाइन गरिएको थियो, र तिनीहरूको पालना गरिएको छ

५. राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूमा योजनावद्ध गतिविधिको लागि वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन सम्बन्धित कानूनी व्यवस्था वा कार्यढाँचा वा सम्बन्धित विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय वा क्षेत्रगत निकाय अन्तर्गत सञ्चालन गरिएको बेला, सम्बन्धित पक्षले वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन क्लियरिङ्ग-हाउस संयन्त्रमार्फत प्रकाशित भएको सुनिश्चित गर्नेछ।

६. माथि प्रकरण ४ (ख) (१) मा उल्लिखित मापदण्डहरू पूरा गर्ने योजनावद्ध गतिविधिहरू सान्दर्भिक कानूनी व्यवस्था वा कार्यढाँचा अन्तर्गत अनुगमन र समीक्षाको विषय नभएसम्म वा सान्दर्भिक विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय वा क्षेत्रगत निकाय, पक्षहरूले गतिविधिहरूको अनुगमन र समीक्षा गर्नेछन् र क्लियरिङ्ग-हाउस संयन्त्रमार्फत अनुगमन र समीक्षा प्रतिवेदनहरू प्रकाशित भएको सुनिश्चित गर्नेछन्।

धारा ३०

वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन सञ्चालन गर्ने सीमा र कारकहरू

१. जब कुनै योजनावद्ध गतिविधिले सामुद्रिक वातावरणमा सानो वा क्षणिकभन्दा बढी प्रभाव पार्न सक्ने वा गतिविधिको प्रभाव अज्ञात वा थोरै बुझिएको विषयमा गतिविधिको क्षेत्राधिकार वा नियन्त्रण भएको पक्षले तलको प्रकरण २ मा उल्लेख गरिएका कारकहरू प्रयोग गरेर धारा ३१ अन्तर्गत गतिविधिको जाँच गर्नु पर्नेछ, रः

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(क) योजनावद्ध गतिविधिले सामुद्रिक वातावरणमा उल्लेखनीय प्रदुषण वा महत्वपूर्ण र हानिकारक परिवर्तनहरू निम्त्याउन सक्छ भन्ने विश्वास गर्ने उचित आधार छ किन छैन भनेर मूल्याङ्कन गर्न पक्षलाई पर्याप्त रूपमा स्क्रिनिङ गर्नुपर्नेछ र यसमा यसमा समावेश गर्नु पर्नेछः

(१) योजनावद्ध गतिविधिको उद्देश्य, स्थान, अवधि र तीव्रता सहित विवरण; र

(२) सञ्चित प्रभावहरूको विचार सहित सम्भावित प्रभावहरूको प्रारम्भिक विश्लेषण तथा उपयुक्त भएमा, योजनावद्ध गतिविधिको विकल्पहरू समावेश गरिनेछ;

(ख) छानविनको आधारमा यस्ता गतिविधिले सामुद्रिक वातावरणमा उल्लेखनीय प्रदूषण वा महत्वपूर्ण र हानिकारक परिवर्तनहरू निम्त्याउन सक्छ भन्ने निर्धारण गरिएको भन्ने पक्षसँग विश्वास गर्ने उचित आधार भएकोमा यस भागको प्रावधनाहरू अनुसार वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्नु पर्नेछ।

२. आफ्नो क्षेत्राधिकार वा नियन्त्रणअन्तर्गत योजनावद्ध गतिविधिहरूले माथिको प्रकरण १ मा तोकिएको सीमा पूरा गर्छन् कि गर्दैनन् भनेर निर्धारण गर्दा, पक्षहरूले निम्न गैर-विस्तृत कारकहरूलाई विचार गर्नु पर्नेछः

(क) गतिविधिको लागि प्रयोग गरिएको प्रकार र प्रविधि र यो सञ्चालन गर्ने तरिका;

(ख) गतिविधिको अवधि;

(ग) गतिविधिको स्थान;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(घ) स्थानको विशेषताहरू र पारिस्थितिक प्रणाली (विशेष पारिस्थितिक वा जैविक महत्व वा जोखिमका क्षेत्रहरू सहित)

(ङ) गतिविधिको सम्भावित प्रभावहरू, सम्भावित सञ्चित प्रभावहरू र राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार भित्रका क्षेत्रहरूमा सम्भावित प्रभावहरू सहित;

(च) गतिविधिको प्रभाव कति हदसम्म अज्ञात छ वा थोरै बुझिएको छ;

(छ) अन्य सान्दर्भिक पारिस्थितिक वा जैविक मादण्डहरू।

धारा ३१

वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनका लागि प्रक्रिया

१. पक्षहरूले यस भाग बमोजिम वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने प्रक्रियामा निम्न चरणहरू समावेश भएको सुनिश्चित गर्नु पर्दछ:-

(क) छानबिन (स्क्रिनिङ्ग) पक्षहरूले धारा ३० बमोजिम आफ्नो क्षेत्राधिकार वा नियन्त्रण अन्तर्गत योजनावद्ध गतिविधिको सम्बन्धमा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन आवश्यक छ कि छैन भनेर छानविन गरी समयमै निर्धारण गर्नेछन् र यसको निर्धारण सार्वजनिक रूपमा उपलब्ध गराउनेछन्:-

(१) यदि कुनै पक्षले आफ्नो क्षेत्राधिकार वा नियन्त्रण अन्तर्गत योजनावद्ध गतिविधिको लागि वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन आवश्यक छैन भनी निर्धारण गर्छ भने, उसले धारा ३० को प्रकरण १(क) अन्तर्गतको सान्दर्भिक जानकारी यस

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

सम्झौता अन्तर्गत क्लयरिङ्ग-हाउस संयन्त्रमार्फत सार्वजनिक रूपमा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ;

(२) कुनै पक्षले उपलब्ध सर्वोत्तम विज्ञान र वैज्ञानिक जानकारी र उपलब्ध भएसम्म आदिबासी जनजाति र स्थानीय समुदायहरूको सान्दर्भिक परम्परागत ज्ञानको आधारमा माथिको खण्ड (क) को उपखण्ड (१) अनुसार निर्धारण गरिएको योजनावद्ध गतिविधिको सम्भावित प्रभावहरूको बारेमा आफ्नो विचारहरू प्रकाशन भएको ४० दिनभित्र निर्धारण गर्ने पक्ष र वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायमा दर्ता गर्न सक्छ;

(३) यदी आफ्नो विचार दर्ता गर्ने पक्षले निर्णय गरिएको योजनाबद्ध गतिविधिको सम्भावित प्रभावहरूमा चिन्ता व्यक्त गरेको छ भने, त्यो निर्णय गर्ने पक्षले त्यस्ता चिन्ताहरूलाई विचार गर्नेछ र आफ्नो निर्णयको समीक्षा गर्न सक्नेछ;

(४) माथिको खण्ड (क) को उपखण्ड (२) अन्तर्गत कुनै पक्षले दर्ता गरेका सरोकारहरूको विचार गरेपछि, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायले उपलब्ध विज्ञान तथा वैज्ञानिक जानकारी र उपलब्ध भएसम्म, आदिबासी जनजाति र स्थानीय समुदायको सान्दर्भिक परम्परागत ज्ञानको आधारमा योजनावद्ध गतिविधिको सम्भावित प्रभावहरूको विचार गर्नु पर्नेछ र मूल्याङ्कन गर्न सक्नेछ र उपयुक्त भएमा, दर्ता गरिएका सरोकारहरूको जवाफ दिने अवसर दिएपछि र

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

त्यस्तो प्रतिक्रियालाई ध्यानमा राखेर निर्णय गर्ने पक्षलाई सिफारिस गर्न सक्नेछ;

(५) माथिको खण्ड (क) को उपखण्ड (१) अन्तर्गत निर्णय गर्ने पक्षले वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायको कुनै पनि सिफारिसलाई विचार गर्नु पर्नेछ;

(६) क्लियरिङ-हाउस संयन्त्रमार्फत समेत वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायको धारणा र सिफारिसहरूको दर्ता सार्वजनिक रूपमा उपलब्ध गराइनेछ;

(ख) क्षेत्र निर्धारण पक्षहरूले मुख्य वातावरणीय र कुनै पनि सम्बद्ध प्रभावहरू, जस्तै आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक र मानव स्वास्थ्य प्रभावहरू जसमा राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार भित्रका क्षेत्रहरूमा सम्भावित सञ्चित प्रभावहरू र प्रभावहरू, साथै यस भाग अन्तर्गत सञ्चालन गरिने वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनमा समावेश गरिने योजनाबद्ध गतिविधिको विकल्पहरू कुनै छन् भने पहिचान गरिएको सुनिश्चित गर्नु पर्नेछ। उत्तम उपलब्ध विज्ञान र वैज्ञानिक जानकारी र, उपलब्ध भएसम्म, आदिबासी जनजाति र स्थानीय समुदायहरूको सान्दर्भिक परम्परागत ज्ञान प्रयोग गरेर दायरा परिभाषित गरिनेछ;

(ग) प्रभाव सर्वेक्षण र मूल्याङ्कन पक्षहरूले राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार भित्रका क्षेत्रहरूमा सञ्चित प्रभाव र प्रभावहरू सहित योजनाबद्ध गतिविधिहरूको प्रभावहरूको सर्वेक्षण तथा मूल्याङ्कन उपलब्ध उत्तम विज्ञान र वैज्ञानिक जानकारी र उपलब्ध भएसम्म आदिबासी जनजातिहरू तथा स्थानीय

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

समुदायहरूको सान्दर्भिक परम्परागत ज्ञान प्रयोग गरिएको सुनिश्चित गर्नु पर्नेछ;

(घ) सम्भावित प्रतिकूल प्रभावहरूको रोकथाम, न्यूनीकरण र व्यवस्थापन पक्षहरूले सुनिश्चित गर्नु पर्नेछ कि:

(१) उनीहरूको क्षेत्राधिकार वा नियन्त्रण अन्तर्गत योजनावद्ध गतिविधिहरूको सम्भावित प्रतिकूल प्रभावहरूलाई रोक्न, न्यूनीकरण गर्न र व्यवस्थापन गर्न तथा महत्वपूर्ण प्रभावहरूबाट टाढा रहनका लागि व्यवस्थाहरू पहिचान र विश्लेषण गरिनेछन्। त्यस्ता व्यवस्थाहरूमा उनीहरूको क्षेत्राधिकार वा नियन्त्रण अन्तर्गत योजनावद्ध गतिविधिको विकल्पहरूको विचार समावेश गर्न सकिनेछ;

(२) उपयुक्त भएमा, यी व्यवस्थाहरूलाई वातावरणीय व्यवस्थापन योजनामा समावेश गरिन्छ;

(ङ) पक्षहरूले धारा ३२ बमोजिम सार्वजनिक सूचना र परामर्श सुनिश्चित गर्नु पर्नेछ;

(च) पक्षहरूले धारा ३३ बमोजिम वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदनको तयारी र प्रकाशन सुनिश्चित गर्नु पर्नेछ।

२. पक्षहरूले विशेष गरी साना टापु विकासशील राष्ट्रहरूको क्षेत्राधिकार वा नियन्त्रण अन्तर्गत योजनावद्ध गतिविधिहरूको लागि संयुक्त वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्न सक्छन्।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

३. वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायअन्तर्गत विज्ञहरूको सूची तयार गरिनेछ। क्षमता सीमितता भएका पक्षहरूले आफ्नो क्षेत्राधिकार वा नियन्त्रणअन्तर्गत योजनावद्ध गतिविधिको लागि स्क्रिनिङ र वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन सञ्चालन गर्न र मूल्याङ्कन गर्न ती विज्ञहरूबाट सल्लाह र सहयोगको लागि अनुरोध गर्न सक्छन्। विज्ञहरूलाई उही गतिविधिको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रक्रियाको अर्को भागको लागि नियुक्त गर्न सकिँदैन। सल्लाह र सहयोगको लागि अनुरोध गर्ने पक्षले त्यस्ता वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनहरू समीक्षा र निर्णय लिने कार्यको लागि पेश गरिएको सुनिश्चित गर्नु पर्नेछ।

धारा ३२

सार्वजनिक सूचना र परामर्श

१. पक्षहरूले क्लियरिङ-हाउस संयन्त्रमार्फत तथा सचिवालयमार्फत समेत योजनावद्ध गतिविधिको समयमै सार्वजनिक सूचना प्रकाशन सुनिश्चित गरी सबै राष्ट्रहरू विशेषगरी छेउछाउका तटीय राष्ट्रहरू र गतिविधिसँग जोडिएका अन्य कुनै पनि राष्ट्रहरू जब तिनीहरू सम्भावित रूपमा सबैभन्दा बढी प्रभावित राष्ट्रहरू र वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रक्रियामा सरोकारवालाको सहभागिताको लागि सम्भव भएसम्म योजनावद्ध र प्रभावकारी समयवद्ध अवसरहरू समावेश गर्नु पर्नेछ। गतिविधिहरूलाई प्रमाणित गर्ने कि नगर्ने निर्णय हुनु पूर्व टिप्पणीहरू पेश गर्ने मार्फत समेत सहभागिताको लागि सूचना र अवसरहरू उपयुक्त भएसम्म वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रक्रिया धारा ३१ खण्ड १ उपखण्ड (ख) अन्तर्गत वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनको दायरा पहिचान गर्दा र धारा

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

३३ अन्तर्गत मस्यौदा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्नेछ।

२. सम्भावित रूपमा सबैभन्दा बढी प्रभावित राष्ट्रहरू योजनावद्ध गतिविधिको प्रकृति र सामुद्रिक वातावरणमा सम्भावित प्रभावहरूलाई ध्यानमा राखेर निर्धारण गरिनेछ र समावेश हुनेछन्:

(क) प्राकृतिक स्रोतहरू अन्वेषण, शोषण, संरक्षण वा व्यवस्थापन गर्ने उद्देश्यले सार्वभौम अधिकारको प्रयोग गर्ने तटीय राष्ट्रहरू गतिविधिबाट प्रभावित भएको मानिन सक्छ;

(ख) आर्थिक गतिविधिहरू सहित मानवीय गतिविधिहरू कार्यान्वयन गर्ने राष्ट्रहरूले योजनावद्ध गतिविधिको क्षेत्रमा जुन प्रभावित भएको उचित रूपमा विश्वास गर्न सकिन्छ;

३. यस प्रक्रियाका सरोकारवालाहरूमा आदिबासी जनजाति र सान्दर्भिक परम्परागत ज्ञान भएका स्थानीय समुदायहरू, सान्दर्भिक विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय र क्षेत्रगत निकायहरू, नागरिक समाज, वैज्ञानिक समुदाय र जनता समावेश हुनेछन्।

४. धारा ४८ को खण्ड (३) बमोजिम सार्वजनिक सूचना र परामर्श समावेशी तथा पारदर्शी हुनुपर्छ, समयमै सञ्चालन गरिनु पर्छ र साना टापु विकासशील राष्ट्रहरूलाई संलग्न गराउँदा लक्षित र सक्रिय हुनुपर्छ।

५. छेउछाउका तटीय राष्ट्रहरू र योजनावद्ध गतिविधिसँग सम्बन्धित अन्य कुनैपनि राष्ट्रहरू सहित जब तिनीहरू सम्भावित रूपमा सबैभन्दा बढी प्रभावित राष्ट्रहरू पर्छन् परामर्श प्रक्रियाको क्रममा प्राप्त भएका ठोस टिप्पणीहरू

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

पक्षहरूले विचार गर्ने र प्रतिक्रिया दिने वा सम्बोधन गर्नु पर्नेछ। उपयुक्त भएसम्म पक्षहरूले राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार भित्रका क्षेत्रहरूमा सम्भावित प्रभावहरू सम्बन्धी टिप्पणीहरूलाई विशेष ध्यान दिनु पर्ने, लिखित प्रतिक्रियाहरू प्रदान गर्नु पर्ने, विशेषगरी त्यस्ता टिप्पणीहरूलाई सम्बोधन गर्दै ती सम्भावित प्रभावहरूलाई संवोधन गर्न बनाइएका कुनै पनि अतिरिक्त व्यवस्थाहरूसँग सम्बन्धित रहेको छ। पक्षहरूले प्राप्त टिप्पणीहरू वा तिनीहरूलाई सम्बोधन गरिएको तरिकाको विवरण सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ।

६. जहाँ कुनै योजनावद्ध गतिविधिले राष्ट्रहरूको विशेष आर्थिक क्षेत्रहरूले पूर्ण रूपमा घेरिएका उच्च समुद्रका क्षेत्रहरूलाई असर गर्छ, पक्षहरूलेः

(क) त्यस्ता वरपरका राष्ट्रहरूसँग पूर्व सूचना सहित लक्षित र सक्रिय परामर्शहरू सञ्चालन गर्ने;

(ख) योजनावद्ध गतिविधिमा वरपरका राष्ट्रहरूको धारणा र टिप्पणीहरूलाई विचार गर्ने र त्यस्ता विचार र टिप्पणीहरूलाई विशेष रूपमा सम्बोधन गर्दै लिखित प्रतिक्रियाहरू प्रदान गर्ने र योजनावद्ध गतिविधिलाई त्यसै अनुसार परिमार्जन गर्ने।

७. पक्षहरूले यस सम्झौताअन्तर्गत वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रक्रियासँग सम्बन्धित जानकारीमा पहुँच सुनिश्चित गर्नु पर्नेछ। तथापि, पक्षहरूलाई गोप्य वा स्वामित्वसम्बन्धी जानकारी खुलासा गर्न आवश्यक पर्ने छैन। गोप्य वा स्वामित्वसम्बन्धी जानकारी सम्पादन गरिएको तथ्य सार्वजनिक कागजातहरूमा संकेत गरिनेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

धारा ३३

वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन

१. पक्षहरूले यस भाग बमोजिम गरिएको कुनै पनि त्यस्तो मूल्याङ्कनको लागि वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार गर्ने कुरा सुनिश्चित गर्नु पर्नेछ।

२. वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदनमा कम्तीमा देहायका जानकारी समावेश हुनुपर्नेछः योजनावद्ध गतिविधिको विवरण, यसको स्थान सहित अनुमानित बुझाइ अभ्यासको नतिजाहरूको विवरण; प्रभावित हुन सक्ने सम्भावित सामुद्रिक वातावरणको आधारभूत मूल्याङ्कन; सम्भावित सञ्चित प्रभावहरू र राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार भित्रका क्षेत्रहरूमा कुनै पनि प्रभावहरू सहित सम्भावित प्रभावहरूको विवरण; सम्भावित रोकथाम, न्यूनीकरण र व्यवस्थापन व्यवस्थाहरूको विवरण; अनिश्चितताहरू र ज्ञानमा खाडलहरूको विवरण; सार्वजनिक परामर्श प्रक्रियाको बारेमा जानकारी; योजनावद्ध गतिविधिको उचित विकल्पहरूको विचारको विवरण; वातावरणीय व्यवस्थापन योजना सहित अनुगमन कार्यहरूको विवरण; र गैर-प्राविधिक सारांश।

३. वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायलाई प्रतिवेदनमाथि विचार र मूल्याङ्कन गर्ने अवसर प्रदान गर्न, पक्षले सार्वजनिक परामर्श प्रक्रियाको क्रममा क्लियरिङ्ग-हाउस संयन्त्र मार्फत मस्यौदा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन उपलब्ध गराउनेछ।

४. वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायले उपयुक्त भएमा र समयमै वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदनको मस्यौदामा पक्षलाई टिप्पणी गर्न सक्दछ। पक्षले वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायले गरेको कुनै पनि टिप्पणीलाई विचार गर्नु पर्नेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

५. पक्षहरूले वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनका प्रतिवेदनहरू प्रकाशित गर्नु पर्नेछ, जसमा क्लियरिङ-हाउस संयन्त्रमार्फत समावेश हुनेछ। सचिवालयले सुनिश्चित गर्नु पर्नेछ कि सबै पक्षहरूलाई क्लियरिङ-हाउस संयन्त्र मार्फत प्रतिवेदनहरू प्रकाशित हुँदाको समयमै सूचित गरिएको छ।

६. असल अभ्यासहरूको पहिचान सहित दिशानिर्देशहरू विकास गर्नु पर्ने उद्देश्यले यस सम्झौता अन्तर्गत सान्दर्भिक अभ्यास, प्रक्रिया र ज्ञानको आधारमा, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायले अन्तिम वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदनहरू विचार गर्नु पर्नेछ।

७. धारा ३० र ३१ बमोजिम वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने वा नगर्ने भन्ने निर्णय गर्न स्क्रिनिङ प्रक्रियामा प्रयोग गरिएको प्रकाशित जानकारीको छनौटलाई वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायले यस सम्झौताअन्तर्गत सान्दर्भिक अभ्यास, प्रक्रिया र ज्ञानको आधारमा असल अभ्यासहरूको पहिचान सहित दिशानिर्देशहरू विकास गर्ने उद्देश्यले विचार र समीक्षा गर्नेछ।

धारा ३४
निर्णय गर्ने

१. आफ्नो योजनाबद्ध गतिविधि क्षेत्राधिकार वा नियन्त्रणमा पर्दछ, त्यो पक्षले यो अगाडि बढ्न सक्छ कि सक्दैन भनेर निर्धारण गर्ने जिम्मेवारी लिनु पर्नेछ।

२. यस भागअन्तर्गत योजनाबद्ध गतिविधि अगाडि बढ्न सक्छ कि सक्दैन भनेर निर्धारण गर्दा, यस भाग अन्तर्गत गरिएको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनको पूर्ण विवरण लिइनेछ। न्यूनीकरण वा व्यस्थापन व्यवस्थाहरूलाई ध्यानमा राख्दै, कुनै

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

पक्षको क्षेत्राधिकार वा नियन्त्रण अन्तर्गत पक्षले सामुद्रिक वातावरणमा महत्वपूर्ण प्रतिकूल प्रभावहरूको रोकथामसँग मेल खाने तरिकाले गतिविधि सञ्चालन गर्न सकिन्छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्न सबै उचित प्रयासहरू गरेको निर्धारण गरेर मात्र योजनाबद्ध गतिविधिलाई प्रमाणित गर्ने निर्णय गरिनेछ।

३. निर्णय कागजातहरूले न्यूनीकरण व्यवस्थाहरू र अनुगमन आवश्यकताहरूसँग सम्बन्धित कुनै पनि स्वीकृतिको सर्तहरू स्पष्ट रुपमा चित्रित गर्नु पर्नेछ। क्लियरिङ-हाउसमार्फत पनि निर्णय कागजातहरू सार्वजनिक गरिनेछ।

४. कुनै पक्षको अनुरोधमा पक्षहरूको सम्मेलनले आफ्नो क्षेत्राधिकार अन्तर्गत योजनाबद्ध गतिविधि वा नियन्त्रणमा अगाडि बढ्न सक्छ कि सक्दैन भनेर निर्धारण गर्दा त्यो पक्षलाई सल्लाह र सहायता प्रदान गर्न सक्नेछ।

धारा ३५

प्रमाणित गतिविधिहरूको प्रभावको अनुगमन

पक्षहरूले, उपलब्ध सर्वोत्तम विज्ञान तथा वैज्ञानिक जानकारी र उपलब्ध भएसम्म आदिबासी जनजाति र स्थानीय समुदायहरूको सान्दर्भिक परम्परागत ज्ञानको प्रयोग गरेर, राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार भन्दा बाहिरका क्षेत्रहरूमा वा उनीहरू संलग्न हुने कुनै पनि गतिविधिहरूको प्रभावको निगरानी गर्ने छन् ताकि यी गतिविधिहरूले सामुद्रिक वातावरणमा प्रदूषित वा प्रतिकूल प्रभाव पार्ने सम्भावना छ कि छैन भनेर निर्धारण गर्न सकियोस्। विशेष गरी, प्रत्येक पक्षले गतिविधिको स्वीकृतिमा तोकिएका सर्तहरू अनुसार आफ्नो अधिकार क्षेत्राधिकार वा नियन्त्रण अन्तर्गतको प्रमाणित गतिविधिको वातावरणीय र कुनै

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

पनि सम्बद्ध प्रभावहरू, जस्तै आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक र मानव स्वास्थ्य प्रभावहरूको निगरानी गर्नु पर्नेछ।

धारा ३६

प्रमाणित गतिविधिहरूको प्रभावको बारेमा सम्प्रेषण

१. पक्षहरूले, व्यक्तिगत रूपमा वा सामूहिक रूपमा कार्य गर्ने भएता पनि आवधिक रूपमा प्रमाणित गतिविधिको प्रभाव र धारा ३५ अन्तर्गत आवश्यक अनुगमनको नतिजाहरूको बारेमा सम्प्रेषण गर्नु पर्नेछ।

२. क्लियरिङ-हाउसमार्फत अनुगमन प्रतिवेदनहरू सार्वजनिक गरिनेछ र वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायले अनुगमन प्रतिवेदनहरू विचार र मूल्याङ्कन गर्न सक्नेछ।

३. अनुगमन प्रतिवेदनहरू वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायले यस सम्झौता अन्तर्गत सान्दर्भिक अभ्यास, प्रक्रिया र ज्ञानको आधारमा, प्रमाणित गतिविधिहरूको प्रभावको अनुगमनमा दिशानिर्देशहरू विकास गर्ने उद्देश्यका लागि सर्वोत्तम अभ्यासहरूको पहिचान सहित विचार गर्नेछ।

धारा ३७

प्रमाणित गतिविधिहरू र तिनीहरूको प्रभावहरूको समीक्षा

१. पक्षहरूले धारा ३५ बमोजिम अनुगमन गरिएको प्रमाणित गतिविधिको प्रभावहरूको समीक्षा गरिएको सुनिश्चित गर्नु पर्नेछ।

२. गतिविधिमाथि क्षेत्राधिकार वा नियन्त्रण भएको पक्षले वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनको प्रकृति वा गम्भीरतामा अनुमान नगरिएका वा गतिविधिको स्वीकृतिमा तोकिएका कुनै पनि सर्तहरूको उल्लङ्घनबाट उत्पन्न हुने महत्वपूर्ण प्रतिकूल

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

प्रभावहरू पहिचान गरिएको छ भने पक्षले गतिविधिलाई प्रमाणित गर्ने आफ्नो निर्णयको समीक्षा गर्नेछ, क्लियरिङ-हाउस संयन्त्रमार्फत पक्षहरू सहित अन्य पक्षहरू र जनताको सम्मेलनलाई सूचित गर्नेछ, रः

(क) ती प्रभावहरूलाई रोक्न, न्यूनीकरण गर्न र/वा व्यवस्थापन गर्न वा अन्य कुनै आवश्यक कारबाही गर्न र/वा गतिविधि रोक्न उपयुक्त भएमा व्यवस्थाहरू प्रस्तावित र कार्यान्वयन गर्न आवश्यक छ; र

(ख) माथि उपखण्ड (क) अन्तर्गत लागू गरिएका कुनै पनि व्यवस्थाहरू वा गरिएका कार्यहरूको समयमै मूल्याङ्कन गर्ने।

३. धारा ३६ अन्तर्गत प्राप्त प्रतिवेदनहरूको आधारमा, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायले गतिविधिले वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनमा पूर्वानुमान नगरिएका महत्वपूर्ण प्रतिकूल प्रभावहरू पार्न सक्छ वा प्रमाणित गतिविधिको स्वीकृतिको कुनै पनि सर्तहरूको उल्लङ्घनबाट उत्पन्न हुने भएमा र उपयुक्त भएसम्म पक्षलाई सिफारिस गर्न सक्ने विचार गरेकोमा गतिविधिहरू प्रमाणित गर्ने पक्षलाई सो सूचित गर्न सक्नेछ।

४. (क) उपलब्ध सर्वोत्तम विज्ञान तथा वैज्ञानिक जानकारी र उपलब्ध भएसम्म आदिबासी जनजाति र स्थानीय समुदायहरूको सान्दर्भिक परम्परागत ज्ञानको आधारमा कुनै पक्षले गतिविधिलाई प्रमाणित गर्ने पक्ष र वैज्ञानकि तथा प्राविधिक निकायसँग माणित गतिविधिमा महत्वपूर्ण प्रतिकूल प्रभावहरू हुन सक्छन् जुन या त वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनमा प्रकृति वा गम्भीरताका सम्बन्धमा अनुमान गरिएको थिएन, वा प्रमाणित गतिविधिको स्वीकृतिको कुनै पनि

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

सर्तहरूको उल्लङ्घनबाट उत्पन्न भएको भनी आफ्नो सरोकार दर्ता गर्न सक्नेछ कि;

(ख) गतिविधिलाई प्रमाणित गर्ने पक्षले त्यस्ता सरोकारहरूलाई विचार गर्नु पर्नेछ।

(ग) कुनै पक्षद्वारा दर्ता गरिएका सरोकारहरूको विचार गरिसकेपछि वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायले उपलब्ध सर्वोत्तम विज्ञान तथा वैज्ञानिक जानकारी र उपलब्ध भएसम्म, आदिबासी जनजाति र स्थानीय समुदायहरूको सान्दर्भिक परम्परागत ज्ञानको आधारमा विषयको मूल्याङ्कन गर्नु पर्नेछ र गतिविधिलाई प्रमाणित गर्ने पक्षलाई सूचित गर्न सकिनेछ, यदि त्यस्तो गतिविधिले वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनमा पूर्वानुमान नगरिएको वा प्रमाणित गतिविधिको स्वीकृतिको कुनै पनि सर्तहरूको उल्लङ्घनबाट उत्पन्न हुने महत्वपूर्ण प्रतिकूल प्रभावहरू हुन सक्छन् भन्ने लागेमा र, त्यो पक्षलाई दर्ता गरिएका सरोकारहरूको जवाफ दिने अवसर दिएपछि र त्यस्तो प्रतिक्रियालाई ध्यानमा राख्दै उपयुक्त भएमा, गतिविधिलाई प्रमाणित गर्ने पक्षलाई सो सम्बन्धमा सिफारिस गर्न सक्नेछ;

(घ) सरोकारको दर्ता, क्लियरिङ-हाउस संयन्त्रमार्फत सहित जारी गरिएका कुनै पनि सूचनाहरू र वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायद्वारा गरिएका कुनै पनि सिफारिसहरू सार्वजनिक रूपमा उपलब्ध गराइनेछ;

(ङ) गतिविधिलाई प्रमाणित गर्ने पक्षले वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायले जारी गरेको कुनै पनि सूचनाहरू र गरेको कुनै पनि सिफारिसहरूलाई विचार गर्नु पर्नेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

५. सबै राष्ट्रहरू विशेषगरी तटीय छेउछाउका राष्ट्रहरू र गतिविधिसँग जोडिएका अन्य कुनै पनि राष्ट्रहरूलाई तिनीहरु सम्भावित रूपमा सबैभन्दा बढी प्रभावित भएकोमा राष्ट्रहरू र सरोकारवालाहरूलाई क्लियरिङ्ग-हाउस संयन्त्रमार्फत सूचित गरिनेछ र यस सम्झौता अन्तर्गत प्रमाणित गतिविधिको सम्बन्धमा अनुगमन, प्रतिवेदन र समीक्षा प्रक्रियाहरूमा परामर्श गर्न सकिन्छ।

६. क्लियरिङ्ग-हाउस संयन्त्रमार्फत पक्षहरूले समेत प्रकाशित गर्नेछन्:

(क) प्रमाणित गतिविधिको प्रभावको समीक्षा सम्बन्धी प्रतिवेदनहरू;

(ख) पक्षले निर्णय गर्नुको कारणहरूको अभिलेख समावेश गरेको समेत र कुनै पक्षले गतिविधिलाई अधिकार दिने आफ्नो निर्णय परिवर्तन गरेको सम्बन्धी निर्णय कागजातहरु।

धारा ३८

वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनसँग सम्बन्धित वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायद्वारा विकास गरिने मापदण्ड र/वा निर्देशिका

१. वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायले पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा विचार र अपनाउनको लागि देहायका विषयमा मापदण्ड वा निर्देशिकाहरू विकास गर्नु पर्नेछः

(क) धारा ३० अन्तर्गत उक्त धाराको प्रकरण २ मा उल्लेख गरिएका गैर-पूर्ण कारकहरूको आधार समावेश गरी स्क्रिनिङ वा वातावरणीय प्रभाव

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

मूल्याङ्कनको सञ्चालनको लागि सीमा योजनावद्ध गतिविधिहरूको लागि पूरा भएको छ वा नाघेको छ भन्ने निर्धारण गर्ने;

(ख) राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूमा एकत्रित प्रभावहरूको मूल्याङ्कन र वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रक्रियामा ती प्रभावहरूलाई कसरी ध्यान दिने,

(ग) राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार भित्रका क्षेत्रहरूमा, राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूमा योजनावद्ध गतिविधिहरूको प्रभावहरूको मूल्याङ्कन र वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रक्रियामा ती प्रभावहरूलाई कसरी ध्यान दिने;

(घ) गोप्य वा स्वामित्व जानकारी के हो भन्ने निर्धारण सहित धारा ३२ अन्तर्गत सार्वजनिक सूचना र परामर्श प्रक्रिया;

(ङ) धारा ३३ बमोजिम असल अभ्यासहरू सहित स्क्रिनिङ्ग प्रक्रियामा प्रयोग गरिएको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन र प्रकाशित जानकारीको आवश्यक सामग्री;

(च) असल अभ्यासहरूको पहिचान सहित धारा ३५ र ३६ मा उल्लेख गरिए बमोजिम आधिकारिक गतिविधिहरूको प्रभावको अनुगमन र प्रतिवेदन;

(छ) रणनीतिक वातावरणीय मूल्याङ्कनको सञ्चालन।

२. वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायले पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा विचार र अवलम्बनको लागि मापदण्ड र निर्देशिकाहरू पनि विकास गर्न सकिनेछ, जसमा निम्न समावेश रहनेछनः-

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(क) वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन आवश्यक पर्ने वा नपर्ने गतिविधिहरूको सूचक गैर-पूर्ण सूची, साथै ती गतिविधिहरूसँग सम्बन्धित कुनैपनि मापदण्ड, जसलाई आवधिक रूपमा अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ;

(ख) यस सम्झौताका पक्षहरूद्वारा संरक्षण वा विशेष ध्यान आवश्यक पर्ने क्षेत्रहरूको रूपमा पहिचान गरिएका वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनहरूको सञ्चालन ।

३. धारा ७४ बमोजिम कुनै पनि मापदण्ड यस सम्झौताको अनुसूचीमा उल्लेख गर्नु पर्नेछ।

धारा ३९
रणनीतिक वातावरणीय मूल्याङ्कन

१. पक्षहरूले, व्यक्तिगत वा अन्य पक्षहरूसँगको सहकार्यमा राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूमा सञ्चालन गरिने आफ्नो क्षेत्राधिकार वा नियन्त्रण अन्तर्गतका गतिविधिहरूसँग सम्बन्धित योजना र कार्यक्रमहरूको लागि त्यस्ता योजना वा कार्यक्रमहरूका साथै विकल्पहरूको सामुद्रिक वातावरणमा सम्भावित प्रभावहरूको मूल्याङ्कन गर्न रणनीतिक वातावरणीय मूल्याङ्कन गर्न सकिने गरी विचार गर्नेछन्।

२. पक्षहरूको सम्मेलनले क्षेत्र वा क्षेत्रको बारेमा उपलब्ध उत्तम जानकारी सङ्कलन र संश्लेषण गर्न, वर्तमान र भविष्यका सम्भावित प्रभावहरूको मूल्याङ्कन गर्न र तथ्याङ्क अन्तर र अनुसन्धानका प्राथमिकताहरू पहिचान गर्न क्षेत्र वा क्षेत्रको रणनीतिक वातावरणीय मूल्याङ्कन गर्न सक्नेछ।

३. यस भाग बमोजिम वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्दा, पक्षहरूले माथिका प्रकरण १ र २ अन्तर्गत गरिएका

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

सान्दर्भिक रणनीतिक वातावरणीय मूल्याङ्कनका नतिजाहरू, उपलब्ध भएसम्म विचार गर्नेछन्।

४. पक्षहरूको सम्मेलनले यस धारामा वर्णन गरिएको रणनीतिक वातावरणीय मूल्याङ्कनको प्रत्येक वर्गको सञ्चालनमा मार्गदर्शन विकास गर्नेछ।

भाग ५
क्षमता निर्माण र सामुद्रिक प्रविधिको स्थानान्तरण

धारा ४०
उद्देश्यहरू

यस भागका उद्देश्यहरू यस प्रकार छनः-

(क) यस सम्झौताका प्रावधानहरू कार्यान्वयन गर्न, यसको उद्देश्यहरू प्राप्त गर्न पक्षहरू विशेष गरी विकासशील पक्षहरूलाई सहयोग गर्ने;

(ख) यस सम्झौता अन्तर्गत गरिएका गतिविधिहरूमा समावेशी, समतामूलक प्रभावकारी सहयोग र सहभागितालाई सक्षम बनाउने;

(ग) राष्ट्रिय क्षेत्राधिकारभन्दा बाहिर क्षेत्रहरूको सामुद्रिक जैविक विविधताको संरक्षण र दिगो प्रयोगको सम्बन्धमा विशेष गरी विकासशील राष्ट्र पक्षहरूको अनुसन्धानको सन्दर्भमा सामुद्रिक वैज्ञानिक तथा प्राविधिक क्षमता विकास गर्ने, साथै विकासशील राष्ट्र पक्षहरूद्वारा सामुद्रिक प्रविधिमा पहुँच र विकासशील राष्ट्र पक्षहरूलाई सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरणमार्फत समावेश गर्ने;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(घ) राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक जैविक विविधता संरक्षण र दिगो प्रयोगको बारेमा ज्ञान वृद्धि, प्रसार तथा साझा गर्ने;

(ङ) अझ विशेष रुपमा, विकासशील राष्ट्र पक्षहरूलाई, विशेष गरी कम विकसित राष्ट्रहरू, भौगोलिक रूपमा विपन्न राष्ट्रहरू, साना टापु विकासशील राष्टरहरू, तटीय अफ्रिकी राष्ट्रहरू, द्विप समूह राष्ट्रहरू र विकासशील मध्यम-आय भएका राष्ट्रहरूलाई, क्षमता निर्माण र यस सम्झौता अन्तर्गत सामुद्रिक प्रविधिको विकास र हस्तान्तरणमार्फत सहयोग गर्ने, यससँग सम्बन्धित उद्देश्यहरू प्राप्त गर्नः

(१) धारा ९ मा प्रतिबिम्बित भए अनुसार, सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरू, लाभहरूको बाँडफाँट सहित;

(२) धारा १७ मा प्रतिबिम्बित भए अनुसार, सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्रहरू सहित क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन उपकरणहरू जस्ता उपायहरू;

(३) धारा २७ मा प्रतिबिम्बित वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन।

धारा ४१

क्षमता निर्माण र सामुद्रिक प्रविधि हस्तान्तरणमा सहयोग

१. पक्षहरुले यस सम्झौताको उद्देश्यहरू प्राप्त गर्न क्षमता निर्माण र सामुद्रिक विज्ञान तथा सामुद्रिक प्रविधिको विकास र हस्तान्तरणमार्फत पक्षहरू विशेष गरी विकासशील राष्ट्र पक्षहरूलाई सहयोग गर्न प्रत्यक्ष रूपमा वा सम्बन्धित कानूनी व्यवस्थाहरू तथा कार्यढाँचाहरू र सान्दर्भिक विश्वव्यापी,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय तथा क्षेत्रीय निकायहरू मार्फत सहकार्य गर्नेछन्।

२. यस सम्झौता अन्तर्गत क्षमता निर्माण र सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरण प्रदान गर्ने क्रममा, पक्षहरूले सबै तह र सबै रूपहरूमा सहकार्य गर्नेछन्, सबै सान्दर्भिक सरोकारवालाहरूसँग साझेदारी र संलग्नतामार्फत समेत उपयुक्त भएसम्म निजी क्षेत्र, नागरिक समाज र आदिबासी जनजाति र स्थानीय समुदायहरू परम्परागत ज्ञानका धारकहरूको रूपमा, साथै सान्दर्भिक कानूनी व्यवस्थाहरू तथा कार्यढाँचाहरू र सान्दर्भिक विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय तथा क्षेत्रीय निकायहरू बीच सहयोग र समन्वयलाई सुदृढ गरिनेछ।

३. यस भागलाई प्रभावकारी बनाउँदै, पक्षहरूले विकासशील राष्टर पक्षहरू, विशेषगरी अति कम विकसित राष्ट्रहरू, भूपरिवेष्ठित विकासशील राष्ट्रहरू, भौगोलिक रूपमा विपन्न राष्ट्रहरू, साना टापु विकासशील राष्ट्रहरू, तटीय अफ्रिकी राष्ट्रहरू, द्वीप समूह राष्ट्रहरू र विकासशील मध्यम आय भएका राष्ट्रहरूको विशेष आवश्यकताहरूलाई पूर्ण मान्यता दिइनेछ। पक्षहरूले क्षमता निर्माणको प्रावधान र सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरमा बोझिलो प्रतिवेदन आवश्यकताहरूमा सर्तपूर्ण नभएको सुनिश्चित गर्नु पर्नेछ।

धारा ४२

क्षमता निर्माण र सामुद्रिक प्रविधि हस्तान्तरणका लागि विधिहरू

१. पक्षहरूले आफ्नो क्षमताभित्र, विकासशील राष्ट्र पक्षहरूको लागि क्षमता निर्माण सुनिश्चित गर्नेछन् र यस सम्झौताको

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

प्रावधान अनुसार, साना टापु विकासशील राष्ट्रहरू र कम विकसित राष्ट्रहरूको विशेष परिस्थितिहरूलाई ध्यानमा राख्दै, विशेषगरी विकासशील राष्ट्र पक्षहरूलाई सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरण प्राप्त गर्न सहयोग गर्नेछन्।

२. पक्षहरूले आफ्नो क्षमताभित्र, यस्तो क्षमता निर्माण र सामुद्रिक प्रविधिको विकास र हस्तान्तरणलाई समर्थन गर्न र आफ्ना राष्ट्रिय नीतिहरू, प्राथमिकताहरू, योजनाहरू र कार्यक्रमहरूलाई ध्यानमा राख्दै समर्थनका अन्य स्रोतहरूमा पहुँच सहज बनाउन स्रोतहरू उपलब्ध गराउनेछन्।

३. क्षमता निर्माण र सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरण राष्ट्र-संचालित, पारदर्शी, प्रभावकारी र पुनरावृत्ति प्रक्रिया हुनुपर्छ जुन सहभागितामूलक, अन्तरसम्बन्धित र लैङ्गिक उत्तरदायी हुनेछ। यसले उपयुक्त भएसम्म र अवस्थित कार्यक्रमहरू नदोहोऱ्याउने गरी विस्तार गर्नेछ र सम्बन्धित कानूनी व्यवस्थाहरू तथा कार्यढाँचाहरू र सान्दर्भिक विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय तथा क्षेत्रीय निकायहरू अन्तर्गत क्षमता निर्माण र सामुद्रिक प्रविधि गतिविधिहरूको हस्तान्तरणबाट सिकेका पाठहरूद्वारा निर्देशित हुनेछ। सम्भव भएसम्म, यसले दक्षता र परिणामहरूलाई अधिकतम बनाउनको लागि यी गतिविधिहरूलाई ध्यानमा राख्नेछ।

४. क्षमता निर्माण र सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरण विकासशील राष्ट्र पक्षहरूको आवश्यकता र प्राथमिकताहरूमा आधारित र उनीहरू प्रति उत्तरदायी हुनेछ, साना टापु विकासशील राष्ट्रहरू र कम विकसित राष्ट्रहरूको विशेष परिस्थितिहरूलाई ध्यानमा राख्दै, व्यक्तिगत प्रत्येक मुद्दा अनुसार, उपक्षेत्रीय वा क्षेत्रीय आधारमा आवश्यकता मूल्याङ्कनमार्फत पहिचान गरिनेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

त्यस्ता आवश्यकता र प्राथमिकताहरू सामुद्रिक प्रविधि समिति र क्लियरिङ-हाउसको क्षमता-निर्माण र हस्तान्तरण संयन्त्रमार्फत स्वमूल्याङ्कन वा सहजीकरण गर्न सकिनेछ।

धारा ४३

सामुद्रिक प्रविधि हस्तान्तरणका लागि थप विधिहरू

१. यस सम्झौता अन्तर्गत गरिएका गतिविधिहरूमा समावेशी, समतामूलक र प्रभावकारी सहयोग र सहभागिताको लागि प्रविधि विकास र हस्तान्तरणलाई पूर्ण रूपमा साकार पार्ने र यसको उद्देश्यहरू पूर्ण रूपमा प्राप्त गर्ने महत्वको दीर्घकालीन दृष्टिकोणलाई पक्षहरूले उजागार गर्नेछन्।

२. यस सम्झौता अन्तर्गत गरिएको सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरण सहुलियत र विशेष सर्तहरू सहित निष्पक्ष र सबैभन्दा अनुकूल सर्तहरूमा हुनेछ, र पारस्परिक रूपमा सहमत भएका बुँदा तथा सर्तहरू साथै यस सम्झौताको उद्देश्यहरू अनुसार हुनेछ।

३. पक्षहरूले साना टापु विकासशील राष्ट्रहरू र कम विकसित देशहरूको विशेष परिस्थितिलाई ध्यानमा राख्दै, विकासशील राष्ट्र पक्षहरूलाई सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरणको लागि आर्थिक र कानूनी व्यवस्थाहरूलाई प्रवर्द्धन र प्रोत्साहन गर्नेछन्, जसमा उद्यम र संस्थाहरूलाई प्रोत्साहन प्रदान गर्ने समावेश हुन सक्छ।

४. सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरणले त्यस्ता प्रविधिहरूलाई ध्यानमा राख्नेछ र सबै वैध हितहरूलाई ध्यानमा राखेर कार्य गरिनेछ, जसमा अन्य कुराहरूका साथै सामुद्रिक प्रविधिका धारकहरू, आपूर्तिकर्ताहरू र प्राप्तकर्ताहरूको अधिकार र कर्तव्यहरू र यस सम्झौताको उद्देश्यहरू प्राप्त गर्न विकासशील

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

राष्ट्रहरूको हित र आवश्यकताहरूलाई विशेष रूपमा विचार गरिनेछ।

५. यस भाग बमोजिम हस्तान्तरण गरिएको सामुद्रिक प्रविधि उपयुक्त, सान्दर्भिक र सम्भव भएसम्म, भरपर्दो, मितव्ययी, अद्यावधिक, वातावरणीय रूपमा उपयुक्त र विकासशील राष्ट्र पक्षहरूका लागि पहुँचयोग्य रूपमा उपलब्ध हुनेछ, जसले साना टापु विकासशील राष्ट्रहरू र कम विकसित देशहरूको विशेष परिस्थितिहरूलाई ध्यानमा राखिनेछ।

धारा ४४

क्षमता निर्माणका प्रकारहरू र सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरण

१. धारा ४० मा उल्लिखित उद्देश्यहरूको समर्थनमा, क्षमता निर्माण र सामुद्रिक प्रविधि हस्तान्तरणका प्रकारहरूमा पक्षहरूको मानव, वित्तीय व्यवस्थापन, वैज्ञानिक, प्राविधिक, संगठनात्मक, संस्थागत र अन्य स्रोत क्षमताहरूको सिर्जना वा वृद्धिको लागि समर्थन समावेश हुन सक्छ, तर यसमा नै सीमित हुनेछैन, जस्तैः

(क) सान्दर्भिक डेटा, जानकारी, ज्ञान र अनुसन्धान परिणामहरूको साझेदारी र प्रयोग;

(ख) आदिवासी जनजाति र स्थानीय समुदायहरूको सान्दर्भिक परम्परागत ज्ञानको सम्बन्धमा सूचना प्रसार र जागरूकता अभिवृद्धि, यी आदिबासी जनजातिहरू र उपयुक्त भएमा, स्थानीय समुदायहरूको स्वतन्त्र, पूर्व र सूचित सहमति अनुरूप;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ग) उपकरण र यसको प्रयोग र मर्मतसम्भारको लागि कर्मचारीहरूको क्षमता सहित सान्दर्भिक पूर्वाधारको विकास र सुदृढीकरण;

(घ) संस्थागत क्षमता र राष्ट्रिय नियामक ढाँचा वा संयन्त्रहरूको विकास र सुदृढीकरण;

(ङ) आदानप्रदान, अनुसन्धान सहयोग, प्राविधिक सहयोग, शिक्षा र तालिम र सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरणमार्फत मानव तथा वित्तीय व्यवस्थापन स्रोत क्षमता र प्राविधिक विशेषज्ञताको विकास सुदृढीकरण;

(च) पुस्तिका, निर्देशिका र मापदण्डहरूको विकास र साझेदारी;

(छ) प्राविधिक, वैज्ञानिक र अनुसन्धान तथा विकास कार्यक्रमहरूको विकास;

(ज) यस सम्झौताको दायरा भित्रका गतिविधिहरूको प्रभावकारी अनुगमन, नियन्त्रण र निगरानीको लागि क्षमता र प्राविधिक उपकरणहरूको विकास र सुदृढीकरण।

२. यस धारामा पहिचान गरिएका क्षमता निर्माणका प्रकारहरू र सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरण सम्बन्धी थप विवरणहरू अनुसूची २ मा विस्तृत रूपमा वर्णन गरिएको छ।

३. सामुद्रिक प्रविधि समितिको क्षमता निर्माण र हस्तान्तरण सिफारिसहरूलाई ध्यानमा राख्दै, पक्षहरूको सम्मेलनले आवधिक रूपमा, आवश्यकता अनुसार, प्राविधिक प्रगति र नवीनता प्रतिबिम्बित गर्न र राष्ट्रहरू, उप-क्षेत्रहरू र क्षेत्रहरूको विकसित आवश्यकताहरूलाई प्रतिक्रिया दिन र अनुकूलन गर्न अनुसूची २मा विस्तृत रूपमा वर्णन गरिएको क्षमता-निर्माण र सामुद्रिक प्रविधि हस्तान्तरणका प्रकारहरूको

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

सूचक र गैर-पूर्ण सूचीको समीक्षा, मूल्याङ्कन र थप विकास गर्नेछ र मार्गदर्शन प्रदान गर्नेछ।

धारा ४५

अनुगमन र पुनरावलोकन

१. यस भागका प्रावधानहरू अनुसार गरिएको क्षमता निर्माण र सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरणको आवधिक रूपमा अनुगमन र समीक्षा गरिनेछ।

२. माथि प्रकरण१ मा उल्लेख गरिएको अनुगमन र समीक्षा पक्षहरूको सम्मेलनको अधिकार अन्तर्गत क्षमता निर्माण र सामुद्रिक प्रविधि हस्तान्तरण समितिद्वारा गरिनेछ र यसको उद्देश्य निम्न हुनेछः

(क) धारा ४२ को प्रकरण ४ बमोजिम विकासशील राष्ट्र पक्षहरूको विशेष आवश्यकताहरू र साना टापु विकासशील राष्ट्रहरू र कम विकसित राष्ट्रहरूको विशेष परिस्थितिहरूमा विशेष ध्यान दिँदै, क्षमता निर्माण र सामुद्रिक प्रविधि हस्तान्तरणको सन्दर्भमा विकासशील राष्ट्र पक्षहरूको आवश्यकता र प्राथमिकताहरूको मूल्याङ्कन र समीक्षा गर्ने;

(ख) यस सम्झौताको सम्बन्धमा विकासशील राष्ट्र पक्षहरूको मूल्याङ्कन गरिएका आवश्यकताहरूका साथै अन्तरहरू पूरा गर्न आवश्यक, प्रदान गरिएको र परिचालन गरिएको सहयोगको समीक्षा गर्ने;

(ग) आवश्यकता मूल्याङ्कन सञ्चालन सहित क्षमता अभिवृद्धि र सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरणको विकास र कार्यान्वयन

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

गर्न धारा ५२ अन्तर्गत स्थापित वित्तीय संयन्त्र अन्तर्गत कोषको पहिचान र परिचालन गर्ने;

(घ) यस सम्झौता अन्तर्गत क्षमता निर्माण र सामुद्रिक प्रविधि हस्तान्तरणको उत्पादन, परिणाम, प्रगति र प्रभावकारिताका साथै सफलता र चुनौतिहरू सहित सहमति सूचकहरूको आधारमा कार्यसम्पादन मापन र परिणाम-आधारित विश्लेषणहरूको समीक्षा गर्ने;

(ङ) साना टापु विकासशील राष्ट्रहरू र कम विकसित राष्ट्रहरूको विशेष परिस्थितिलाई ध्यानमा राख्दै, सम्झौताको उद्देश्यहरू प्राप्त गर्नको लागि यसको कार्यान्वयनलाई बलियो बनाउन विकासशील राष्ट्र पक्षहरूलाई अनुमति दिन क्षमता निर्माण र सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरणलाई कसरी अझ बढाउन सकिन्छ भन्ने लगायत अनुगमन गतिविधिहरू सिफारिसहरू गर्ने।

३. क्षमता निर्माण र सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरणको अनुगमन र समीक्षालाई समर्थन गर्न, पक्षहरूले क्षमता निर्माण र सामुद्रिक प्रविधि हस्तान्तरण समितिलाई प्रतिवेदनहरू पेश गर्नेछन्। ती प्रतिवेदनहरू सामुद्रिक प्रविधि समितिको क्षमता निर्माण र हस्तान्तरण समितिको सिफारिसहरूलाई ध्यानमा राख्दै पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा निर्धारण गरिने ढाँचामा र अन्तरालहरूमा हुनुपर्छ। आफ्नो प्रतिवेदन पेश गर्दा, पक्षहरूले लागू हुने ठाउँमा, क्षमता निर्माण र सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरणमा क्षेत्रीय र उपक्षेत्रीय निकायहरूबाट प्राप्त इनपुटलाई ध्यानमा राख्नेछन्। पक्षहरूले पेश गरेका प्रतिवेदनहरू, साथै क्षमता निर्माण र सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरणमा क्षेत्रीय र उपक्षेत्रीय निकायहरूबाट प्राप्त कुनैपनि

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

इनपुट सार्वजनिक रूपमा उपलब्ध गराउनु पर्छ। विशेष गरी विकासशील राष्ट्र पक्षहरूका लागि पक्षहरूको सम्मेलनले लागत र समय आवश्यकताहरू सहित रिपोर्टिङ आवश्यकताहरू सुव्यवस्थित भएको र बोझिलो नभएको सुनिश्चित गर्नेछ।

धारा ४६

सामुद्रिक प्रविधि समितिको क्षमता निर्माण र हस्तान्तरण

१. सामुद्रिक प्रविधि समितिको क्षमता निर्माण र हस्तान्तरण यसैद्वारा स्थापित गरिएको छ।

२. समितिमा उपयुक्त योग्यता र विशेषज्ञता भएका सदस्यहरू हुनेछन्, जसले सम्झौताको सर्वोत्तम हितमा बस्तुनिष्ठ रूपमा सेवा गर्नेछन्, पक्षहरूद्वारा मनोनीत र पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा निर्वाचित हुनेछन्, लैङ्गिक सन्तुलन र समतामूलक भौगोलिक वितरणलाई ध्यानमा राख्दै र कम विकसित देशहरू, साना टापु विकासशील राष्ट्रहरू र भूपरिवेष्ठित विकासशील राष्ट्रहरूबाट समितिमा प्रतिनिधित्व प्रदान गर्नेछन्। पक्षहरूको सम्मेलनमा यसको पहिलो बैठकमा समतिको सञ्चालनको लागि कार्य सर्तहरू र प्रणालीहरू सम्बन्धमा निर्णय गरिनेछ।

३. समितिले प्रतिवेदन र सिफारिसहरू पेश गर्नेछ जसलाई पक्षहरूको सम्मेलनले विचार गर्नेछ र उपयुक्त भएमा कारवाही गर्नेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

भाग ६
संस्थागत व्यवस्था

धारा ४७
पक्षहरूको सम्मेलन

१. यसैद्वारा पक्षहरूको सम्मेलन स्थापना गरिएको छ।

२. यो सम्झौता लागू भएको एक वर्षभित्र संयुक्त राष्ट्र संघका महासचिवद्वारा पक्षहरूको सम्मेलनको पहिलो बैठक बोलाइनेछ। त्यसपछि, पक्षहरूको सम्मेलनको सामान्य बैठकहरू पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा निर्धारण गरिने नियमित अन्तरालहरूमा आयोजना गरिनेछ। पक्षहरूको सम्मेलनको विशेष बैठकहरू कार्यविधिको नियम अनुसार अन्य समयमा पनि आयोजना गर्न सकिनेछ।

३. पक्षहरूको सम्मेलन सामान्यतया सचिवालय रहेको स्थान वा संयुक्त राष्ट्र संघको मुख्यालयमा भेला हुनेछ।

४. पक्षहरूको सम्मेलनले आफ्नो पहिलो बैठकमा सर्वसम्मतिले आफ्नो र आफ्ना सहायक निकायहरूको लागि कार्यविधि नियमहरू, सचिवालय र कुनै पनि सहायक निकायहरूको कोष र कोषलाई नियन्त्रण गर्ने वित्तीय नियमहरू र त्यसपछि, यसले स्थापना गर्न सक्ने कुनै पनि थप सहायक निकायको लागि कार्यविधि र वित्तीय नियमहरू अवलम्बन गर्नेछ। कार्यविधि नियमहरू अवलम्बन गर्ने समयसम्म राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक जैविक विविधताको संरक्षण र दिगो प्रयोगका लागि समुद्र कानून सम्बन्धी संयुक्त राष्ट्रसंघको महासन्धि अन्तर्गत अन्तर्राष्ट्रिय कानूनी रुपमा बाध्यकारी

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

व्यवस्था सम्बन्धी अन्तरसरकारी सम्मेलनको कार्यविधि नियमहरू लागू हुनेछन्।

५. पक्षहरूको सम्मेलनले निर्णय र सिफारिसहरू सहमतिमा अवलम्बन गर्ने सबै सम्भव प्रयासहरु गर्नेछ। यस सम्झौतामा अन्यथा व्यवस्था गरिएकोमा बाहेक, सहमतिमा पुग्ने सबै प्रयासहरू समाप्त भइसकेकोमा सारभूत प्रश्नहरूमा पक्षहरूको सम्मेलनका निर्णय र सिफारिसहरू उपस्थित र मतदान गर्ने पक्षहरूको दुई-तिहाइ बहुमतद्वारा अवलम्बन गरिनेछ र प्रक्रियाका प्रश्नहरूमा निर्णयहरू उपस्थित र मतदान गर्ने पक्षहरूको बहुमतद्वारा अवलम्बन गरिनेछ।

६. पक्षहरूको सम्मेलनले यस सम्झौताको कार्यान्वयनको समीक्षा र मूल्याङ्कन गर्नेछ र यस उद्देश्यका लागि, निम्न कुराहरू गर्नेछः

(क) यस सम्झौताको कार्यान्वयनसँग सम्बन्धित निर्णय र सिफारिसहरू अवलम्बन गर्ने;

(ख) यस सम्झौताको कार्यान्वयनसँग सम्बन्धित पक्षहरू बीच जानकारीको आदानप्रदानको समीक्षा र सहजीकरण गर्ने;

(ग) राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक जैविक विविधताको संरक्षण र दिगो प्रयोगको लागि प्रयासहरूमा सुसंगतता प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले उपयुक्त प्रक्रियाहरू स्थापना गरेर, सान्दर्भिक कानुनी व्यवस्थाहरू, कार्यढाँचाहरू र सान्दर्भिक विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय र क्षेत्रगत निकायसँग र तिनीहरू बीचको सहकार्य र समन्वयलाई प्रवर्द्धन गर्ने;

(घ) यस सम्झौताको कार्यान्वयनलाई सहयोग गर्न आवश्यक ठानेका सहायक निकायहरू स्थापना गर्ने;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ङ) सहमतिमा पुग्ने सबै प्रयासहरू समाप्त भइसकेको खण्डमा, निर्धारित आवृत्तिमा र वित्तीय अवधिको लागि, उपस्थित र मतदान गर्ने पक्षहरूको तीन-चौथाई बहुमतले बजेट पारित गर्ने;

(च) यस सम्झौतामा पहिचान गरिएका वा यसको कार्यान्वयनको लागि आवश्यक पर्ने अन्य कार्यहरू अवलम्बन गर्ने।

७. पक्षहरूको सम्मेलनले समुद्र कानूनको लागि अन्तर्राष्ट्रिय न्यायाधिकरणलाई आफ्नो सक्षमता भित्रको कुनै पनि विषयमा पक्षहरूको सम्मेलन पूर्व प्रस्तावको यस सम्झौतासँग अनुरुपताको कानूनी प्रश्नमा सल्लाहकार राय दिन अनुरोध गर्ने निर्णय गर्न सक्छ। अन्य विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय वा क्षेत्रगत निकायहरूको सक्षमता भित्रको विषयमा, वा महाद्विपीय वा द्विपीय भूमि क्षेत्र वा त्यसमा दावी, वा राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार भित्रको क्षेत्रको कानूनी स्थिति सम्बन्धी कुनै पनि विवादको समवर्ती विचार समावेश गर्ने विषयमा सल्लाहकार रायको लागि अनुरोध गरिने छैन। अनुरोधले कानूनी प्रश्नको दायरालाई संकेत गर्नेछ जसमा सल्लाहकार राय माग गरिएको हुन्छ। पक्षहरूको सम्मेलनले त्यस्तो रायलाई तत्कालको विषयको रूपमा दिन अनुरोध गर्न सक्छ।

८. पक्षहरूको सम्मेलनले यो सम्झौता लागू भएको पाँच वर्षभित्र र त्यसपछि यसले निर्धारण गर्ने अन्तरालहरूमा यस सम्झौताका प्रावधानहरूको पर्याप्तता र प्रभावकारिताको मूल्याङ्कन र समीक्षा गर्नेछ र आवश्यक परेमा राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक जैविक विविधताको संरक्षण र दिगो प्रयोगलाई राम्रोसँग सम्बोधन गर्न ती

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

प्रावधानहरूको कार्यान्वयनलाई सुदृढ पार्ने माध्यमहरू प्रस्ताव गर्नु पर्नेछ।

धारा ४८
पारदर्शिता

१. पक्षहरूको सम्मेलनले यस सम्झौता अन्तर्गत गरिने निर्णय प्रक्रिया र अन्य गतिविधिहरूमा पारदर्शितालाई प्रवर्द्धन गर्नु पर्नेछ।

२. पक्षहरूको सम्मेलन र यसका सहायक निकायहरूका सबै बैठकहरू पक्षहरूको सम्मेलनले अन्यथा निर्णय नगरेसम्म कार्यविधिको नियम अनुसार भाग लिने पर्यवेक्षकहरूका लागि खुला हुनेछन्। पक्षहरूको सम्मेलनले आफ्ना निर्णयहरूको सार्वजनिक अभिलेख प्रकाशित र कायम राख्नेछ।

३. पक्षहरूको सम्मेलनले यस सम्झौताको कार्यान्वयनमा सूचनाको सार्वजनिक प्रसार र सान्दर्भिक विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय र क्षेत्रगत निकायहरू, आदिबासी जनजाति र सान्दर्भिक परम्परागत ज्ञान भएका स्थानीय समुदायहरू, वैज्ञानिक समुदाय, नागरिक समाज र अन्य सान्दर्भिक सरोकारवालाहरूको सहभागिता र सँगको परामर्शमा सहजीकरण सहित, उपयुक्त भएसम्म र यस सम्झौताको प्रावधानहरू बमोजिम पारदर्शितालाई प्रवर्द्धन गर्नेछ।

४. यस सम्झौताको पक्ष नभएका राष्ट्रहरूका प्रतिनिधिहरू, सम्बन्धित विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय र क्षेत्रगत निकायहरू, आदिवासी जनजाति र सान्दर्भिक परम्परागत ज्ञान भएका स्थानीय समुदायहरू, वैज्ञानिक समुदाय, नागरिक समाज र पक्षहरूको सम्मेलनसँग सम्बन्धित विषयहरूमा रूचि

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

राख्ने अन्य सम्बन्धित सरोकारवालाहरूले पक्षहरूको सम्मेलन र यसका सहायक निकायहरूको बैठकहरूमा पर्यवेक्षकको रूपमा भाग लिन अनुरोध गर्न सक्नेछन्। पक्षहरूको सम्मेलनको कार्यविधिको नियमहरूले यस्तो सहभागिताको लागि मोडालिटीहरू प्रदान गर्नेछन् र यस सन्दर्भमा अनावश्यक रूपमा प्रतिबन्धित हुने छैनन्। कार्यविधिको नियमहरूले त्यस्ता प्रतिनिधिहरूलाई सबै सान्दर्भिक जानकारीमा समयमै पहुँच हुने व्यवस्था पनि गर्नेछन्।

धारा ४९
वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकाय

१. यसैद्वारा एक वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकाय स्थापना गरिएको छ।

२. वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकाय उनीहरूको विशेषज्ञ क्षमता र सम्झौताको सर्वोत्तम हितमा सेवा गर्ने सदस्यहरू मिलेर बनेको हुन्छ, पक्षहरूद्वारा मनोनित र पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा निर्वाचित, उपयुक्त योग्यता भएका, बहु-अनुशासनात्मक विशेषज्ञताको आवश्यकतालाई ध्यानमा राख्दै, आदिबासी जनजाति र स्थानीय समुदायहरूको सान्दर्भिक परम्परागत ज्ञानमा प्रासंगिक वैज्ञानिक तथा प्राविधिक विशेषज्ञता र लैङ्गिक सन्तुलन तथा समतामूलक भौगोलिक प्रतिनिधित्व समावेश गर्नु पर्नेछ। वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायले छनौट गरेको प्रक्रिया र सदस्यहरूको जनादेशका सर्तहरू सहित यसको पहिलो बैठकमा पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा निर्धारण गरिनेछ।

३. वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायले आवश्यकता अनुसार सान्दर्भिक कानूनी व्यवस्थाहरू तथा कार्यढाँचाहरू र सान्दर्भिक

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय र क्षेत्रगत निकायहरूका साथै अन्य वैज्ञानिकहरू र विज्ञहरूबाट प्राप्त उपयुक्त सल्लाह लिन सकिनेछ।

४. पक्षहरूको सम्मेलनको अधिकार र मार्गदर्शन अन्तर्गत तथा माथि प्रकरण २ मा उल्लेख गरिएको बहु-विषय विशेषज्ञतालाई ध्यानमा राख्दै, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक निकायले पक्षहरूको सम्मेलनलाई वैज्ञानिक तथा प्राविधिक सल्लाह प्रदान गर्नेछ, यस सम्झौता अन्तर्गत आफूलाई तोकिएका कार्यहरू र पक्षहरूको सम्मेलनले निर्धारण गर्न सक्ने अन्य कार्यहरू गर्नेछ र पक्षहरूको सम्मेलनलाई आफ्नो कामको बारेमा प्रतिवेदनहरू उपलब्ध गर्नेछ।

धारा ५०
सचिवालय

१. यसैद्वारा सचिवालय स्थापना गरिएको छ। पक्षहरूको सम्मेलनले आफ्नो पहिलो बैठकमा सचिवालयको स्थानको निर्णय सहित यसको सञ्चालनको लागि व्यवस्था गर्नेछ।

२. सचिवालयले आफ्नो काम सुरु नगरेसम्म, संयुक्त राष्ट्र संघका महासचिवले संयुक्त राष्ट्र संघ सचिवालयको कानूनी मामिला कार्यालयको सामुद्रिक मामिला तथा कानून विभागमार्फत यस सम्झौता अन्तर्गत सचिवालयको काम गर्नेछ।

३. सचिवालय र आयोजक राष्ट्रले मुख्यालय सम्झौता गर्न सक्छन्। सचिवालयले आयोजक राष्ट्रको क्षेत्रमा कानूनी क्षमता उपभोग गर्नेछ र आयोजक राष्ट्रले आफ्नो कार्यहरू सञ्चालन गर्न आवश्यक पर्ने विशेषाधिकार र उन्मुक्ति उपभोग गर्न सक्नेछन्।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

४. सचिवालयलेः

(क) यस सम्झौताको कार्यान्वयनको उद्देश्यका लागि पक्षहरूको सम्मेलन र यसका सहायक निकायहरूलाई प्रशासनिक र बन्दोबस्ती सहयोग प्रदान गर्ने;

(ख) यस सम्झौता अन्तर्गत वा पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा स्थापित हुन सक्ने पक्षहरूको सम्मेलन र अन्य कुनै पनि निकायहरूको बैठकहरूको व्यवस्था र सेवा प्रदान गर्ने;

(ग) यस सम्झौताको कार्यान्वयनसँग सम्बन्धित जानकारी समयमै प्रसारित गर्नुका साथै पक्षहरूको सम्मेलनका निर्णयहरू सार्वजनिक रूपमा उपलब्ध गराउने र सबै पक्षहरू, साथै सम्बन्धित कानूनी व्यवस्थाहरू र कार्यढाँचाहरू र सम्बन्धित विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय र क्षेत्रगत निकायहरूलाई प्रसारण गर्ने समावेश गर्ने;

(घ) अन्य सान्दर्भिक अन्तर्राष्ट्रिय निकायहरूको सचिवालयहरूसँग उपयुक्त भएसम्म सहयोग र समन्वयलाई सहज बनाउने र विशेष गरी, त्यस उद्देश्यका लागि र यसका कार्यहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि पक्षहरूको सम्मेलनको अनुमोदनको अधीनमा रही, आवश्यक प्रशासनिक र करारीय व्यवस्थाहरूमा प्रवेश गर्ने;

(ङ) यस सम्झौता अन्तर्गत आफ्नो कार्यहरूको कार्यान्वयन सम्बन्धी प्रतिवेदनहरू तयार गर्ने र पक्षहरूको सम्मेलनमा पेश गर्ने;

(च) यस सम्झौताको कार्यान्वयनमा सहयोग प्रदान गर्ने र पक्षहरूको सम्मेलनले निर्धारण गरेको वा यस सम्झौता अन्तर्गत तोकिएका अन्य कार्यहरू गर्ने।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

धारा ५१

क्लियरिङ्ग-हाउस संयन्त्र

१. क्लियरिङ्ग-हाउस संयन्त्र यसैद्वारा स्थापित गरिएको छ।

२. क्लियरिङ्ग-हाउस संयन्त्रमा मुख्यतया खुला पहुँच प्लेटफर्म हुनेछ। क्लियरिङ्ग-हाउस संयन्त्रको सञ्चालनको लागि पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा विशिष्ट मोडालिटीहरू निर्धारण गरिनेछ।

३. क्लियरिङ्ग-हाउस संयन्त्रलेः

(क) यस सम्झौताको प्रावधान अनुसार भइरहेका गतिविधिहरूको सम्बन्धमा पहुँच पुऱ्याउन, प्रदान गर्न र जानकारी प्रसार गरी पक्षहरूलाई सक्षम बनाउन केन्द्रीकृत प्लेटफर्मको रूपमा सेवा दिन, देहायसँग सम्बन्धित जानकारी समावेश गर्नेः

(i) यस सम्झौताको भाग २ मा उल्लेख गरिए अनुसार राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरू;

(ii) सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्रहरू सहित क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन उपकरणहरूको स्थापना र कार्यान्वयन;

(iii) वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन;

(iv) क्षमता निर्माण तथा सामुद्रिक प्रविधि र त्यस सम्बन्धी अवसरहरूको हस्तान्तरणको लागि अनुरोधहरू, अनुसन्धान सहयोग र प्रशिक्षण अवसरहरू, सामुद्रिक प्रविधिमा सहायता पहुँचको लागि अवसरहरू र कोषको उपलब्धता सहित सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरणको लागि प्राविधिक

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

जानकारी र तथ्याङ्कको स्रोतहरू र उपलब्धता बारे जानकारी;

(ख) सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरणमा दाताको रूपमा भाग लिन इच्छुक सरकारी, गैर-सरकारी वा निजी संस्थाहरू सहित सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरणको लागि उपलब्ध समर्थन र प्रदायकहरूसँग क्षमता-निर्माण आवश्यकताहरूको मिलानलाई सहज बनाउने तथा सम्बन्धित ज्ञान र विशेषज्ञतामा पहुँचलाई सहज बनाउने;

(ग) आदिबासी जनजाति र स्थानीय समुदायको सान्दर्भिक परम्परागत ज्ञानसँग सम्बन्धित विषयहरू सहित सान्दर्भिक विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय, राष्ट्रिय र क्षेत्रगत क्लियरिङ्ग-हाउस संयन्त्रहरू र अन्य जीन बैंकहरू, भण्डारहरू र डाटाबेसहरूमा लिङ्कहरू प्रदान गर्ने र सम्भव भएसम्म, सूचना आदानप्रदानको लागि सार्वजनिक रूपमा उपलब्ध निजी र गैर-सरकारी प्लेटफर्महरूसँगको सम्बन्ध प्रवर्द्धन गर्ने;

(घ) विश्वव्यापी संयन्त्र अन्तर्गत क्षेत्रीय र उपक्षेत्रीय संयन्त्रहरू स्थापना गर्दा, लागू हुने ठाउँमा, विश्वव्यापी, क्षेत्रीय र उपक्षेत्रीय क्लियरिङ-हाउस संस्थाहरू निर्माण गर्ने;

(ङ) राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक जैविक विविधताको संरक्षण र दिगो प्रयोगसँग सम्बन्धित वातावरणीय आधारभूत तथ्याङ्क र जानकारीको साझेदारीलाई सहजीकरण गरेर पक्षहरू र अन्य सम्बन्धित सरोकारवालाहरू बीच पारदर्शिता बढाउने;

(च) वैज्ञानिक तथा प्राविधिक सहयोग र सहकार्य सहित अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग र सहकार्यलाई सहजीकरण गर्ने;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(छ) पक्षहरूको सम्मेलनले निर्धारण गरेको वा यस सम्झौता अन्तर्गत तोकिएको अन्य कार्यहरू गर्ने।

४. क्लियरिङ्ग-हाउस संयन्त्र सचिवालयद्वारा व्यवस्थित गरिनेछ, संयुक्त राष्ट्रसंघ शैक्षिक, वैज्ञानिक तथा साँस्कृतिक सङ्गठनको अन्तरसरकारी सामुद्रिक आयोग, अन्तर्राष्ट्रिय सामुद्रिक प्राधिकरण, अन्तर्राष्ट्रिय सामुद्रिक सङ्गठन र संयुक्त राष्ट्रसंघको खाद्य तथा कृषि सङ्गठन सहित पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा निर्धारण गरिएका अन्य सान्दर्भिक कानूनी व्यवस्थाहरू तथा कार्यढाँचाहरू र सान्दर्भिक विश्वव्यापि, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय र क्षेत्रगत निकायहरूसँगको सम्भावित सहयोगमा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी गर्ने।

५. क्लियरिङ्ग-हाउस संयन्त्रको व्यवस्थापनमा विकासशील राष्ट्र पक्षहरूको विशेष आवश्यकताहरू, साथै साना टापु विकासशील राष्ट्र पक्षहरूको विशेष परिस्थितिलाई पूर्ण मान्यता दिइनेछ र ती राष्ट्रलाई अनुचित अवरोध वा प्रशासनिक बोझ बिना यसको उपयोग गर्न सक्षम बनाउन संयन्त्रमा उनीहरूको पहुँचलाई सहज बनाइनेछ। ती राष्ट्रहरूमा र ती राष्ट्रहरूसँग सूचना आदानप्रदान, जागरूकता अभिवृद्धि र प्रसारलाई प्रवर्द्धन गर्ने गतिविधिहरूमा जानकारी समावेश गरिनेछ, साथै ती राष्ट्रहरूका लागि विशेष कार्यक्रमहरू प्रदान गर्ने।

६. यस सम्झौता अन्तर्गत प्रदान गरिएको जानकारीको गोपनीयता र त्यसमा भएका अधिकारहरूको सम्मान गरिनेछ। यस सम्झौता अन्तर्गतको कुनै पनि कुरालाई पक्षको घरेलु कानून वा अन्य प्रचलित कानून अन्तर्गत खुलासाबाट सुरक्षित राख्ने जानकारीको आदानप्रदान आवश्यक पर्ने गरी व्याख्या गरिने छैन।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

भाग ७
वित्तीय स्रोत र संयन्त्र

धारा ५२
कोष

१. प्रत्येक पक्षले आफ्नो क्षमताभित्र आफ्ना राष्ट्रिय नीतिहरू, प्राथमिकताहरू, योजनाहरू र कार्यक्रमहरूलाई ध्यानमा राख्दै, यस सम्झौताको उद्देश्य प्राप्त गर्ने उद्देश्यले गरिएका गतिविधिहरूको सन्दर्भमा स्रोतहरू उपलब्ध गराउनेछ।

२. यस सम्झौता अन्तर्गत स्थापित संस्थाहरूलाई पक्षहरूको मूल्याङ्कन गरिएको योगदानमार्फत कोष प्रदान गरिनेछ।

३. यस सम्झौता अन्तर्गत पर्याप्त, पहुँचयोग्य, नयाँ र थप र अनुमानित वित्तीय स्रोतहरूको प्रावधानको लागि एक संयन्त्र यसैद्वारा स्थापित गरिएको छ। यस संयन्त्रले विकासशील राष्ट्र पक्षहरूलाई यो सम्झौता कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्नेछ, जसमा क्षमता निर्माण र सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरणको समर्थनमा कोष मार्फत र सामुद्रिक जैविक विविधताको संरक्षण र दिगो प्रयोगको लागि यस लेखमा उल्लेख गरिएका अन्य कार्यहरू गर्नेछ।

४. संयन्त्रमा समावेश गर्नुपर्ने:

(क) यस सम्झौता अन्तर्गत स्थापित निकायहरुको बैठकहरूमा विकासशील राष्ट्र पक्षहरूका प्रतिनिधिहरू, विशेष गरी अति कम विकसित राष्ट्रहरू, भूपरिवेष्ठित विकासशील राष्ट्रहरू र साना टापु विकासशील राष्ट्रहरूको सहभागितालाई सहज बनाउन पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा स्थापित स्वैच्छिक ट्रष्ट कोष;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ख) निम्न स्रोतहरू मार्फत वित्त पोषित गरिने विशेष कोषः

(१) धारा १४ को प्रकरण ६ बमोजिमको वार्षिक योगदान;

(२) धारा १४ को प्रकरण ७ बमोजिमको भुक्तानी;

(३) राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक जैविक विविधताको संरक्षण र दिगो प्रयोगलाई समर्थन गर्न वित्तीय स्रोतहरू प्रदान गर्न चाहने पक्षहरू र निजी संस्थाहरूबाट थप योगदान;

(ग) विश्वव्यापी वातावरण सुविधा ट्रष्ट कोष।

५. पक्षहरूको सम्मेलनले राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक जैविक विविधताको संरक्षण र दिगो प्रयोगलाई समर्थन गर्न, राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक जैविक विविधताको पुनर्स्थापना र पारिस्थितिक पुनर्स्थापनालाई वित्तपोषण गर्न वित्तीय संयन्त्रको एक भागको रूपमा थप कोष स्थापना गर्ने सम्भावना माथि विचार गर्न सक्नेछ।

६. विशेष कोष र विश्वव्यापी वातावरण सुविधा ट्रष्ट कोष निम्न कार्यहरूको लागि प्रयोग गरिनेछः

(क) यस सम्झौता अन्तर्गत क्षमता निर्माण परियोजनाहरूलाई कोष प्रदान गर्ने, जसमा सामुद्रिक जैविक विविधताको संरक्षण र दिगो प्रयोग सम्बन्धी प्रभावकारी परियोजनाहरू र सामुद्रिक प्रविधि हस्तान्तरणसँग सम्बन्धित प्रशिक्षक सहितका गतिविधिहरू र कार्यक्रमहरू समावेश छन्;

(ख) यस सम्झौता कार्यान्वयन गर्न विकासशील राष्ट्र पक्षहरूलाई सहयोग गर्ने;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ग) परम्परागत ज्ञानका धारकहरूको रूपमा आदिबासी जनजाति र स्थानीय समुदायहरूद्वारा संरक्षण र दिगो प्रयोग कार्यक्रमहरूलाई समर्थन गर्ने;

(घ) राष्ट्रिय, उपक्षेत्रीय र क्षेत्रीय स्तरमा सार्वजनिक परामर्शलाई समर्थन गर्ने;

(ङ) पक्षहरूको सम्मेलनले निर्णय गरे अनुसार अन्य कुनै पनि गतिविधिहरूको सञ्चालनको लागि कोष प्रदान गर्ने।

७. वित्तीय संयन्त्रले दोहोरोपना हुनबाट जोगिने र संयन्त्र भित्रको कोषको उपयोगमा पूरकता र सुसंगतता प्रवर्द्धन गर्ने कुरा सुनिश्चित गर्न खोज्नुपर्छ।

८. यस सम्झौताको कार्यान्वयनको समर्थनमा परिचालन गरिने वित्तीय स्रोतहरूमा राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय दुवै सार्वजनिक र निजी स्रोतहरूमार्फत प्रदान गरिएको कोष समावेश हुन सक्छ, जसमा राष्ट्रहरू, अन्तर्राष्ट्रिय वित्तीय संस्थाहरू, विश्वव्यापी र क्षेत्रीय उपकरणहरू अन्तर्गत अवस्थित कोष संयन्त्रहरू, दाता एजेन्सीहरू, अन्तरसरकारी संस्थाहरू, गैर सरकारी संस्थाहरू र प्राकृतिक तथा न्यायिक व्यक्तिहरू र सार्वजनिक-निजी साझेदारीमार्फत प्राप्त योगदान समावेश छ तर यसमा मात्र सिमित गरिएको छैन।

९. यस सम्झौताको उद्देश्यका लागि, संयन्त्रले उपयुक्त भएसम्म पक्षहरूको सम्मेलनको अधिकार र मार्गदर्शन अन्तर्गत काम गर्नेछ र त्यसप्रति जवाफदेही हुनेछ। पक्षहरूको सम्मेलनले समग्र रणनीति, नीति, कार्यक्रम प्राथमिकता र वित्तीय स्रोतहरूमा पहुँच र उपयोगको लागि योग्यतामा मार्गदर्शन प्रदान गर्नेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१०. पक्षहरूको सम्मेलन र विश्वव्यापी वातावरण सुविधाले पक्षहरूको सम्मेलनले पहिलो बैठकमा माथिका प्रकरणहरुलाई प्रभावकारी बनाउने व्यवस्थामा सहमति जनाउनेछन्।

११. राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक जैविक विविधताको संरक्षण र दिगो प्रयोगलाई सम्बोधन गर्न जरुरी भएको मान्यतामा, पक्षहरूको सम्मेलनले २०३० सम्ममा सबै स्रोतहरूबाट विशेष कोषको लागि प्रारम्भिक स्रोत परिचालन गर्न, अन्य कुराहरूका साथै, विशेष कोषको संस्थागत संरचना, कार्यढाँचा र क्षमता निर्माण र सामुद्रिक प्रविधि हस्तान्तरण समितिमार्फत प्रदान गरिएको जानकारीलाई ध्यानमा राख्दै लक्ष्य निर्धारण गर्नेछ।

१२. यस सम्झौता अन्तर्गत कोषमा पहुँचको लागि योग्यता आवश्यकताको आधारमा विकासशील राष्ट्र पक्षहरूका लागि खुला हुनेछ। विशेष कोष अन्तर्गतको कोषलाई विशेष आवश्यकता भएका पक्षहरू, विशेष गरी अति कम विकसित राष्ट्रहरू, भूपरिवेष्ठित विकासशील राष्ट्रहरू, भौगोलिक रूपमा विपन्न राष्ट्रहरू, साना टापु विकासशील राष्ट्रहरू र तटीय अफ्रिकी राष्ट्रहरू, द्वीप समूह राष्ट्रहरू र विकाशील मध्यम आय भएका राष्ट्रहरूको सहयोगको आवश्यकतालाई ध्यानमा राख्दै र साना टापु विकासशील राष्ट्रहरू र अति कम विकसित राष्ट्रहरूको विशेष परिस्थितिहरूलाई ध्यानमा राख्दै, समतामूलक बाँडफाँट मापदण्ड अनुसार वितरण गरिनेछ। यस विशेष कोषको उद्देश्य सरलीकृत आवेदन र अनुमोदन प्रक्रियाहरूमार्फत कोषमा प्रभावकारी पहुँच सुनिश्चित गर्नु र यस्ता विकासशील राष्ट्र पक्षहरूका लागि सहयोगको तत्परता बढाउनु हुनेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१३. क्षमताको सीमितताको सन्दर्भमा पक्षहरूले अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरूलाई राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक जैविक विविधताको संरक्षण र दिगो प्रयोगको उद्देश्यका लागि उपयुक्त कोष र प्राविधिक सहयोगको विनियोजन र उनीहरूको विशेष सेवाहरूको उपयोगमा विकासशील राष्ट्र पक्षहरू, विशेष गरी अति कम विकसित राष्ट्रहरू, भूपरिवेष्ठित विकासशील राष्ट्रहरू र साना टापु विकासशील राष्ट्रहरूको विशेष आवश्यकताहरू र विशेष आवश्यकताहरूलाई विचार गर्न प्राथमिकता दिन प्रोत्साहित गर्नेछन्।

१४. पक्षहरूको सम्मेलनले वित्तीय स्रोतहरू सम्बन्धी एक वित्तीय समिति स्थापना गर्नु पर्नेछ। यो लैङ्गिक सन्तुलन र समतामूलक भौगोलिक वितरणलाई ध्यानमा राख्दै उपयुक्त योग्यता र विशेषज्ञता भएका सदस्यहरू मिलेर बनेको हुनेछ। समितिको सञ्चालनको लागि कार्यक्षेत्रका सर्तहरू र विधिहरू पक्षहरूको सम्मेलनले निर्णय गर्नेछ। समितिले समय-समयमा संयन्त्र अन्तर्गत कोषको पहिचान र परिचालनको बारेमा रिपोर्ट गर्नेछ र सिफारिसहरू गर्नेछ। यसले सम्झौताको उद्देश्यहरू प्राप्त गर्न प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा योगदान पुऱ्याउने अन्य संयन्त्र र उपकरणहरू अन्तर्गत कोषको बारेमा जानकारी सङ्कलन र रिपोर्ट पनि गर्नेछ। यस धारामा प्रदान गरिएका विचारहरूका अतिरिक्त, समितिले अन्य कुराहरू विचार गर्नेछः-

(क) पक्षहरू विशेष गरी विकासशील राष्ट्र पक्षहरुको आवश्यकताको मूल्याङ्कन,;

(ख) कोषको उपलब्धता र समयमै वितरण;

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(ग) कोष सङ्कलन र विनियोजन सम्बन्धी निर्णय लिने र व्यवस्थापन प्रक्रियाहरूको पारदर्शिता;

(घ) कोषको सहमति भएको प्रयोगको सम्बन्धमा प्राप्तकर्ता विकासशील राष्ट्र पक्षहरूको जवाफदेहिता।

१५. पक्षहरूको सम्मेलनले वित्त समितिको प्रतिवेदन र सिफारिसहरूमाथि विचार गर्नेछ र उपयुक्त कारबाही गर्नेछ।

१६. यसका साथै पक्ष राष्ट्रहरूको सम्मेलनले विशेषगरी विकासशील राष्ट्र पक्ष राष्ट्रहरूको लागि क्षमता अभिवृद्धि र सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरण सहित वित्तीय स्रोतहरूको पर्याप्तता, प्रभावकारिता र पहुँचको मूल्याङ्कन गर्न वित्तीय संयन्त्रको आवधिक समिक्षा गर्नेछ।

भाग ८
कार्यान्वयन र परिपालना

धारा ५३
कार्यान्वयन

यस सम्झौताको कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्न पक्षहरूले उपयुक्त भएसम्म आवश्यक विधायिकी, प्रशासनिक वा नीतिगत उपायहरू अवलम्बन गर्नेछन्।

धारा ५४
कार्यान्वयनको अनुगमन

प्रत्येक पक्षले यस सम्झौता अन्तर्गतका आफ्ना दायित्वहरूको कार्यान्वयनको अनुगमन गर्नु पर्नेछ र पक्षहरूको सम्मेलनले निर्धारण गर्ने ढाँचा र समयावधिमा यस सम्झौता कार्यान्वयन गर्न आफूले

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

अवलम्बन गरेका उपायहरूको बारेमा सम्मेलनलाई जानकारी गर्नु पर्नेछ।

धारा ५५
कार्यान्वयन तथा परिपालना समिति

१. यस सम्झौताका प्रावधानहरूको कार्यान्वयनलाई सहज बनाउन र विचार गर्न तथा परिपालनलाई प्रवर्द्धन गर्न एक कार्यान्वयन तथा परिपालना समिति स्थापना गरिएको छ। कार्यान्वयन तथा परिपालना सहित सहजीकरण प्रकृतिको हुनेछ र पारदर्शी, गैरविरोधी र गैरदण्डात्मक तरिकाले काम गर्नेछ।

२. कार्यान्वयन तथा परिपालन समितिमा पक्षहरूद्वारा मनोनित र पक्षहरूको सम्मेलनद्वारा निर्वाचित उपयुक्त योग्यता र अनुभव भएका सदस्यहरू हुनेछन्, जसमा लैङ्गिक सन्तुलन र समतामूलक भौगोलिक प्रतिनिधित्वलाई उचित ध्यान दिइनेछ।

३. कार्यान्वयन तथा परिपालन समितिले पक्षहरूको सम्मेलनले आफ्नो पहिलो बैठकमा अवलम्बन गरिएको विधि र कार्यविधिको नियमहरू अन्तर्गत काम गर्नु पर्नेछ। कार्यान्वयन र परिपालन समितिले व्यक्तिगत र प्रणालीगत स्तरमा कार्यान्वयन र परिपालनका मुद्दाहरूमा विचार गर्नेछ, अन्य कुराहरूका अतिरिक्त, आवधिक रुपमा रिपोर्ट गर्ने र पक्षहरूको सम्मेलनमा सम्बन्धित राष्ट्रिय परिस्थितिहरूको बारेमा जानकार रहँदै उपयुक्त भएमा सिफारिस गर्नेछ।

४. आफ्नो कामको क्रममा, कार्यान्वयन र परिपालन समितिले यस सम्झौता अन्तर्गत स्थापित निकायहरूका साथै सान्दर्भिक कानूनी व्यवस्थाहरू तथा कार्यढाँचाहरू र सान्दर्भिक

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय र क्षेत्रगत निकायहरूबाट आवश्यकता अनुसार उपयुक्त जानकारी लिन सक्नेछ।

भाग ९

धारा ५६

विवादहरूको रोकथाम

विवादहरू रोक्न पक्षहरूले सहकार्य गर्नेछन्।

धारा ५७

शान्तिपूर्ण माध्यमबाट विवाद समाधान गर्ने दायित्व

यस सम्झौताको व्याख्या वा प्रयोग सम्बन्धी आफ्ना विवादहरू वार्ता, सोधपुछ, मध्यस्थता, मेलमिलाप, न्यायिक समाधान, क्षेत्रीय निकाय वा व्यवस्थाको सहायता मार्फत, वा आफ्नै रोजाइको अन्य शान्तिपूर्ण माध्यमबाट समाधान गर्ने दायित्व पक्षहरूको रहेको छ।

धारा ५८

पक्षहरूले रोजेको कुनै पनि शान्तिपूर्ण माध्यमबाट विवादहरूको समाधान

यस भागमा उल्लेखित कुनै पनि कुराले यस सम्झौताको कुनै पनि पक्षको यस सम्झौताको व्याख्या वा प्रयोग सम्बन्धी विवादलाई आफ्नो रोजाइको कुनैपनि शान्तिपूर्ण माध्यमबाट समाधान गर्न कुनै पनि समयमा सहमत हुने अधिकारलाई बाधा पुऱ्याउने छैन।

धारा ५९

प्राविधिक प्रकृतिका विवादहरू

विवाद प्राविधिक प्रकृतिको विषयमा सम्बन्धित रहेकोमा सम्बन्धित पक्षहरूले विवादलाई उनीहरूले स्थापित गरेको तदर्थ विशेषज्ञ

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

प्यानलमा पठाउन सक्नेछन्। प्यानलले सम्बन्धित पक्षहरूसँग परामर्श गर्नेछ र यस सम्झौताको धारा ६० अन्तर्गत विवादहरूको समाधानको लागि बाध्यकारी प्रक्रियाहरूको सहायता बिना विवादलाई द्रुत तरिकाबाट समाधान गर्ने प्रयास गर्नु पर्नेछ।

धारा ६०

विवाद समाधानका लागि प्रक्रियाहरू

१. यस सम्झौताको व्याख्या वा प्रयोग सम्बन्धी विवादहरू महासन्धिको भाग १५ मा व्यवस्था गरिएका विवादहरूको समाधानका लागि भएका प्रावधानहरू अनुसार समाधान गरिनेछ।

२. यस सम्झौताको पक्ष जो महासन्धिको पक्ष नभएकोसँग सम्बन्धित विवादहरूको समाधानको उद्देश्यका लागि महासन्धिको भाग १५ र अनुसूची ५, ६, ७ र ८ का प्रावधानहरू प्रतिबिम्बित भएको मानिनेछ।

३. महासन्धिको धारा २८७ बमोजिम महासन्धिको पक्ष पनि भएको यस सम्झौताको कुनै पक्षले यस सम्झौतामा हस्ताक्षर गर्दा, अनुमोदन गर्दा, समर्थन गर्दा, स्वीकृति दिँदा वा सम्मिलित हुँदा, वा त्यसपछि कुनै पनि समयमा, यस भाग अन्तर्गत विवादहरूको समाधानको लागि महासन्धिको धारा २८७ बमोजिम अर्को प्रक्रिया स्वीकार गरेकोमा बाहेक यस भाग अन्तर्गतका विवाद समाधानमा लागू हुने गरी स्वीकार गरिएको प्रक्रिया लागू हुनेछ।

४. महासन्धिको धारा २९८ बमोजिम महासन्धिको पक्ष पनि भएको यस सम्झौताको कुनै पक्षले यस सम्झौतामा हस्ताक्षर गर्दा, अनुमोदन गर्दा, समर्थन गर्दा, स्वीकृति दिँदा वा

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

सम्मिलित हुँदा, वा त्यसपछि कुनै पनि समयमा यस भाग अन्तर्गत विवादहरूको समाधानको लागि महासन्धिको धारा २९८ बमोजिम फरक घोषणा गरेकोमा बाहेक यस भाग अन्तर्गतका विवादहरूको समाधानमा लागू हुने गरी गरिएको घोषणा लागू हुनेछ।

५. माथि प्रकरण २ बमोजिम यस सम्झौताको कुनै पक्ष जो महासन्धिको पक्ष होइन, यस सम्झौतामा हस्ताक्षर गर्दा, अनुमोदन गर्दा, समर्थन गर्दा, स्वीकृति दिँदा वा सम्मिलित हुँदा वा त्यसपछिको कुनै पनि समयमा अभिलेख अधिकारीलाई पेश गरिएको लिखित घोषणाको माध्यमबाट यस सम्झौताको व्याख्या वा प्रयोग सम्बन्धी विवादहरूको समाधानको लागि निम्नमध्ये एक वा बढी माध्यमहरू छनौट गर्न स्वतन्त्र हुनेछः-

(क) सामुद्रिक कानूनको लागि अन्तर्राष्ट्रिय न्यायाधिकरण;

(ख) अन्तर्राष्ट्रिय न्यायिक अदालत;

(ग) अनुसूची ७ बमोजिमको मध्यस्थता न्यायाधिकरण;

(घ) उक्त अनुसूचीमा उल्लेख गरिएका विवादहरूको एक वा बढी वर्गहरूको लागि अनुसूची ८ बमोजिमको विशेष मध्यस्थता न्यायाधिकरण।

६. महासन्धिको पक्ष नभएको र घोषणा जारी नगरेको यस सम्झौताको कुनै पक्षले माथिको प्रकरण ५ (ग) मा उल्लेख गरिएको विकल्प स्वीकार गरेको मानिनेछ। यदि विवादका पक्षहरूले विवाद समाधानको लागि उही प्रक्रिया स्वीकार गरेका छन् भने पक्षहरू अन्यथा सहमत नभएसम्म यसलाई त्यही प्रक्रियामा मात्र पेश गर्न सकिन्छ। यदि विवादका पक्षहरूले विवाद समाधानको लागि उही प्रक्रिया स्वीकार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

गरेका छैनन् भने पक्षहरू अन्यथा सहमत नभएसम्म, यसलाई महासन्धिको अनुसूची ७ अन्तर्गत मध्यस्थतामा मात्र पेश गर्न सकिन्छ। महासन्धिको धारा २८७, प्रकरण ६ देखि ८ को प्रयोग माथिको प्रकरण ५ अन्तर्गत गरिएका घोषणाहरूमा प्रयोग हुनेछन्।

७. यस सम्झौताको कुनै पक्ष महासन्धिको पक्ष नभएको र यस सम्झौतामा हस्ताक्षर गर्दा, अनुमोदन गर्दा, समर्थन गर्दा, स्वीकृति दिँदा वा सम्मिलित हुँदा, वा त्यसपछि कुनैपनि समयमा, यस भाग अन्तर्गत उत्पन्न हुने दायित्वहरूलाई प्रतिकूल प्रभाव नपारी, लिखित रूपमा यस भाग अन्तर्गत विवादहरूको समाधानको लागि महासन्धिको धारा २९८ मा उल्लेखित विवादहरूको एक वा बढी वर्गहरूको सम्बन्धमा महासन्धिको भाग १५, धारा २ मा प्रदान गरिएका कुनै पनि वा बढी प्रक्रियाहरूलाई स्वीकार नगर्ने घोषणा गर्न सक्छ। यस्तो घोषणामा महासन्धिको धारा २९८ लागू हुनेछ।

८. यस धाराको प्रावधानले सम्बन्धित कानूनी दस्तावेज वा कार्यढाँचामा सहभागीको रूपमा, वा त्यस्ता दस्तावेज र कार्यढाँचाहरूको व्याख्या वा प्रयोग सम्बन्धी सम्बन्धित विश्वव्यापी, क्षेत्रीय, उपक्षेत्रीय वा क्षेत्रीय निकायको सदस्यको रूपमा पक्षहरूले सहमति जनाएका विवादहरूको समाधान सम्बन्धी प्रक्रियाहरूमा प्रतिकूल असर पार्ने छैन।

९. यस सम्झौतामा भएको कुनै पनि कुरालाई राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार भित्रको क्षेत्रको कानूनी स्थितिको समवर्ती विचारसँग सम्बन्धित वा अनिवार्य रूपमा समावेश गर्ने कुनै पनि विवादमा अदालत वा न्यायाधिकरणलाई क्षेत्राधिकार प्रदान गर्ने रूपमा व्याख्या गरिने छैन, र महादेशीय वा अन्तरदेशीय भूमि क्षेत्र वा यस

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

सम्झौताको पक्षको दावीमा सार्वभौमसत्ता वा अन्य अधिकारहरू सम्बन्धी कुनै पनि विवादमा, यस प्रकरणमा रहेको कुनै पनि कुरालाई महासन्धिको भाग १५, धारा २ अन्तर्गत अदालत वा न्यायाधीकरणको क्षेत्राधिकार सीमित गर्ने रूपमा व्याख्या गरिने छैन।

१०. शंका निवारणको लागि, यस सम्झौतामा भएको कुनैपनि कुरालाई यससँग सम्बन्धित कुनै पनि विवादको सम्बन्धमा समेत भूमि वा सामुद्रिक क्षेत्रहरूमा सार्वभौमसत्ता, सार्वभौम अधिकार वा क्षेत्राधिकारको कुनै पनि दावीलाई जोड दिन वा अस्वीकार गर्न आधार लिइने छैन।

धारा ६१
अस्थायी व्यवस्था

यस भाग बमोजिम विवादको समाधान नभएसम्म, विवादका पक्षहरूले व्यावहारिक प्रकृतिको अस्थायी व्यवस्थामा प्रवेश गर्न हरसम्भव प्रयास गर्नेछन्।

भाग १०
सम्झौताका गैर-पक्षहरू

धारा ६२
सम्झौताका गैर-पक्षहरू

पक्षहरूले यस सम्झौताका गैर-पक्षहरूलाई यसको पक्ष बन्न र यसका प्रावधानहरूसँग तादाम्यता हुने कानून र नियमहरू अपनाउन प्रोत्साहित गर्नेछन्।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

भाग ११
सद्भावना र अधिकारको दुरूपयोग

धारा ६३
सद्भावना र अधिकारको दुरूपयोग

पक्षहरूले यस सम्झौता अन्तर्गत ग्रहण गरिएका दायित्वहरू असल नियतले पूरा गर्नेछन् र यसमा मान्यता प्राप्त अधिकारहरूलाई अधिकारको दुरूपयोग नहोस् भन्ने तरिकाले प्रयोग गर्नेछन्।

भाग १२
अन्तिम प्रावधानहरू

धारा ६४
मतदान गर्ने अधिकार

१. तलको प्रकरण २ मा व्यवस्था गरिएको बाहेक यस सम्झौताको प्रत्येक पक्षको एक मत हुनेछ।

२. यस सम्झौताको पक्ष राष्ट्र क्षेत्रीय आर्थिक एकीकरण सङ्गठनले, आफ्नो क्षमता भित्रका विषयहरूमा, यस सम्झौताका पक्ष राष्ट्रहरू रहेका आफ्ना सदस्य राष्ट्रहरूको संख्या बराबर मतहरूको साथ मतदान गर्ने अधिकार प्रयोग गर्नेछ। यदि यसको कुनै सदस्य राष्ट्रले मतदान गर्ने अधिकार प्रयोग गर्छ भने त्यस्तो सङ्गठनले मतदान गर्ने अधिकार प्रयोग गर्ने छैन र यसको विपरित।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

धारा ६५

हस्ताक्षर

यो सम्झौता २० सेप्टेम्बर २०२३ देखि सबै राष्ट्रहरू र क्षेत्रीय आर्थिक एकीकरण संस्थाहरूद्वारा हस्तारक्षरको लागि खुला रहनेछ र २० सेप्टेम्बर २०२५ सम्म न्यूयोर्कस्थित संयुक्त राष्ट्र संघको मुख्यालयमा हस्ताक्षरको लागि खुला रहनेछ।

धारा ६६

अनुमोदन, स्वीकृति, समर्थन र सम्मिलन

यो सम्झौता राष्ट्रहरू र क्षेत्रीय आर्थिक एकीकरण सङ्गठनहरूद्वारा अनुमोदन, स्वीकृति वा समर्थनको अधिनमा हुनेछ। सम्झौता हस्ताक्षरको लागि बन्द भएको मिति पछिको दिनदेखि ती राष्ट्रहरू र क्षेत्रीय आर्थिक एकीकरण सङ्गठनहरूद्वारा सम्मिलनको लागि खुला हुनेछ। अनुमोदन, स्वीकृति, समर्थन र सम्मिलनका औजारहरू संयुक्त राष्ट्र संघका महासचिव समक्ष दाखिला गरिनेछ।

धारा ६७

यस सम्झौताद्वारा नियन्त्रित मामिलाहरूको सन्दर्भमा क्षेत्रीय आर्थिक एकीकरण सङ्गठनहरू र तिनीहरूका सदस्य राष्ट्रहरूको क्षमता विभाजन

१. यस सम्झौताको पक्ष बनेको कुनै पनि क्षेत्रीय आर्थिक एकीकरण सङ्गठनले आफ्नो सङ्गठनको कुनै पनि सदस्य राष्ट्र पक्ष नभए पनि यस सम्झौता अन्तर्गतका सबै दायित्वहरू बहन गर्नेछ। त्यस्ता संस्थाहरूको हकमा, जसको एक वा बढी सदस्यहरू यस सम्झौताको पक्ष हुन्, संस्था र यसका सदस्य राष्ट्रहरूले यस

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

सम्झौता अन्तर्गतका आफ्ना दायित्वहरूको प्रदर्शनको लागि आ-आफ्नो जिम्मेवारीहरूको बारेमा निर्णय गर्नेछन्। त्यस्ता अवस्थामा, संस्था र सदस्य राष्ट्रहरूले यस सम्झौता अन्तर्गतका अधिकारहरू एकैसाथ प्रयोग गर्न पाउने छैनन्।

२. क्षेत्रीय आर्थिक एकीकरण सङ्गठनले आफ्नो अनुमोदन, समर्थन, स्वीकृति वा सम्मिलनको दस्तावेजमा यस सम्झौताद्वारा नियन्त्रित मामिलाहरूको सम्बन्धमा आफ्नो क्षमताको सीमा घोषणा गर्नेछ। त्यस्तो कुनैपनि सङ्गठनले अभिलेखकर्तालाई पनि सूचित गर्नेछ, जसले आफ्नो क्षमताको सीमाको कुनै पनि सान्दर्भिक परिमार्जनको बारेमा पक्षहरूलाई सूचित गर्नेछ।

धारा ६८
लागू हुने

१. यो सम्झौता अनुमोदन, समर्थन, स्वीकृति वा सम्मिलनको साठीऔं लिखत जम्मा भएको मितिले १२० दिनपछि लागू हुनेछ।

२. अनुमोदन, समर्थन, स्वीकृति वा सम्मिलनको साठीऔं लिखत दाखिला भएपछि यस सम्झौतालाई अनुमोदन, समर्थन, स्वीकार गर्ने वा यसमा सम्मिलित हुने प्रत्येक राष्ट्र वा क्षेत्रीय आर्थिक एकीकरण सङ्गठनको लागि, माथिको प्रकरण १ को अधीनमा रही यो सम्झौता यसको अनुमोदन, समर्थन, स्वीकृति वा सम्मिलनको लिखत दाखिला भएको तीसौं दिनमा लागू हुनेछ।

३. माथि प्रकरण १ र २ को उद्देश्यका लागि क्षेत्रीय आर्थिक एकीकरण सङ्गठनद्वारा जम्मा गरिएको कुनैपनि लिखतलाई उक्त सङ्गठनका सदस्य राष्ट्रहरूले जम्मा गरेको लिखतको अतिरिक्त गणना गरिने छैन।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

धारा ६९

अस्थायी निवेदन

१. यो सम्झौता कुनै राष्ट्र वा क्षेत्रीय आर्थिक एकीकरण सङ्गठनले अस्थायी रूपमा लागू गर्न सक्छ जसले आफ्नो अनुमोदन, समर्थन, स्वीकृति वा सम्मिलनको लिखतको हस्ताक्षर वा जम्मा गर्दा अभिलेखकर्तालाई लिखित रूपमा सूचित गरेर आफ्नो अस्थायी आवेदनमा सहमति दिनु पर्नेछ। यस्तो अस्थायी आवेदन अभिलेख अधिकारीले सूचना प्राप्त गरेको मितिबाट लागू हुनेछ।

२. कुनै राष्ट्र वा क्षेत्रीय आर्थिक एकीकरण सङ्गठनको लागि यो सम्झौता लागू भएपछि वा सो राष्ट्र वा क्षेत्रीय आर्थिक एकीकरण सङ्गठनले आफ्नो अस्थायी आवेदन समाप्त गर्ने आफ्नो मनसायको लिखित सूचना दिएपछि राष्ट्र वा क्षेत्रीय आर्थिक एकीकरण सङ्गठनद्वारा गरिएको अस्थायी आवेदन समाप्त हुनेछ।

धारा ७०

आरक्षण र अपवाद

जबसम्म यस सम्झौताका अन्य धाराहरूद्वारा स्पष्ट रूपमा अनुमति दिइएकोमा बाहेक यस सम्झौतामा कुनै पनि आरक्षण वा अपवाद राख्न सकिने छैन ।

धारा ७१

घोषणापत्र र कथनहरू

धारा ७० ले कुनै पनि राष्ट्र वा क्षेत्रीय आर्थिक एकीकरण सङ्गठनलाई यस सम्झौतामा हस्ताक्षर गर्दा, अनुमोदन गर्दा, समर्थन

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

गर्दा, स्वीकृति दिँदा वा सम्मिलित हुँदा, यस सम्झौताको प्रावधानहरूसँग यसको कानून र नियमहरूको तादाम्यता हुने उद्देश्यले, जुनसुकै वाक्यांश वा नामाकरण गरिएको घोषणा वा कथनहरू गर्नबाट रोक्दैन, तर त्यस्ता घोषणापत्र वा कथनहरूले त्यो राष्ट्र वा क्षेत्रीय आर्थिक एकीकरण सङ्गठनमा लागू गर्दा यस सम्झौताको प्रावधानहरूको कानूनी प्रभावलाई बहिष्कार गर्ने वा परिमार्जन गर्ने उद्देश्य राख्दैनन्।

धारा ७२
संशोधन

१. कुनै पनि पक्षले सचिवालयलाई सम्बोधन गरी लिखित रूपमा यस सम्झौतामा संशोधन प्रस्ताव गर्न सक्छ। सचिवालयले यस्तो सूचना सबै पक्षहरूलाई पठाउनेछ। यदि सूचना प्रसारण भएको मितिबाट छ महिनाभित्र कम्तीमा आधा पक्षले अनुरोधको अनुकुल जवाफ दिएमा प्रस्तावित संशोधनलाई पक्षहरूको सम्मेलनको अर्को बैठकमा विचार गरिनेछ।

२. धारा ४७ बमोजिम अपनाइएको यस सम्झौताको संशोधन अभिलेख अधिकारीले अनुमोदन, समर्थन वा स्वीकृतिको लागि सबै पक्षहरूलाई जानकारी गराउनेछ।

३. संशोधन पारित हुँदाको समयमा यस सम्झौताका दुई तिहाइ पक्षहरूले अनुमोदन, समर्थन वा स्वीकृतिका दस्तावेजहरू जम्मा गरेको तीसौं दिनमा यस सम्झौताका संशोधनहरू अनुमोदन, समर्थन वा स्वीकृति गर्ने पक्षहरूका लागि लागू हुनेछन्। त्यसपछि, आवश्यक संख्यामा त्यस्ता दस्तावेजहरू जम्मा गरेपछि प्रत्येक पक्षले आफ्नो अनुमोदन, समर्थन वा संशोधन स्वीकृतिको दस्तावेज जम्मा गर्नेको हकमा त्यस्तो

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

संशोधन आफूले अनुमोदन, समर्थन वा संशोधन स्वीकृतिको लिखत जम्मा गरेको तीसौं दिनमा लागू हुनेछ।

४. संशोधनले यसको अवलम्बनको समयमा यस धारा अन्तर्गत आवश्यक भन्दा कम वा बढी अनुमोदन, समर्थन वा स्वीकृतिहरू आवश्यक पर्ने व्यवस्था गर्न सक्छ।

५. माथिको प्रकरण ३ र ४ को उद्देश्यका लगि क्षेत्रीय आर्थिक एकीकरण सङ्गठनद्वारा जम्मा गरिएको कुनै पनि लिखतलाई सो सङ्गठनका सदस्य राष्ट्रहरूले जम्मा गरेको लिखतको अतिरिक्त गणना गरिने छैन।

६. माथि प्रकरण ३ बमोजिम संशोधन लागू भएपछि यस सम्झौताको पक्ष बन्ने राष्ट्र वा क्षेत्रीय आर्थिक एकीकरण सङ्गठनले यो राष्ट्र वा क्षेत्रीय आर्थिक एकीकरण सङ्गठनले फरक मनसायको अभिव्यक्ति व्यक्त नगरेमाः

(क) यसरी गरिएको संशोधन यस सम्झौताको पक्षको लागि मानिनेछ;

(ख) कुनै पनि पक्षको सम्बन्धमा संशोधन नगरिएको सम्झौताको पक्षलाई संशोधनद्वारा बाध्य बनाइने छैन।

धारा ७३
परित्याग

१. कुनै पनि पक्षले संयुक्त राष्ट्र संघका महासचिवलाई सम्बोधन गरी लिखित सूचना दिएर यस सम्झौताको परित्याग गर्न र यसका कारणहरू उल्लेख गर्न सक्नेछ। कारणहरू उल्लेख गर्न असफल भएमा परित्यागको वैधतामा असर पर्ने छैन। सूचनाले पछिको मिति तोकेकोमा बाहेक सूचना प्राप्त भएको मितिबाट एक वर्षपछि परित्याग लागू हुनेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

२. यस सम्झौताबाट स्वतन्त्र रूपमा अन्तर्राष्ट्रिय कानून अन्तर्गत पर्ने यस सम्झौतामा निहित कुनैपनि दायित्व पूरा गर्ने कुनैपनि पक्षको कर्तव्यलाई परित्यागले कुनै पनि तरिकाबाट असर गर्ने छैन।

धारा ७४
अनुसूची

१. अनुसूचीहरू यस सम्झौताको अभिन्न अङ्ग हुन् र, स्पष्ट रूपमा अन्यथा प्रदान नगरिएसम्म, यस सम्झौता वा यसको कुनै एक भागको सन्दर्भमा यससँग सम्बन्धित अनुसूचीहरूमा समावेश रहेको छ।

२. यस सम्झौताको संशोधनसँग सम्बन्धित धारा ७२ का प्रावधानहरू सम्झौताको नयाँ अनुसूचीको प्रस्ताव, ग्रहण र लागू हुने कुरामा पनि प्रयोग हुनेछन्।

३. कुनै पनि पक्षले पक्षहरूको सम्मेलनको अर्को बैठकमा विचारको लागि यस सम्झौताको कुनै पनि अनुसूचीमा संशोधनको प्रस्ताव गर्न सक्दछ। धारा ७२ को प्रावधानहरूको बाबजुद, यस सम्झौताको अनुसूचीहरूमा संशोधनहरूको सम्बन्धमा निम्न प्रावधाहरू लागू हुनेछन्:

(क) प्रस्तावित संशोधनको मस्यौदा बैठक हुनुभन्दा कम्तीमा १५० दिन पूर्व सचिवालयलाई जानकारी गराउनु पर्नेछ। सचिवालयले प्रस्तावित संशोधनको मस्यौदा प्राप्त गरेपछि पक्षहरूलाई जानकारी गराउनेछ। सचिवालयले आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित सहायक निकायहरूसँग परामर्श गर्नेछ र

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

बैठक हुनुभन्दा ३० दिन पूर्व सबै पक्षहरूलाई कुनै प्रतिक्रिया पठाउनेछ;

(ख) बैठकमा पारित गरिएका संशोधनहरूमा तलको प्रकरण ४ अनुसार आपत्ति जनाउनेहरू बाहेक सबै पक्षहरूको लागि बैठक समाप्त भएको १८० दिनपछि लागू हुनेछन्।

४. माथिको प्रकरण ३ (ख) मा उल्लेख गरिएको १८० दिनको अवधिमा, कुनै पनि पक्षले, अभिलेख अधिकारीलाई लिखित सूचना दिएर, संशोधनको सम्बन्धमा आपत्ति जनाउन सक्छ। त्यस्तो आपत्ति गर्ने अभिलेख अधिकारीलाई लिखित सूचना दिएर जुनसुकै समयमा फिर्ता लिन सकिन्छ र त्यसपछि, आपत्ति फिर्ता लिएको मितिले तीसौं दिनमा अनुसूचीमा भएको संशोधन त्यो पक्षको लागि लागू हुनेछ।

धारा ७५
अभिलेख अधिकारी

संयुक्त राष्ट्र संघका महासचिव यस सम्झौता र त्यसमा भएका कुनै पनि संशोधन वा परिमार्जनको अभिलेख अधिकारी हुनेछन्।

धारा ७६
प्रामाणिक पदहरू

यस सम्झौताको अरबी, चिनियाँ, अंग्रेजी, फ्रान्सेली, रूसी र स्पेनी लिखतहरू समान रुपमा प्रामाणिक हुनेछन्।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

अनुसूची- १

क्षेत्रको पहिचानको लागि सांकेतिक मादण्ड

(क) विशिष्टता,

(ख) दुर्लभता,

(ग) प्रजातिहरुको जीवन इतिहास चरणहरूको लागि विशेष महत्व,

(घ) त्यहाँ पाइने प्रजातिहरूको विशेष महत्व,

(ङ) जोखीममा परेका, लोपोन्मुख वा घट्दो प्रजाति वा बासस्थानहरूको लागि महत्व,

(च) जलवायु परिवर्तन र सामुद्रिक अम्लीयकरण सहितको जोखिम,

(छ) नाजुकता,

(ज) संवेदनशीलता,

(झ) जैविक विविधता र उत्पादकता,

(ञ) प्रतिनिधित्व,

(ट) निर्भरता,

(ठ) प्राकृतिकपना,

(ड) पारिस्थितिक जडान,

(ढ) त्यहाँ हुने महत्वपूर्ण पारिस्थितिक प्रक्रियाहरू,

(ण) आर्थिक र सामाजिक कारकहरू,

(त) साँस्कृतिक कारकहरू,

(थ) संचयी र सीमापार प्रभावहरू,

(द) ढिलो पुनर्प्राप्ति र लचिलोपन,

(ध) पर्याप्तता र व्यवहार्यता,

(न) प्रतिकृति,

(प) प्रजननको दिगोपना,

(फ) संरक्षण र व्यवस्थापन उपायहरूको अस्तित्व।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

अनुसूची २
क्षमता-विकासका प्रकार र सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरण

यस सम्झौता अन्तर्गत, क्षमता विकास र सामुद्रिक प्रविधि पहलहरुको हस्तान्तरणमा समावेश हुन सक्छन् तर त्यसमा सीमित हुने छैनः-

(क) सान्दर्भिक तथ्याङ्क, जानकारी, ज्ञान र अनुसन्धान सहितको प्रयोगकर्ता-मैत्री ढाँचामा साझा गर्दा:-

(१) सामुद्रिक वैज्ञानिक तथा प्राविधिक ज्ञानको साझा गर्ने,

(२) राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक जैविक विविधताको संरक्षण र दिगो प्रयोगको बारेमा जानकारीको आदानप्रदान गर्ने,

(३) अनुसन्धान र विकास परिणामहरूको साझा गर्ने,

(ख) सूचना प्रसार र सचेतना अभिवृद्धि सम्बन्धमा देहायको समावेश हुनेछन्:-

(१) सामुद्रिक वैज्ञानिक अनुसन्धान, सामुद्रिक विज्ञान र सम्बन्धित सामुद्रिक सञ्चालन र सेवाहरू,

(२) राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूमा गरिएको अनुसन्धान मार्फत सङ्कलन गरिएको वातावरणीय र जैविक जानकारी,

(३) यस्तो ज्ञान धारकहरूको स्वतन्त्र, पूर्व र सूचित सहमति अनुरूप सान्दर्भिक परम्परागत ज्ञान,

(४) राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरुको सामुद्रिक जैविक विविधतालाई असर गर्ने महासागरमा तनावहरू, जसमा जलवायु परिवर्तनका प्रतिकूल प्रभावहरू, जस्तै तापक्रम वृद्धि र महासागरको अक्सिजनीकरण, साथै महासागरको अम्लीयकरण समावेश छन्,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(५) सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्रहरू सहित क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन औजारहरू जस्ता व्यवस्थाहरू,

(६) वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन,

(ग) उपकरणहरू सहित सान्दर्भिक पूर्वाधारको विकास र सुदृढीकरण, जस्तैः

(१) आवश्यक पूर्वाधारको विकास र स्थापना,

(२) नमुना र पद्धति उपकरणहरू (जस्तै, पानी, भूगर्भीय, जैविक वा रसायनिक नमुनाहरूको लागि) सहित प्रविधिको प्रावधान,

(३) राष्ट्रिय क्षेत्राधिकार बाहिरका क्षेत्रहरूको सामुद्रिक आनुवंशिक स्रोतहरू र डिजिटल अनुक्रम जानकारीको सन्दर्भमा, सामुद्रिक संरक्षित क्षेत्रहरू सहित क्षेत्र-आधारित व्यवस्थापन उपकरणहरू जस्ता व्यवस्थाहरू, र वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनको सञ्चालनको सन्दर्भमा, तथ्याङ्क व्यस्थापन सहित अनुसन्धान र विकास क्षमताहरूलाई समर्थन गर्न र थप विकास गर्न आवश्यक उपकरणहरूको अधिग्रहण,

(घ) संस्थागत क्षमता र राष्ट्रिय नियामक ढाँचा वा संयन्त्रहरूको विकास र सुदृढीकरणमा देहायका समावेश हुनेछन्:

(१) शासन, शान्ति र कानूनी ढाँचा र संयन्त्रहरू,

(२) राष्ट्रिय, उपक्षेत्रीय वा क्षेत्रीय स्तरमा सम्बन्धित नियामक, वैज्ञानिक र प्राविधिक आवश्यकताहरू सहित राष्ट्रिय विधायिकी, प्रशासनिक वा नीतिगत व्यवस्थाहरूको विकास, कार्यान्वयन र कार्यन्वयनमा सहयोग,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(३) यस सम्झौताको प्रावधानहरूको कार्यान्वयनको लागि प्राविधिक सहयोग, तथ्याङ्क अनुगमन र प्रतिवेदन सहित,

(४) विकासशील राष्ट्र पक्षहरूमा निर्णयकर्ताहरूलाई सूचित गर्न आवश्यक ज्ञानको पहुँच र प्राप्तिलाई सहज बनाएर जानकारी र तथ्याङ्कलाई प्रभावकारी र कुशल नीतिहरूमा अनुवाद गर्ने क्षमता,

(५) सान्दर्भिक राष्ट्रिय र क्षेत्रीय संस्थाहरू र संस्थाहरूको संस्थागत क्षमताहरूको स्थापना वा सुदृढीकरण,

(६) राष्ट्रिय र क्षेत्रीय वैज्ञानिक केन्द्रहरूको स्थापना, तथ्याङ्क भण्डारहरू समेत,

(७) उत्कृष्टताका क्षेत्रीय केन्द्रहरूको विकास,

(८) सीप विकासका लागि क्षेत्रीय केन्द्रहरूको विकास;

(९) क्षेत्रीय संस्थाहरू बीच सहकारी सम्बन्धहरू बढाउँदै, उदाहरणका लागि, क्षेत्रीय सामुद्रिक सङ्गठनहरू र क्षेत्रीय मत्स्य पालन व्यवस्थापन सङ्गठनहरू बीच उत्तर-दक्षिण र दक्षिण-दक्षिण सहयोग र सहकार्य,

(ङ) आदानप्रदान, अनुसन्धान सहयोग, प्राविधिक सहयोग, शिक्षा र तालिम र सामुद्रिक प्रविधिको हस्तान्तरण मार्फत मानव तथा वित्तीय व्यवस्थापन स्रोत क्षमता र प्राविधिक विशेषज्ञताको विकास र सुदृढीकरण, जस्तैः

(१) तथ्याङ्क सङ्कलन, प्राविधिक आदानप्रदान, वैज्ञानिक अनुसन्धान परियोजनाहरू र कार्यक्रमहरू, र विकासशील राष्ट्रहरूमा संस्थाहरूसँगको सहकार्यमा संयुक्त वैज्ञानिक अनुसन्धान परियोजनाहरूको विकास मार्फत सामुद्रिक विज्ञानमा सहकार्य र सहयोग,

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(२) शिक्षा र तालिमः

(अ) प्राकृतिक र सामाजिक विज्ञान, आधारभूत र प्रयोगात्मक दुवै, वैज्ञानिक र अनुसन्धान क्षमता विकास गर्न,

(आ) प्रविधि र सामुद्रिक विज्ञान र प्रविधिको प्रयोग, वैज्ञानिक र अनुसन्धान क्षमता विकास गर्न,

(इ) नीति र शासन,

(ई) परम्परागत ज्ञानको सान्दर्भिकता र प्रयोग,

(३) परम्परागत ज्ञानका विज्ञहरू सहित विज्ञहरूको आदानप्रदान,

(४) मानव संसाधन र प्राविधिक विशेषज्ञताको विकासको लागि कोषको प्रावधान, जसमा निम्न समावेश छन्:

(अ) साना टापु विकासशील राष्ट्र पक्षहरूका प्रतिनिधिहरूलाई कार्यशाला, प्रशिक्षण कार्यक्रम वा अन्य सान्दर्भिक कार्यक्रमहरूमा उनीहरूको विशिष्ट क्षमता विकास गर्न छात्रवृत्ति वा अन्य अनुदानको प्रावधान,

(आ) वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन सम्बन्धी विशेष गरी साना टापु विकासशील राष्ट्रहरूका लागि वित्तीय र प्राविधिक विशेषज्ञता र स्रोतहरूको प्रावधान,

(५) प्रशिक्षित मानव संसाधनहरू बीच सञ्जाल संयन्त्रको स्थापना,

(च) म्यानुअल, निर्देशिका र मापदण्डहरूको विकास र साझा गर्दा देहायको समावेश हुनेछन्:-

(१) मापदण्ड र सन्दर्भ सामग्रीहरू;

(२) प्रविधि मापदण्ड र नियमहरू;

(३) वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन, सिकेका पाठहरू र असल अभ्यासहरू कसरी सञ्चालन गर्ने भन्ने बारे ज्ञान र क्षमता

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

आदनप्रदान गर्न म्यानुअल र सान्दर्भिक जानकारीको भण्डार,

(छ) जैविक प्रविधि अनुसन्धान गतिविधिहरू सहित प्राविधिक, वैज्ञानिक तथा अनुसन्धान र विकास कार्यक्रमहरूको विकास।

आज्ञाले,
पाराशवर ढुङ्गाना
नेपाल सरकारको सचिव ।

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार, काठमाडौंमा मुद्रित । मूल्य रू.१०५।-
गो.हु.द.नं. १६।२०६२।६३

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।